

31/34-5

ప్రతిదినము ప్రకటింపఁబడును

Vol. 12
సంపుటము ౧౨

చెన్న పట్టణము 1925 వ సం॥ ఆగస్టునెల 21-వ తేది శుక్ర వారము
శ్రీ క్రొధననామ సంవత్సరము, భాద్రపదమాస శుద్ధ ద్వితీయ ౨.

No. 120
సంచిక ౧౨౦

అమృతాంజనము అన్ని నొప్పులకు మంచిమందు

గొప్ప గొప్పవారిచే వేలకు వేలు యోగ్యతాపత్రములు పొందియున్నది. వ్యవభాష చీటి చూచి కొనిన మోసముగలుగదు.

అమృతాంజనము న కలవిధ నొప్పులకు సంజీవివంటిది

తలనొప్పుల మాన్పును, వాయువుపోట్ల బాపును,
పార్శ్వపునొప్పులు బారదోలును, పొట్లబోగొట్టును.
బెణుకుల భేదించును వాపుల రూపుమాపును.
దగ్గును తగ్గించును దురదను తొలగించును.

ఈమందును దుద్దగానే చెమట పట్టుటవలన శరీర
మందలి దుష్పదార్థములను తొలగించి దేహమున
కారోగ్యము గలిగించును. నొప్పులు తగ్గించును
విజేతములలో కూడ వాడుచున్నారు

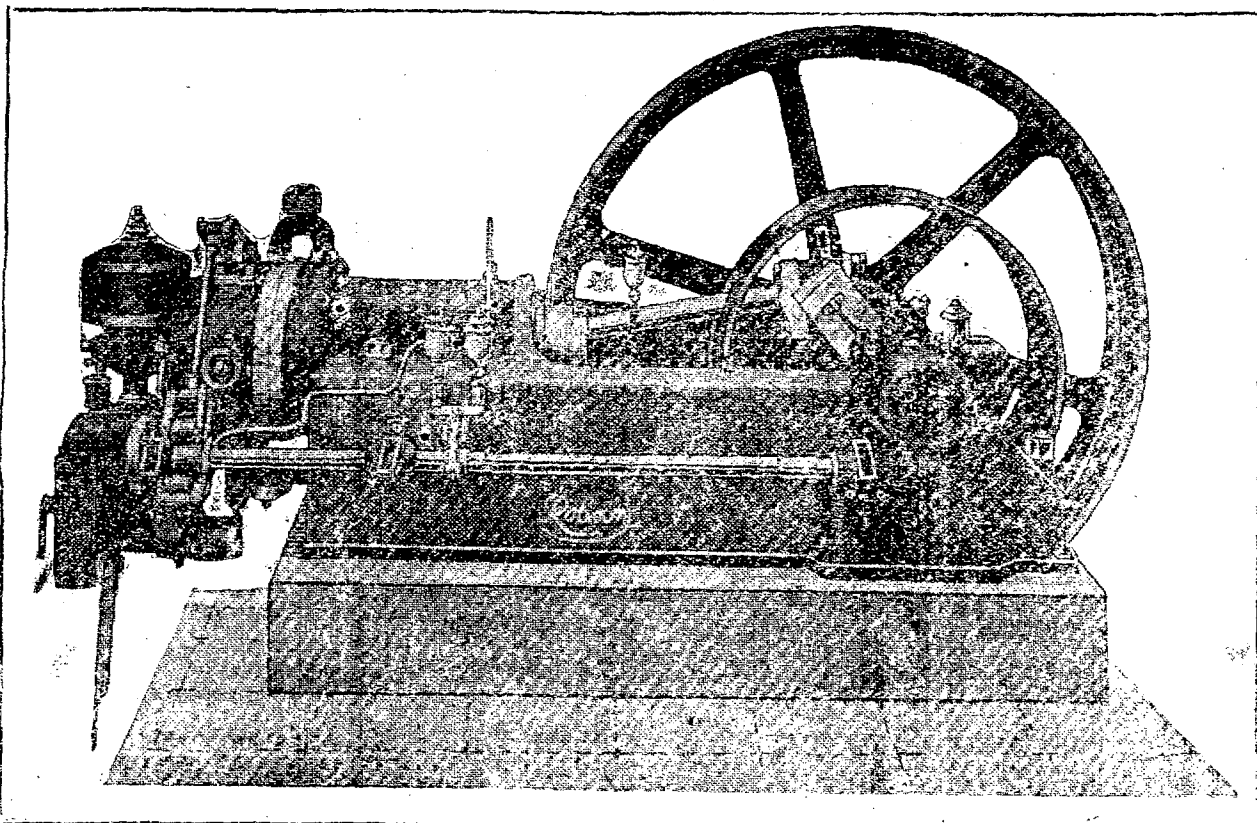
చక్కనిడబ్బితో సహా సీసా 1-కి ర్పు 0-10-0; డజన్ 1-కి ర్పు 6-4-0. ప్రతీయింట నుండవలసినది.

అమృతాంజనం డిపో, 6, 7 తంబుశెట్టివీధి, మ ద్రాసు లేక, 109 ప్రేరి రోడ్డు ఫోర్టు బొంబాయి.

The Best and Up-to-date Engine in the Market

“రాబ్ నెక్” లాంగువ్లొక్ న్యూట్రెపు సెమిడి సెల్ క్రూడ్ ఆయిలు యింజనులు

1460

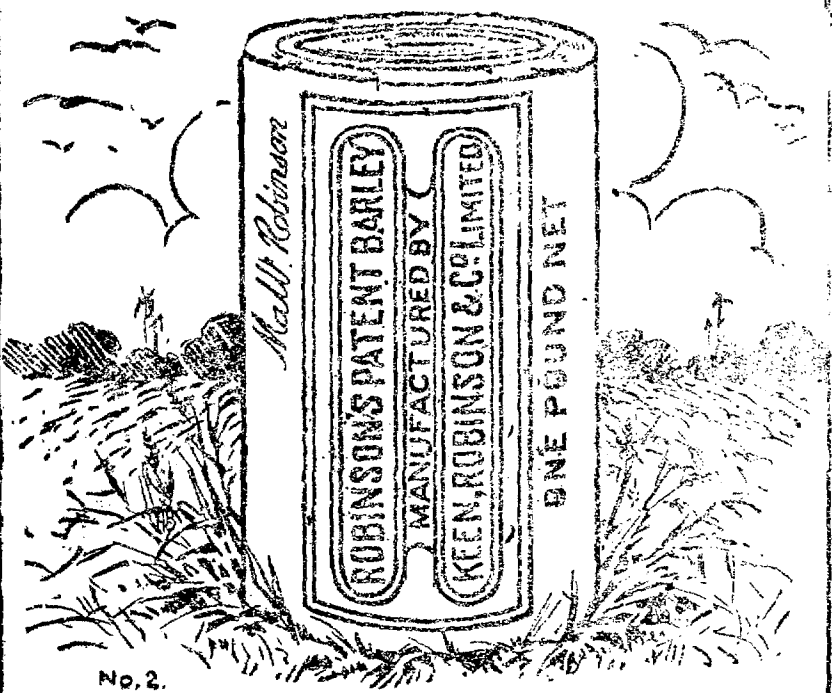
లోను లాగూటలో ప్రసిద్ధి చెందినవి. ఎంత మట్టి క్రూడ్ ఆయిలుతోనైనను చక్కగా పనిచేయును. ఆయిలు బహు తక్కువగా ఖర్చుగను
వేపరై జూను తగుచగా క్లికాచేయ నవసరములేదు. ఇంజనులు భారీవిగానున్నా, సామానులు బుచ్చుగాను,
కొంచు అధికముగానున్న వుండుటచే చాలకాలము చక్కగా పనిచేయును. ఇంజను నడిపించుటకు వీలేష నేర్వోతనము అక్కరలేదు
సోల్ మేజంట్యు:-

లండన్ ప్రేడింగు కంపెనీ, బెజవాడ (ఇండియా)

Telegrams “LAKSHMI” Bezwada.

(అన్నిరకముల మిల్లుసామానులు డై రెస్టుగా యింపొక్కచేసి స్థావరముంచు వారు “రాబ్ నెక్” గ్యాసుయింజనులు, వ్రాంగులకున్నా సోల్ మేజంట్యు)

రాబిన్సన్ "వేటెంటు" బార్లీ

No. 2.

మిక్సిల్ బార్లీ కోసం కాస్తానీయకట్టిన పరిశోధనలు, నిర్వహణలు మొదలై కోసలు చేసినందువల్ల విస్తృతంగా

రాబిన్సన్ "వేటెంటు" బార్లీ

మానవానికి నిజముగా శ్రేష్ఠమైన వర్తమానముగా చేరినది. దీక్షకులును పశువు రాబిన్సన్ "వేటెంటు" బార్లీతో తమకు చేయబడిన గొప్ప అని తేలిక అల్పచరమును తీసుకొనుచుండి వానికి మంచిలను గలుగుటచే గాక తప్పక దీక్షలకు పాలు భారముగా యివ్వగలుగుదురు.

ఇకక తమ ఆరోగ్యమును తీర్చుకొనుటకు తేలికపట్టి వ్యాధిగ్రస్తులకు దుబ్బలకు రాబిన్సన్ "వేటెంటు" బార్లీతో తమకు చేయబడిన గంజీగాని లేక అల్పచరముగాని శ్రేష్ఠమైన ఆహారము.

జ్వరముచే బాధపడుచున్నట్టి వాకు రాబిన్సన్ "వేటెంటు" బార్లీతో చేయబడిన గంజీని పుచ్చుకొన అది తక్కువకు, కడుపుకు చల్లకనుచున్నట్టి వారికి తేలికయు, మాత్ర నిత్యమైన వ్యాధులు లేక పేగు పంపింపుమైన వ్యాధులు గలవారికి రాబిన్సన్ "వేటెంటు" బార్లీతో తయారుచేయబడిన గంజీ కంటే శ్రేష్ఠమైన ఆహార మెదయును లేదు.

నేనని కాలమునందు ముందుగా, కొంచము నిమగ్నము చేర్చి తీసుకొనుట తగినది. అయితే అది రాబిన్సన్ "వేటెంటు" బార్లీగా నేయబడినది. పలుమారు నీవునున్నచో కలకలది, పరిశ్రమగానున్న పేకతో బార్లీని వాడుటను మానుడు.

వరప్రసాదము

AMRUTANJAN

అమృతాంజనము

అమృతాంజన

అమృతాంజనము.

అమృతాంజనము

వందభాషచీమచిహ్నం

న మోసముగలుగదు

అమృతాంజనము

అన్ని నొప్పులకు

పరమామృతము

తలనొప్పులమాన్పును

వాయుపోట్లబాపును,

పార్శ్వపునెప్పుల

బారదోలును.

వనమాలికచే

హిందూదేశముందు

తయారుచేయబడు

మంచిమందు

సువాసనగలిగియుండుట

చక్కనిద్రవ్యితోనహ

సీసా1-కి 0-10 0 అణాలు

మాత్రమే

అమృతాంజనము డిపో,

బొంబాయి

లేక

మదరాసు.

ఫోర్టు సెంటు జారిగెజెటు

(మంగళవారము 18 తేది)

పట్టికలు

భారత కాపసంఘ సభ్యులుగా యాదినవవారిని ప్రభుత్వమువారు నియమించిరి. డి. బి. తిరునలంకి విజయరావు వాచారిగారు, వి. పాండురంగరావుగారు.

వివాహపు తై సెన్సులు

కడపజిల్లాయందు బద్వేలుతాలూకాలో బండారి ల్యాకు గారికిని, ముడుమల ఇవాసుగారికిని క్రైస్తవపెండ్లిండ్లు చేయించు అధికార మిచ్చిరి.

అభివృద్ధికాని

హెచ్. తైరుమకొగారిని ఫిఫ్ ఫారమ్ కన్నశ్రీలకుగా భాయముజేసిరి.

అసిస్టెంటు ఇంజనీరు సేతురామయ్యగారిని జయపురం సబుడివిజననందు నియమించిరి.

స్థానిక స్వపరిపాలనకాని

డి. నాగరాజుగారిని గవర్న మెంటు చేయవైద్యపాఠశాలయందు ప్రశ్నెసరుగి నియమించిరి.

టి. కృష్ణను మినానుగారిని జనరలు ఆస్పత్రిలో నియమించిరి.

కెప్టె. జగన్నాథ బాలకృష్ణ వైద్య వి. ఎమ్. ఎస్. గారిని జనరలు ఆస్పత్రిలో తాత్కాలికముగ నియమించిరి.

బళ్లారి పురపాలకసంఘ సభ్యునిగా ఇ. డి. మార్టినుగారిని నియమించిరి.

విశాఖపట్నం పురపాలక సంఘమునందు ఎం. మన్మథును సాహెబుగారిని సభ్యునిగా నియమించిరి.

మునిసిపలు బోర్డు స్కూల్లో విద్యార్థుల స్కూలు జీతమునందు నూటికి 10 వంతు తగ్గింపువచ్చునని స్థానికసంఘములకు ప్రభుత్వమువారు నూచించియుండిరి. నిమ్మబాతులవారికి కగము జీతములు పుచ్చుకొనవచ్చునని అదవరకు చెల్లినది కాక యిది పైగా నొసంగిన సౌకర్యము.

అనంతపురం జిల్లాబోర్డు ఉపాధ్యక్షులుగ సి. ఓలిరెడ్డిగారు ఎన్నుకొనబడిరి.

కడపజిల్లాబోర్డు ఉపాధ్యక్షులుగ ఎల్. రంగారెడ్డిగారు ఎన్నుకొనబడిరి.

పి. లక్ష్మీనరసింహాశ్రమిగారిని, మహమ్మదు అబ్దులు గనీ సాహెబుగారిని కృష్ణజిల్లాబోర్డు సభ్యులుగ నందిగామ తాలూకాబోర్డువారు ఎన్నుకొనిరి.

పెద్దాపురం తాలూకానుండి గోదావరి (తూర్పు) జిల్లా బోర్డు సభ్యులుగ యాదినవవారు ఎన్నుకొనబడిరి. జి. వరహాలయ్యనాయుడుగారు, డి. వెంకట్రావుగారు, తోట నుబ్బారావునాయుడుగారు.

పితాపురంనుండి యాదినవవారు జి. బో. సభ్యులుగా ఎన్నుకొనబడిరి. కోకా వెంకటసుబ్బారావు నాయుడుగారు, ఎల్. సితారామయ్యపంతులుగారు, ఎస్. భావ్యకార్యులుగారు.

నంద్యాల పురపాలక సంఘసభ్యునిగా దడిఖాను పిరని సాహెబుగారు ఎన్నుకొనబడిరి.

ఒంగోలు పురపాలకసంఘమునందు వ. మనుద్దీను సాహెబు గారు సభ్యులుగ నియమింపబడిరి.

పాలకొల్లు పురపాలకసంఘ ఉపాధ్యక్షునిగా మోచర్ల వెంకటసుబ్బారావునాయుడుగారు ఎన్నుకొనబడిరి.

విద్యాశాఖ

భా. సా. వి. మొహి ఉద్దీనుఖాను లోడిసాహెబుగారిని సెనెటు సభ్యునిగా అఫిలియేటెడు కాలేజి కాన్సిలు సభ్యునిగా నియమించిరి.

వి. రామకృష్ణరావుగారు (కాకినాడ) అకడెమిక్ కాన్సిలు సభ్యునిగా, ఎ. రామచంద్రారావుగారు (బరంపురం) అఫిలియేటెడు కాలేజీ కాన్సిలునకు సభ్యులుగా ఎన్నుకొనబడిరి.

పట్టికలు

ఆర్. అన్నాదురే అయ్యంగారిని యలవంచిలి సబుడి, జను అసిస్టెంటు ఇంజనీరుగా నియమించిరి.

కె. నాజర్ ద్విగారిని గోదావరి డివిజనునందు అ.ఇంజనీరుగా నియమించిరి.

న్యాయశాఖ

కాకినాడజిల్లా మనసలు మ. జూరర్ ద్విగ సాహెబు గారికి స్వాధికార కోర్టు జడ్జి అధికార మిచ్చిరి.

శ్రీకృష్ణ జన్మాష్టమి నాటికి

భగవంతుని పూజచేయుటకై చొక్కపు వెండిలో తయారు చేయబడిన శ్రీకృష్ణవిగ్రహములు:—

నెల 1 కి 0-14-0,
2-0-0, 3-8-0,
5-0-0.

వి నాయక చతుర్థి నాటికి

వెండి వి నాయక

విగ్రహములు:—

ప్రభావళిలేనివి రూ 2-0-0,
3-8-0, 5-0-0.
ప్రభావళిగలవి రూ 6-0-0,
10-0-0, 15-0-0.

తెల్లిగ్రాం:
"జయలక్ష్మి"
బెంగళూరు.

వలయువారు తక్షణము వ్రాయుడు.

(2165)

ఇండియన్ జ్యూయలరీ మార్కెట్, నగర్ పేట, బెంగళూరుసిటీ.

మహర్షిదేవేంద్రనాథ ఠాకూర్ గారి స్వీయచరిత్రము

(గ్రంథకర్త: మొక్కుపాటి రామమూర్తి గారు)

ప్రతివ్యక్తియు ముఖ్యముగా చదువ దగినది. 214 పేజీలు
నిమిత్తకాల్కోబైందు ఛెడర్ వైటు కాగితములు

రామదాసు 0-10-0 గాలనముకి నాలకము 0-12-0
లేక కృత చరిత్ర (ప్రస్తుతము ప్రత్యేకము) 3-0-0 ఆంధ్ర తత్వత్రియు 0-12-0
వేదన (ప్రభావళిత) 1-4-0 వేదన (వేదాంత) 1-12-0

తరాలపెట్టె నెం 212, ఆంధ్రవ్రతీకా కార్యాలయము, 6, 7 తంబు శెట్టిగిది, వడ్డూరు.

ధర రూ 2 8
పోస్టుఖర్చు ప్రత్యేకము.

మద్రాసు మార్కెట్ రిపోర్టు

(21-8-25)

జవ్వనరకులు

ఇరుపదగజుల "పిన్" ధరలు

కాకికామల్లులు 22 x 22 ముంగిసమార్కు (ఎ)

రు 10-6 (బి) రు 11-10. సరాసరిరకము. రు 10-6.

కాకికామల్లులు 22 x 22 వేరు రకములు (బి)

రు 11-4 సరాసరిరకము. రు 10-2.

తెలుపుమల్లులు 1708 రు 15-3; గ్లాస్ 9000

రు 15-4; ఎఫ్. ఎఫ్. 78 రు 11-4; డి. సి. 78 రు 11-12;

7578 రు 13-6; 9978 రు 11-4; 88-58 రు 16-4; బి. సి.

78 రు 11-8; 880 రు 11-2; 2903 రు 10-2; 8978

రు 11-4.

నూలు

40 నెంబరు, సీమ (5 పానులకట్టు) - ట్యాక్ రు 6-7;

చలువ రు 7-15; పచ్చగట్టు రు 9-12; పడవ రు 9-4; కాళి

రు 9-13; సవరన రు 9-6.

40 నెంబరు జపాను (పదిపానుల కట్టు) - నత్తత్రము

రు 13; భూగోళము రు 12-8; నీలసవరన రు 12-6.

60 నెంబరు సీమ (5 పానులకట్టు) - ; అడక తైర

రు 19-8; నెమలి రు 19-10; "నెట్" రు 18-10; గొడ్డలి

రు 11-9; గడ్డిబండి రు 11-10; పద్మగడియారము రు 11-9;

సింహముపేటకాదు రు 11-8; పెనగలు రు 11-8.

60 నెంబరు జపాను (పదిపానులకట్టు) - భూగోళము

రు 18-8; నీలంచేప రు 21-8.

లోహములు

ఇనుము: - తెలియను చట్టకమ్మలు ఒక బారువకు ధర

రు 30;

ఇత్తడిరేకు: - ఇంగ్లీషు రు 268; జర్మను (డిబ్ మాన్)

రు 266; రాగిరేకు రు 284;

టిన్ రేకు: - (90 మొట్టు 95 పుకు ఉన్న కేస్ ఒకటికి)

రు 20;

కళాయి పెంకురేకు: - 24 "శే" 6" 7" 9" రు 15-0;

8" రు 15-4; 10" రు 15-4;

సిమెంట్

పీపాకుల: - గ్లిస్టర్ హామ్ చెయ్యిచార్కు రు 11-12;

నార్మే ఆవుచార్కు రు 10-8; "బస్-చే" రు 11-0; జర్మని

నెమలి రు 10-8; తాళముచెయ్యి రు 9-10;

రంగులు

హౌడెడ్ నైట్ పీపాధర

అలిజరైన్: - 20% ఆవుచార్కు రు 72; 20% తొట్టి

కృష్ణము రు 74; 20% సింహము రు 78; 20% నాల్గు గట్టి

ములు రు 71.

"బైక్రాపేట్ పాటాష్" హౌడెడ్ నైట్ ధర 88-4.

చక్కెర

జావాసిద్ధుసరకు మాట ఒకటికి ధర రు 80-14

వాయిదాధరలు: - ఆగస్టు రు 80-12; సెప్టెంబరు రు

80-0; అక్టోబరు రు 80-2; నవంబరు, డిసెంబరు రు 80-2;

వేరు సెనగ పప్పులు

ఇంగ్లీషు పుట్టికి గిడ్డంగిధరలు: - "మిషన్" రు 61;

సాదా రు 58.

మర్సల్స్ ధరలు: - "మిషన్" పాను 25-5; సాదా

పాను 24-10;

ఆముదపుగింజలు

164 పానుల బస్తా గిడ్డంగివల రు 18-10.

వేరు సెనగనూనె

"సెక్కు" రు 132; "సెన్" రు 130;

ఆముదము

రు 120; (గానుగధర)

వెలింగటన్ సినిమా

15-8-25 శనివారమునుండి, 21-8-25 తేది శుక్రవారమువరకు

ఉత్సాహమును గలిగించు సినియట్

రైడర్స్ ఆఫ్ ది స్ట్రెయిన్స్

బాక్ పెట్టిన్, మారిల్స్ మిల్లువారిసాహసకాగ్యములు చూడతగినవి

ప్రేమ, భయంకరమైన ప్రయాణము, కుట్రలు, గం

ర్వాలులు మొదలగునవి గలిగిన ఒక అద్భుతకథ.

బంగాల వెండినగలు

ఏవి కావలసినను మావద్ద సిద్ధముగానున్నవి

మాకు చిన్నివి పెద్దవి అను వ్యత్యాసము లేదు. కష్టము చూపింపు అను భేదములేదు. పెద్దవిగా వచ్చినవి చిన్నివారు వచ్చినవి గలవియందు వ్యత్యాసముండదు ఎంతకాలము గడిచినా మార్పులేదు. మన మావద్ద తీసిన నగలను తెచ్చిన అప్పటి బజారుగానూ బట్టి దైక విచ్చేదియు అర్థవచ్చిన తృప్తిరయుగా లేదు. నాణ్యము: నగలు యిచ్చెదము. లేక దైకము కావలసిందైతి గి వాప సిచ్చెదము. పవనం బ గానకు సీమవెండికి పూచీరిచ్చెదము. యిత తెలుపవే! మా కాతాదా లకు స్వప్నికలింపుటయే మా చుక్క ఉద్దేశము. 172 పుటలుగల విచిత్రమైన క్యాటలాగు రు. 1-0-0

ఇదివరలో మాద్రదర్శనశాలకు రానివారు ఒకదఫా రాగోరెదము

ఉమ్మడి రామయ్యచెట్టి, గురుస్వామిశెట్టి కంపెనీ

నగలవ రకులు, 25, చౌనాబజారు, మద్రాసు

గుణములలో శ్రేష్టము! బజారునందలి రకములన్నిటికంటె మేలైనది!! వెలలో నరసము!!

రాజేశ్వరి

బొర కృష్ణబుచ్చి

చర్మవ్యాధులకు

వజ్రాయుధము

మైనపునత్తులు, అన్నిరకముల సబ్బులు కూడ దొరుకును. అన్ని స్థలములలో ఏజెంట్లు కావలెను.

ఆర్. ఆర్. సోపు అండ్ క్యాండిల్ వర్క్స్. బెజవాడ.

క్రీరబలాత్మలము

మక్తూలరాజుగారు బహుధనము వ్యయించి, తమ సంస్థానవైద్యులలో తగుగురేయించి అందరికి లభ్యమగునట్లు చేసెవారు. ఈతెలుపు అన్ని వాతవ్యాధులను బోగొట్టును. వనోవ్యాధిగలవారలకు, పితృప్రకృతిగలవారికి మిక్కిలి మంచిది. నరములకు బలమునుగలిగించి శరీరదౌర్బలమును పెంపొందించును. చచ్చుబడిన శరీరము గలవారికి, సుఖవ్యాధులచే బాధపడి సంభోగశక్తి కోల్పోయినవారికి మంచిది. వాతరోగులు అనేకమంది దీనిని నేవించి విముక్తులయ్యువారు. మాయనభవము. పాతవ్యాధులకు ఇంకటి మందులేదని నమ్మకము నుదిరినది. దాష్టరు కోమసుగాగుగూడ మెచ్చుకొన్నారనటను బట్టి దీని ప్రాశస్త్యము తెలియ గలదు. సంస్కారాధిక్యమునుబట్టి మాదువిధములుగా తయారుచేయబడినది. తాహతునుబట్టి ఏకావలసిన వారు దానిని తెప్పించుకొనవచ్చును. జీవనము వాడువిధము వచుటలో పంపబడును. ఇది మైమర్దనమునకే గాక లోపానికి పుచ్చుకొనుటకు నుపయోగించును. 7 సాల్గు ఆవ ర్తితమైనది. 4 అవున్సులు 2-0-0. 21 సారి ఆవ ర్తితమయినది 4 అవున్సులు 5-0-0. 101 సారి ఆవ ర్తితమయినది 1 అవున్సు 3-0-0 4 అవున్సులు 12-0-0 ఎక్కువగా తీసికొనువారికి కమాషను చేటు: పొప్టాకర్లు వేరు. అడ్రసు: - మేనేజరు, ఆర్వరసాయనశాల, ముక్త్యాల, కృష్ణాజిల్లా.

అశ్వన్ | అశ్వగంధిచే తయారుచేయబడిన సంజీవ బలహీనమైన నరములకు, దుర్బలమైన మెదడుకు, బలములేని కంఠరము కు, ఈ ఆ మో ఘ మైన ఔషధము శతావరి, బలు, తల్మిఖానా, గ్లిసెరొఫాస్ఫరేటులు, ఇతర మామూలు ఓషధులుచేర్చి తయారుచేయబడినది. అందుచే కలిగిన దుర్బలత్వమునకు ఇది తప్పక మంచి గుణ మిచ్చును. ఇది రహస్యమైన ఔషధముకాదు. కావలసినవారు వ్రాసిన ఔషధము సూత్రముకూడ తెలుపబడును.

1591

ఆంధ్రపత్రిక చందాదారులకు మాత్రము ఒక నెలవరకు మాత్రము ఒక గోడకు తగ్గించు గడియారమును; చేతిలో ధరించు 18 కారెటు గోలుగోలు వస్త్రేగల గడియారము తోలుపట్టుతో హా ఒక నెలముమాత్రము యిచ్చుచున్నాను.

రూ 10-0-0

యా రెండును అయిదు పంపత్తరములు వరకు ఉత్తరవాసము? మిక్కిలి విలువగలది త్వరపడుదు. ఈరెండును తెప్పిన పరియోకరణము గోడకును దుగ్గధము. ప్రత్యేకముగ గోడకు తగ్గించు మామూలైన కెనలేటరు ధర రూ 5-0-0 18 కారెటు వస్త్రేగల చేతికికట్టుకొను గడియారము 7-0-0 విలాసము: - కష్టము వాచికంపెనీ, తపాలాపెట్టు 255 మదరాసు

పండిత నెహ్రూగారి నాయకత్వము

విశేషప్రతికాభిప్రాయములు

భారతదేశపు పరిస్థితులు (మాంచెట్ట నగర్మయను)

పండిత నెహ్రూగారు భారతదేశము చేరుకొని వారు స్వ రాజ్యపక్షమునందొక కొత్తమార్పును గుర్తించగలరు. పండిత మోతీలాలు నెహ్రూగారి పుట్టిన దాపక్షమునకు నాయకులు. గాంధీగారు అంతమొందవలయుననియు, రాజకీయముగ అభివృద్ధిగాంచుటకు కావలసిన సుపయోగించవలయుననియు మీరు వాదించుచుండెడివారు గాంధీగారు తమభవిష్యత్తులను ఉపసంహరించుకొనునట్లు పండిత నెహ్రూగారు చెయ్యగలిగిరి. ఇంతవరకు గాంధీగారివిధానము భారత రాజకీయనాయకులకు ఎంతమాత్రము రుచించునను దానినే అనుసరించుచుండిరి. ప్రతిదినము కొంతకాలము రాటుముపై నూలుతీయుచుండిరి. ధర్మపురుషుడు కీ॥ శ్రీ॥ సి. ఆర్. దాసుగారు దౌర్జన్యమును ఖండించిరి. దానిలోపాటు గౌరవకరమగు మరలపై ప్రభుత్వమునాటిలో కలసి పనిచేయుట ఉచితమని నూచించిరి. మరణించిన నాయకుని సిద్ధాంతములను స్వరాజ్యపక్షమువారు అంగీకరించిరి. గాంధీపక్షము, స్వరాజ్యపక్షము, మిశ్రవాదులకును గల భేదములను అంతమొందించి ఈనడకలన్నియును అన్ని పక్షములవారి ఆదరణను జేసేయమహాసభను సమావేశపరచ స్వరాజ్యపక్షమువారు పూనికొని యున్నారు.

* * * *

[నేషను పత్రిక]

భారతదేశపు పరిస్థితులు క్రొత్తగ మారుచున్నవి. అలహాబాదు వాస్తవ్యులు పండిత మోతీలాలు నెహ్రూగారు స్వరాజ్యపక్షపు నాయకులుగ నియమింపబడిరి. ఈనియామకమును గాంధీగారు ఆమోదించుచున్నారు. అన్ని రాజకీయ పక్షములను కాలగెనునందు చేర్చుటకై మీరు పూనుకొనియున్నారు. ఇట్టి అనుకూల పరిణామమునకు గాంధీగారు కూడ తోడ్పడుచున్నారు. కాంగ్రెసు సభ్యులందరు ప్రతిదినము నూలు వడకలయనను మరలతమ రద్దుచేయుటకు గాంధీగారు అంగీకరించుచున్నారు. నెహ్రూగారు స్వరాజ్యపక్షపు నాయకుడగుటచే గాంధీగారి కార్యక్రమములకు పాటింపక తన ఉద్దేశములు నెరవేరుటకై ప్రత్యేకముగ పనిచేయవచ్చును. ఇంతేకాక దాసుగారు తమ బీభత్సపు అంశ్చర్యాయందు ప్రారంభించిన కార్యక్రమమును కొనసాగించ నెహ్రూగారు పూనుకొనెదరని ప్రకటింపబడినది. దాసుగారు దౌర్జన్యమును ఖండించి బెంగాలు ప్రభుత్వమువారితో కలిసి పనిచేయుట కొందరమును మాపిరి స్వరాజ్యపక్షమువారు సహకారమునకు గడుగుటకు అవకాశ మేర్పడినది.

* * * *

స్వరాజ్యపక్షము వారేమిచేయుదురు?

[న్యూస్ ట్యుమెను]

పండిత మోతీలాలు నెహ్రూగారు సి. ఆర్. దాసుగారి స్థానము స్వరాజ్యపక్షపు నాయకుడుగ పేర్కొనబడుట సంతోషకరముగ విషయము. పండిత నెహ్రూగారు గొప్ప అనుభవముగల రాజకీయనాయకుడు. అలహాబదులలో నొకరు కాదు. సహజముగ వారు చట్టసమృత్తముగ ఆందోళనము సభి నూనించు వారైనను ఇటీవల విపరీత రాజకీయ సిద్ధాంతముల సహసరించుచుండిరి. సి. ఆర్. దాసుగారి ప్రతిఘటన విధానము నిష్ప్రయోజనమైన దని ప్రజలు గుర్తించుచున్నారు. సి. ఆర్. దాసుగారే తమ విధానమును మార్చుకొన ఉద్దేశించుచుండిరి. గాంధీగారి విధానము నెప్పుడు ఆమోదించియుండలేదు. కొత్తమార్పు అభిలషించుచున్న భారతీయుల కిప్పుడు నెహ్రూగారు నాయకులుగ ఒకసకేషము. నూలుచందా మరలను రద్దుచేయుటకై గాంధీగారు అంగీకరించి నెహ్రూగారికి కొంత ఆనుకూలపరిస్థితులను కలుగజేసినారు. కడచిన సంవత్సరము నూలుచందాను స్వరాజ్యపక్షమువారు అంగీకరించిరిగాని మహాత్మునకు సంకల్పప్రకటనలుగ జేయవలయునను ఉద్దేశముతో మాత్రమే వారట్లు చేసిరి. దాసుగారు మరణించుటకు పూర్వము ధర్మపురుషునందు

నూచించిన విధించిన క్రొత్తమార్పును వాల్చునట్లు స్వరాజ్యపక్షమువారు, పక్షపునాయకుడు పూనుకొనవలసియున్నది. ప్రభుత్వమువారిలో సహకారము గడుగుట కొకమార్గము ఆ ఉపన్యాసమున నూచింపబడినది. కాని నెహ్రూగారిటీవల నువ్వునికీ ప్రాసినజాలులో సహకారమునకు గడుగువిషయమై ఎట్టిప్రస్తావనలేదు. కాని 'బ్యాంకలను గుర్తించగ అధికారముదాంధులగు ప్రభుత్వమువారి నెవరించు' విషయమై నెహ్రూగారు అధికముగ వ్రాసియున్నారు. భారతనాయకులు ప్రభుత్వమువారిలో కలసి పనిచేయవలయునని బ్యాంకపాక్ష ప్రభువుగారు కోరుచున్నారు. ఇటీవలి పరిస్థితులలో పండిత నెహ్రూగారిచే ఖరీదప్రభువుగారి ఉత్సాహమును చల్లార్చగలదు. బెంగాలులో ఇండియన్ లెటరు పక్షమువారు మరల పాత్రల నియామకమును ఆశించుచున్నారు. తమబాధ్యులను నిర్వహించగలిగి మంత్రులను దొరికినమంత్రులను నియమించుటకు ట్టునుప్రభువుగారి కట్టి ఆక్షేపణయుండదు.

* * * *

దైవార్థ పరిపాలనము

సర్ మైకేలు ఓడ్వయరుగారి గ్రంథము-

నేషనుపత్రిక విమర్శన

[సర్ మైకేలు ఓడ్వయరుగారు భారతదేశము విషయమై ఒకపుస్తకమును ప్రకటించిరి. నేషనుపత్రిక ఈగ్రంథమును విమర్శించుచు ఓడ్వయరుగారి పరిపాలనమును తీవ్రముగ ఖండించెను. అందుపై ఓడ్వయరుగారు నేషనుపత్రికకు పంపిన జాబు నీదిగువ ప్రకటించుచున్నాము.]

నా పుస్తకముపై మీరు గావించిన విమర్శనను గరించి కొంతవాయుటకు అవకాశ మివ్వగోరుచున్నాను. నన్ను నాపరిపాలనమును విమర్శకుడు తీవ్రముగ ఖండించుచున్నాడు. ఈ విషయమై నేనేమియు అధికము వ్రాయవలసినదేదు. నా అభిప్రాయములనావి; విమర్శకుని అభిప్రాయములు విమర్శకునివి. కాని విమర్శకుడు తనఅభిప్రాయముల కై ఆధారము చూపలేదు. నాఅభిప్రాయములకు నేను కారణములను చూపియుంటినిగాని విమర్శకుడు ఆకారణములను గమనించలేదు.

కాని పంజాబు పౌరుల రాజధర్మకై ధైర్యసాహసములను సంతోషించుచు విమర్శకుడు వ్రాసిన వ్రాతలను నేనుసహించజాలను. యుద్ధసమయమున రిలక్షులైనైనుకలను పంజాబునందు సమకూర్చుటకు నేను పూనుకొనినట్లుగను, లక్షలకొలది పంజాబీ ప్రజలు నాఉపాధానము ఆమోదించలేదనియు వ్రాయబడినది. 1919 సంవత్సరపు పంజాబు అల్లరుల కిదియే కారణమనికూడ విమర్శకుడు నూచించెను.

ఈవిషయమునకు సంబంధించిన వివరములన్నియు ఎన్నియోపర్యాదులు బయలుపెట్టబడినను విమర్శకుడు ఈవిషయమున పక్షపాతమును దురభిప్రాయమును ప్రకటించుట ఆశ్చర్యముకలుగజేయుచున్నది. నైనుకలను అధికముగ చేర్చుటపై పంజాబునందు అశాంతి ఏర్పడెననియు, ఈఅశాంతియే 1919 సంవత్సరమున అల్లరులకు పరిణమించె ననియు భారత అతివాద నాయకులు కొందరు 1919 సంవత్సరమున ట్టికావారా పత్రికలయందు వ్యాసములను ప్రకటించిరి. ఆసమయమున ఈవిషయమై గొప్ప వివాదము జరిగి ఈనేరారోపణ నిరాధారమైనదని రుజువయ్యెను. నైనుకలనుచేర్చు విషయమై శ్రద్ధతో పనిచేసిన పంజాబీనాయకులే ఈనిందారోపణ అసత్యమైనదని ప్రకటించిరి. అప్పుడు లండనుపత్రికలు తూమపణలను ప్రకటించెను. హంటరుకుమిత్రువారి విషయమై సంపూర్ణముగ పరిశీలించి మెజారిటీ నివేదికమునకు దిట్లు వ్రాసిరి:—

“నైనుకలనుచేర్చు విషయమై పంజాబు ప్రభుత్వము వారు అవలంబించుచున్న పద్ధతుల పంజాబు అశాంతికి కారణమని కొందరు నూచించిరి. ఈనూచనకు ఎట్టి ఆధారము లేదని రుజువయినది. యుద్ధసమయమున నైనుకలను చేర్చు విషయమై పంజాబు ప్రశంసనీయముగ పనిచేసినది. నైనుకలు గ్రామాంతరముల నుండియే అధికముగ వచ్చిరి. అల్లరులు నగరములందు జరిగెను. నగరవాస్తవ్యులనుండి నైనుకలుగ. చేరిన వారి సంఖ్య మిగల స్వల్పముగ నుండెను. అల్లరులు జరుగునప్పటికి దాదాపు లక్షమంది నైనుకలు యువమునుండి తిరిగి తమ గ్రామములకు వచ్చియుండిరి. మీరు అతివాదుల ఆందోళనము పట్ల ఎట్టి సానుభూతి చూపలేదు”

పంజాబు అల్లరుల సంధర్భమున దాదాపు 1800 మంది శిక్షింపబడిరి. వీరిలో పదిమంది కూడ నైనుకలు లేరు. నగరములందున్న విద్యార్థులు మాత్రమే ఈవిధమైన కార్యములకు పూను

కొనిరి. ప్రజాసమూహము రాజధర్మకై పూరితముగ నేయుండెను. మెజారిటీ రిపోర్టును భారత న్యాయవాద ప్రముఖులు మువ్వురు తయారుచేసిరి. వారుకూడ ఈవిషయమున మెజారిటీవారి అభిప్రాయములతో నేకీభవించిరి. ఇండియా ప్రభుత్వము వారు సార్వభౌముని ప్రభుత్వమువారు కూడ ఇదేవిధమున అభిప్రాయపడిరి.

1924 సంవత్సరమున ఇట్టి అసత్య నేరారోపణల గావించుచు ఒక గ్రంథమును ప్రకటించిన భారతీయ ప్రముఖునిపై నేను మాననప్రభుత్వ కేసు కేగి; ట్టికావారా న్యాయస్థానమువారు ఆనేరారోపణలన్నియు అసత్యములని తీర్పుచెప్పి పరిహారముగ గొప్ప మొత్తము నిశ్చించిరి. నన్ను మాపించుచు వ్రాయబడిన విషయములకు సహధానమువ్రాయ నేను పూనుకొనను. కాని ధైర్యసాహసములుగల పంజాబు ప్రజలను తిరస్కరించుటను నేను సహించజాలను. నాకు చూడ విమర్శకుడు గాంధీగారిపై అభిమానము గలవాడగు చుచున్నది. గాంధీగారితో అనుచరులలో నొకరు కలకత్తాయందు ప్రకటించు సత్వంటు పత్రికయొం దీవిషయమై ఏమివ్రాయబడినదో విమర్శకుడుచూడగోరుచున్నాను:—“ఇంగ్లండు ప్రజాభిప్రాయము సర్ మైకేలు ఓడ్వయరుగారి చర్యలను ఆమోదించుచున్నది. ట్టికావారా న్యాయస్థానమువారు ఓడ్వయరుగారికి న్యాయము కలుగజేసిరి. త్వరపడి పుస్తకము వ్రాసినందులకు సర్ శంకరనాథుగారు శిక్ష ననుభవించుచున్నారు”. నాపుస్తకమునందలి 19 వ ప్రకరణమును విమర్శకుడు చదివిన సర్ శంకరనాథుగారి వాచముననే విమర్శకుడు పొరపాటు పడి యుండడు. విమర్శకుడుగాని విమర్శకుని పక్షమున మీరుగాని పంజాబుప్రజల గౌరవమునకు హానికరమును నూచనల సుపసంహరించుకొనెదరని నమ్ముచున్నాను.

నేషనుపత్రికాసంపాదకుని సమాధానము

(ఈలేఖను ప్రకటించుచు నేషనుపత్రికాధిపతి ఈక్రింది విధమున వ్రాసెను.)

నైనుకలను చేర్చుటకును పంజాబు నందలి అశాంతికిది యెట్టి సంబంధములేదని రుజువైనది. ఈ విషయమై విమర్శకుడు పొరపాటు పడినందులకు చింతిల్లుచున్నాము. కాని సర్ ఓడ్వయరుగారు తనగ్రంథమునందే ఇట్లు వ్రాసిరి:—“నైనుకలను చేర్చుటకై ప్రభుత్వమంతయు పనిచేయుచుండెను” ఈమాటలపై ప్రభుత్వవిధానము ప్రజల అశాంతికి తోడ్పడెనని ఉపాంపవలసివచ్చెను. విమర్శకునిపట్ల సర్ మైకేలు ఓడ్వయరుగారు పక్షపాతము; దురభిమానము ఆరోపించుచున్నారు. ఇది ఓడ్వయరుగారి భ్రమ. విమర్శకుడు గాంధీగారి శిష్యుడుగ నుండెనో పునఃఓడ్వయరుగారు వ్రాయుచున్నారు. ఈవ్రాతకెట్టి ఆధారము కనుపడదు. సర్ ఓడ్వయరుగారి పుస్తకమున గాంధీగారి ప్రస్తావన కొంతయున్నది. గాంధీనిగరించి ఓడ్వయరుగారు కొన్ని తప్పువ్రాతలు వ్రాసియుండుటచే విమర్శకుడు ఆతప్పును ఎత్తి చూపవలసి వచ్చెను.]

కౌన్ థియేటరులో

శనివారం 15-8-25 నుండి, 21-8-25 శుక్రవారము వరకు ప్రతిరోజు రెండు ప్రదర్శనములుగ 6X.15 ని, 9X.00-30 ని. శని, ఆదివారములలో మధ్యాహ్నం ౧.౧5-15 ని, మాటనీగలదు.

మాడన్ థియేటరు లిమిటెడ్ వారు

“పవిత్రమైన శివరాత్రి”

లేక శివరాత్రినాడు శివునినిమిత్రమై ఎందుకు జాగరము చేయుట అను ఒక గొప్ప హిందూఉత్సవమునుగరించి తెలుపునట్టి ప్రదర్శనము. 6 భాగములు గలది. ఇదిగాక యితర ఆకర్షణీయమైనవికూడ ప్రదర్శించబడును.

దీ డక్కన్ మిల్లస్టార్సు కంపెని

లిమిటెడ్, బెజవాడ. 2

సోల్ పర్చేజింగు ఏజంట్లు, ది మర్కెంట్లెల్ ఏజన్సీ

7/3 ఓల్డుకోర్టుపశ్చానుకార్నరు, కలకత్తా

స్టీయింజనులు, బాయలరులు, ఆయిల్ యింజనులు, రైసు మిల్లులకు కావలసిన ప్యాంటింగు, హల్లరులు వగైరాలు, మెషినులు. మోటారుకారులు, పోస్టోగ్రాఫులు, వాచెస్, ఎలక్ట్రిక్ డైనమోలు, స్టేషనరీ మొదలైన యేసామానులు కావలసిన యున్నను సరసమైన ధరలకు సప్లయిచేయబడును. ఒకేట్రయలు ఆర్డరు యిచ్చి మానమ్మకము చూడగోరినాము.

మహానుశాసనసభ

ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయ చట్టము

దత్తమండల ప్రతినిధుల ప్రాతికూల్యము

తమిళ, కన్నడ, మళయాళ ప్రతినిధుల యామోదము

(నిష్ప పరిహారము)

దత్తమండలము మినహాయింపవలెను

రా. బి. టి. ఎం. నరసింహాచార్యులుగారు (కడప)

బిల్లును ఆమోదించుచు, రెండు విషయములను మాత్రము మంత్రి గారు మనస్సునందుకొనవలెనని నుడిచెను. భాషయొక్క యే యను కారణముచేత దత్తమండలములను గూడ నీ బిల్లునందు చేర్చియుండును. భాషయందు దత్తమండలములను, ఉత్తర సర్కారులకును ఏవిధమున పాలికయు లేదు. (కాదుకాదు) ఈ విషయమున నభిప్రాయభేద ముండవచ్చును. నాకున్న తెలుగు భాషా జ్ఞానముతో, దత్తమండలముల తెలుగునను ఉత్తర సర్కారుల తెలుగునకును చాల భేదముగలదని చెప్పగలను. రెండవ విషయము, క్రొత్త విశ్వవిద్యాలయమునకును, దత్తమండలములకును గల దూరము. ప్రస్తుతము దత్తమండలములకుమదరాసు విశ్వవిద్యాలయమే చాల సమీపముననున్నది. ఈ విశ్వవిద్యాలయమెచ్చట స్థాపింపబడవచ్చును, దత్తమండలములలో మాత్రము వీర్యవంశమున విషయము మాత్రమున్నున్నది. ఇది బ్రాహ్మణ క్రొత్తము (సత్య)

దత్తమండలముల ప్రజలకు మదరాసు విశ్వవిద్యాలయము వలన నుపయోగము లేక ఏవిధానములలోనో ఉండు ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయ మెక్కువ యుపయోగకరమాయను విషయము ను గమనింపవలెను. ఈ విషయమున, దత్తమండలముల నీ బిల్లులో చేర్చబడకుండు మినహాయింపు మాకు సదుపాయకరము. అన్ని విషయములందును గూడ ప్రభుత్వమువారు ప్రకృతియు గూడ ముప్పు చెనుక వదలి పెట్టుట సహజమైనది. మదత్తమండలములలో నొక్క మొదటితరగతి కలాశాలయైనను లేదు. ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయము నూ ముపయోగపడజాలదు. మానోక ప్రత్యేక విశ్వవిద్యాలయము స్థాపింపబడు సమయమున కెదురు జూచుచుండుము. అంతవరకును దత్తమండలముల నీ బిల్లునుండి మినహాయింపవలెనని కోరెదము.

మాకక్కరలేదు మొత్తమున మేము గోలపెట్టుచుండగ నుత్తర సర్కారులవారు ముమ్మలగురించి ఇంతకేద్ర వహించుట కేమి కారణమో మాకు తెలియకున్నది. మేము పద్దనుమండగ ముమ్మలను తమతోక పట్టుకొని రమ్మనట కీ ప్రయత్నములే? సి. రామలింగారెడ్డిగారు:— అయితే గౌరవనీయ సభ్యుడు ఆంధ్రుడేనా? (పెద్దనవుల)

టి. ఎం. న. గారు:— ఆగౌరవనీయమిత్రు డెంత ఆంధ్రుడో నేనుగూడ నంత ఆంధ్రుడనే. కాని నేను దత్తమండల ఆంధ్రుడను. ప్రాచీన చరిత్రయందును, వేదభాషలయందును ఉత్తరజిల్లాలకును, దత్తమండలములకును సంబంధము లేదు. గాన మాకీ ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయముతో బనిలేదు.

వీరయ్యగారు:— ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయము నుంచి కంటే హాని పెక్కువ జేయునని క్రొత్తము ప్రస్తుతము ముగావలసినది ప్రాథమిక విద్యగాని, ఉన్నతవిద్య గాదని నుడిచెను.

ప్రశంసనీయమగు సూత్రము

విశ్వనాథ దాసుగారు:— బిల్లు నామోదించుచు ఒక్కండుకు మాత్రము ప్రశంసించిరి. దేశభాషాద్వారా విద్య గలపుటకు ఈ బిల్లునందేర్పరపబడెను. అది ప్రతివారి ప్రశంసకు అర్హమున విషయము. పరిపాలక వర్గము అకడమికు శాస్త్రము మొదలగు సంఘములందు ఒకభాషకు సరియగు ప్రాచీనవిద్య మొనగలేదు. సెలెట్ట కమిటీయందీలోపములు సవరింపబడునని నమ్మెనను.

అమరావతి అర్హతలు

సి. ఆంజనేయులుగారు:— (గుంటూరు) ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయము గావలెనను ఆందోళన ముప్పటిదిగాను. 1908 సం॥ము నుంచీయు ఆంధ్రరాష్ట్ర ఆందోళనతోబాటు ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయముల కొరకు ఆందోళన సాగుచునే యున్నది. రాష్ట్రములు భాషనుబట్టి విభజింపబడవలె నను నుద్దేశము ననుసరించి ఈ యాందోళనలు ప్రారంభమయ్యెను. కాని ఇటీవల రాజకీయపరిస్థితులలో రెట్టించిన చిక్కులవలన, నీయాందోళన తాత్కాలికముగ నాపీయించబడెను. అందుకు కారణములు అనవరతము దలచినచే అందుచే కోయంబత్తూరు సభ్యుడు, ఆయాందోళనలు వదలివేయబడెనని యెంచుట సరిగాదు. ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయమును గురించి గతవత్సర సభయందే అనేకమార్లు ప్రస్తావించుకొనెను. మంత్రిగారు త్వరలోనే బిల్లు ప్రవేశపెట్టబడునని నుడువుచు వాగ్దానముల నొనర్చుచు వచ్చెను అంతియగాక, 1922 నవంబరు మాసమున ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయ

స్వభావమును గురించి చర్చించుటకు ఆంధ్రదేశమునందలి ప్రముఖ లాహోరినింపబడిరి. కాని దురదృష్టవశాత్తమున నాసభకు దత్తమండలములవ్యా రాహోరినింప బడకపోవుటచేత అప్పు డేవిషయమును నిర్ణయించుటకు పిలువకపోయెను. అందుచే నీ బిల్లును ప్రజలు చాలకాలమునుండి గోరుచున్న దేగాని అనవసరమైనది గాదని చెలిచునగును.

ఇదివరకుగాని, ఇప్పుడుగాని, దత్తమండలములకు ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయముతో సంబంధము లేకుండ ప్రత్యేక విశ్వవిద్యాలయము గావలెననుటకు బలమును కారణములు చెల్లవలెదలు. పస్తుత బిల్లునందు గావించబడిన యేర్పాటుల ప్రకారము, కాలము పరివర్తమైన కొలదిని తీసుకొనిన ప్రదేశములం దెల్లవిశ్వవిద్యాలయముల నేర్పరుచుటకు, పిలువలను. అందుచే ప్రస్తుత విశ్వవిద్యాలయమున కెట్టి యాజ్ఞే పరిచయముండ జాలదు. ఇంతవరకును గావించబడిన ఆజ్ఞేపాలు వివరములనుగురించిమాత్రమేగాని ప్రధాన సిద్ధాంతములగురించి ఎట్టి ఆజ్ఞేపాలుగావించబడలేదు. ఆయా వివరములను ఉపసంఘమునందుపూర్తిగా, నానూచలచర్చింపవచ్చును. దత్తమండలముల ప్రతిభలుగూడ, విశ్వవిద్యాలయ కేంద్రస్థానమునుగురించియే ఆజ్ఞేపించిరిగాని, ఆకేంద్రస్థానము తమకు సమీపముననున్నయెడల వారికెట్టి ఆజ్ఞేపాలును లేవు. విశ్వవిద్యాలయ కేంద్రస్థానము అన్ని ప్రాంతములవారికిని మధ్య గమండుటవలెయును. పార్లమెంటుకళాశాలలను, పిలువ ప్రదేశమునందు యేర్పరపవచ్చునగాని అట్లు, నైయన్య కేంద్ర కలాశాలలుమాత్రము అన్ని ప్రాంతములకు మధ్య వుండవలెను. గుంటూరుసమీపమునగల అమర వతి, ఇందులకెంతయుకొన్నియున్నదని నాయుద్దేశము. (సత్య) ప్రాచీనకాలమున ప్రపంచ ప్రసిద్ధిపొందిన విశ్వవిద్యాలయ వచ్చుటనే స్థాపింపబడెను. ప్రాచీనాన్నత్యమును వెలిబుచ్చు బౌద్ధసూత్రములు ప్రాచీనమైన జైన దేవాలయములు మొదలగు వన్నియొగలవు. అంతియగాక నీ ప్రదేశము పవిత్రము కృష్ణ వేణ్ణాతీరమున వాలసంపదముగ ప్రకృతివై సర్ది కపరిస్థితులందున్నది. అమరావతి ఇప్పుడున్న పల్లెటూరు, ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయము జననమృత్యునకు పట్టుకములందును గాక పల్లెటూరియందుండవలెనని నాయుద్దేశము.

కేంద్రస్థానమందరకు అందు బాటులోనుండవలెను.

రా. బి. టి. ఎం. కృష్ణరావుగారు (కెల్లూరు) ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయమునకు కొంతదూరభ్యంత్ర ప్రాంతికాల్పమును చెల్లువుట తమకు చాల అశ్రద్ధవహించిరిని నుడిచిరి. ఈ బిల్లునందలి యుద్దేశము దాదాపు పరిష్కరింపబడెను వత్సరములుగా దేశమయెదుట నున్నది. 1917 సం॥ మన వెంటటరత్నం పంతులుగారి సభయందీ విశ్వవిద్యాలయమును గురించి నూతన యొనర్చివచ్చుచు చాచిమంది సభ్యులందు కనుకలముగ నున్నటుల ఎంచెను. దత్తమండలములందు అనంతపురమున ఆంధ్ర మహాసభ గావించబడినపుడు గూడ తెలుగుభాష మాటలాడు జిల్లాలన్నిటికిని కలపి ఒక విశ్వవిద్యాలయము నేర్పరుపవలెనను తీర్మానము గావించబడెను. ఇప్పుడు కొందరు మందల వచ్చి కొన్ని జిల్లాలను మినహాయింపవలెనని గోరుట అశ్రద్ధకరము. కెల్లూరునకు విశాఖపట్నముకంటెను బర్లారికంటెను కడపకంటెను మదరాసు ఎక్కువదగ్గర. దత్తమండల సభ్యులలో కొందరు చెప్పు కారణముల నంగీకరించినయెడల కేంద్ర స్థానమును పై ప్రదేశములం దెచ్చుట నేర్పరచినను గూడ కెల్లూరు జిల్లా మినహాయింపవలసి వచ్చును. కాని గత 12 వత్సరములనుండియు స్పష్టముగ ప్రకటింపబడుచున్న ప్రజాభిప్రాయమును గమనించు నుద్దేశ మున్నయెడల తెలుగుజిల్లాలన్నిటికిని ఒక విశ్వవిద్యాలయ ముండి తీరవలెను.

బెజవాడను కేంద్రస్థానముగ నేర్పరుపవలెను

1922 సం॥ న విశాఖపట్నమున నేర్పరుపబడిన సమావేశమునకు దత్తమండలములవారా రాహోరినింపబడక పోవుటచే, తిరిగి మదరాసునందు సమావేశము నేర్పరుచుటకు నిశ్చయించబడెను. కాని సమావేశమును మాత్రంగా నేర్పరుపక పోవుట విచారకరము. విశ్వవిద్యాలయ కేంద్ర

స్థానమును నిర్ణయించునపుడు అన్ని ప్రాంతముల వారిని అందుబాటులో నుండునట్లు చూడవలెను. దక్షిణ జిల్లాలవారిని విశాఖపట్నము సామ్యముటగాని గంజాము విశాఖపట్నము జిల్లాలవారిని బర్లారి సామ్యముటగాని స్థానము గాదు.

బిల్లునందు మూడు కేంద్రస్థానములు నూచింపబడెను. ప్రాంతముగారి రిపోర్టునందు బెజవాడగూడ అందొకస్థానముగ నుండునట్లు నూచింపబడెనని దలచితిమి. కాని బిల్లునందు బెజవాడను వదలివేయుట చాలచండి కసంత్వ ప్రితి గలిగించెను. బెజవాడ, అన్ని ప్రాంతములవారికిని మధ్యనున్నది. రాకపోకలకు అన్ని జిల్లాలవారికిని, నైజాము రాష్ట్రాంగధులకును మంచి సౌకర్యములు గలవు. అందుచే నది అందరకును పిలుగ నుండును. బెజవాడయందే గాకపోయినను బెజవాడ సమీపమున నెచ్చుట నైనను కేంద్రకళాశాలల నేర్పరుపవచ్చును. అందరకును అందు బాటులోనుండు ప్రదేశమునగాక ఒక మూలనుండు ప్రదేశమున కేంద్రస్థానము నేర్పరుచుకడల దత్తమండలముల మొదలగు జిల్లాలవారా జ్ఞేపించుట అకారణముగాదు. సెలెట్టకమిటీయందీ విషయమును శ్రద్ధగా గమనించెదరని నమ్మచున్నాను.

బర్లారిని మినహాయింపవలెను

డా॥ యు. రామారావుగారు (దక్షిణ కన్నడము):— బిల్లును ఆమోదించుచు, భాషనుబట్టి విశ్వవిద్యాలయముల నేర్పరుచుటకు బలమును యెంచువారిలో దానొకడనని నుడిచిరి. అందుచే నిప్పుడు ఆంధ్రప్రదేశ్ విశ్వవిద్యాలయము నొసగినయెడల కేపు కన్నడలకు ప్రత్యేక విశ్వవిద్యాలయము నొసగుటకు పిలువండును కాని, విశ్వ విద్యాలయాధికార సరిహద్దుల వివరించునపుడు సరిహద్దు ప్రాంతములందలి జిల్లాలవారికి, స్వాతంత్ర్యము నొసగవలెను. బర్లారియందు కన్నడల సంఖ్య అధికము. అందుచే వారి నాంధ్ర విశ్వవిద్యాలయమున జేరవలెనని బలవంతపెట్టరాదు.

ఆంధ్రోద్యమమును వదలివేయలేదు

సి. రామలింగారెడ్డిగారు:— టి. రామలింగారెడ్డిగారు నుడిచిన వాక్యముల వినగా, ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయ చట్టమున కవసరమే లేదని యెంచుచున్నట్లున్నది. వారట్లునుడిచినపుడు ఆంధ్ర దేశియుల, భాషములను, ఆశయములను లెక్కలోనికి గొనలేదని చలమచున్నారు. మాకు ప్రత్యేక రాష్ట్ర గ్రామీణులకును ప్రత్యేక విశ్వవిద్యాలయముకొరకును అనేకవత్సరములుగా మేము తపించు చున్నాము. రాష్ట్ర గ్రామీణుల విశ్వవిద్యాలయము ముందు వచ్చినయెడల నూ యాశయములు క్రమముగ సఫలమొనర్చుటకు ప్రథమ సాధనముగ మేము పరిగణించెదము. ఆంధ్రోద్యమమును తాత్కాలికముగ నిలిపి యుండితిమే గాని దానిని విడనాడలేదు.

ఈ బిల్లు నామోదించుటలకు కొంతవరకు తిరిగి ప్రాత పరిశీతులలోనికి మరలుచుంటిమి ను విషయముని జమే క్రొత్త విశ్వవిద్యాలయము చాల వత్సరములవరకును, పరిశీలన మాత్రము జరుపుటలేప్పటికప్పుడని పనిజేయజాలదు. ఈ బిల్లునందు, అనుబంధ కళాశాలలకును, విశ్వవిద్యాలయ కలాశాలలకును ఎక్కువ భేదము లేదని పుంత్రిగాను చెప్పిరి. కాని అనుబంధకళాశాల లుండుటతోడనే, విశ్వవిద్యాలయము కొంతవరకు పరిశీల విశ్వవిద్యాలయముగ నుండుట లెప్పుడు.

యూనిటరీ విశ్వవిద్యాలయమున కాటంకములు

ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయసంఘసభ్యులకును మేము, యూనిటరీ విశ్వవిద్యాలయము నేర్పరుచుట కేంద్రమో ప్రయత్నించితిమి. కాని అనంతపురము, వల్లభిపట్నము మొదలగు ప్రదేశములవారు దోషిన ఆటంకములచే నీ సాధ్యమైనదిగాదు. అందుచే రాజమార్గముగా, మూడు కేంద్రస్థానముల నేర్పరుపబడి వచ్చెను. ఈ మూడు కేంద్రస్థానములను అంగీకరింపబడిన యెడల బర్లారి సభ్యుడు (శివరావుగారు) చెలిచిన ఆజ్ఞేపాలు నిరాధారములే లేల నూచును. అనంతపురము గూడ నొక విశ్వవిద్యాలయ కేంద్రస్థానముగ నుండును. దక్షిణమున, మధ్యజిల్లాయందును అనంతపురము రాజమహేంద్రవరము లందు విశ్వవిద్యాలయ కళాశాలలుండును. గాన విశాఖపట్నమున పరియొక అట్లు కలాశాల నేర్పరుపుట కెట్టి ఆజ్ఞేపాలు నుండజాలదు.

ఈ సందర్భమున దత్తమండల ప్రతినిధుల నొక విషయమును జ్ఞాపకముచుకొనవలెనని గోరుచున్నాను. దత్తమండలము గామా? మేము దత్తమండల లాఠిదలచి, దత్తమండల జిల్లా ఆంధ్రులము అని అనుకొనుచున్నయెడల నన్ని జిల్లాలనుండి ప్రతి వత్సరము నొనర్చుచున్న ఆంధ్రవహాధ్యక్ష కేంద్రమునందా? ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయమునుండి మినహాయింపవలెనని దత్తమండలముల ప్రతినిధుల వచ్చుట గోరుచు కేపు ఆంధ్ర రాష్ట్రమునుండిగూడ మినహాయింపవలెనని గోరగలరా?

అట్టివి తమిళనాడు మాత్రము మినహాయించవలెనని గోరుటలో నర్హమేమి?

అంతియగాక పారిశ్రామిక విశ్వవిద్యాలయ కలాశాల లను స్థాపించవలెననునెడల, అందుల కనుకూల పరిస్థితులన్ని ప్రదేశములందు మాత్రమే ఏర్పరుపవలెను. అట్లునైపుకలాశాలలవలె పారిశ్రామిక, తక్కిలాజికలు కలాశాలలనున్ని ఇష్టము నచ్చినచోటనేర్పరుపవలెను.

ప్రస్తుతము నుడు కేంద్ర ప్రాంతముల నేర్పరచుట కొక కారణముగలదు. అనంతపురము, రాజమహేంద్రవరము విశాఖ పట్టణములందు మాత్రమే ప్రభుత్వ ప్రభుత్వ కలాశాల లుగలవు. అందుచేనవి మాత్రమే కేంద్రప్రాంతములలోనర్పరచె ను. కాలక్రమమున బందరు మొదలగు ఇతర ప్రదేశములగు డ కేంద్ర ప్రాంతములుగా నవచ్చును.

మొట్ట మొదట, నీ కేంద్ర ప్రాంతములందు విశ్వవిద్యాల యములుగా గావింపదగిన కలాశాల లున్నయెడల తరువాత దానిని విశ్వవిద్యాలయ కేంద్రప్రాంతములకు నొసర్చి విశ్వవిద్యాల యము నేర్పరచుటయం దర్థముండునని ఒకమిత్రుడు నడిచెను. కాని విశ్వవిద్యాలయ మనునదొకటి యున్నయెడల, తరువాత దానికొరకు గ్రహము వెచ్చించవలెను. అనుభవ్యతను గుర్తించుట తప్పని సరి గాగలదను విషయమును నారు గమనింపలేదు. ప్రభు త్వమువా రప్రజలందులకు వెచ్చించి తీరెదరు. ఈవిశ్వవిద్యాలయ ము- వెంటనే పూర్తిగా సంపూర్ణకరమగు విశ్వవిద్యాలయముగా మారునని నేను చెప్పబలేదు. అందుకు చాలకాలముపట్టును. మాకు ప్రత్యేకరాష్ట్రము నవ్వనవలెను, సంపూర్ణకరమగు విశ్వ విద్యాలయము నేర్పరచుట ఎంతమాత్రమును సాధ్యముగాదు. చాలకాలము వరకును మదరాసు విశ్వవిద్యాలయమునకును, ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయమునకును సుపాధ్యాయ లాకేకాడరునుండి సరఫరా జేయవలెను. తరుచు వుపాధ్యాయులు బదిలీ చేయబడుటగూడ తటస్థింపవచ్చును. కాని ఇట్టిమార్పుల సాధ్యమై నంతవరకు నిరుత్సాహ పరు ప వ లె ను. ప్రభు ల్వో వ్యో గ ము ల నొ స గ డ డు న పు డు రా జ ధానియందుండుటచే, చెన్నపురి విశ్వవిద్యాలయ విద్యార్థుల నెక్కువగను, ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయ విద్యార్థుల తక్కువగను పరిగణించెదనని ఒక యనుమానము చెలుపబడెను. అట్టి భయ మక్రమలేదు. బిల్లునం దందుకు తగు ఏర్పాటు లొనర్పబడెను. అంతియగాక సంయుక్త పరగణాలయందు చాల ఇతర విశ్వ విద్యాలయములలోని విద్యార్థులను అలహాబాదు విశ్వవిద్యాలయ విద్యార్థులకంటె తక్కువగ పరిగణించుటలేదు.

కేంద్రప్రాంతముల నేర్పరచుట నర్హతాళి పనిగాదు ఈ బిల్లు సంగీకరించుట, ప్రత్యేకాంధ్రరాష్ట్రమునకు దారిదీయుల యగును. విశ్వవిద్యాలయ కేంద్రప్రాంతమును నిర్ణ యించుట సర్వేడిపార్టుమెంటునకు వప్పచెప్పవలసిన పనిగాదను విషయమును గౌరవనీయు సభ్యులు గమనింపవలెను. మనము స్థాపించునట్టి విజ్ఞానసంస్థ అందు కవసరమగు విజ్ఞానసాం ప్రదాయముల బట్టి మనము నిర్ణయింపవలెను. మైమాడు ప్రదేశ ములందును అట్లునైపు విశ్వవిద్యాలయ కలాశాల నేర్పర చిన తరువాత హెడ్డాఫీసు ఏర్పడుననును ఎక్కువ భేదాభి ప్రాయ ముండనని నా నమ్మకము. కడపనుండి వచ్చిన గౌరవ నీయు సభ్యుడు, చక్రమండలములకు ప్రత్యేక చరిత్రయు, ప్రత్యేక సాంప్రదాయములు గలవనియు ఇతిగ్రామములతో సం బంధములేదనియు చెప్పగలరా? మహమ్మదీయు భారతదేశము నం దలి ప్రదేశములయొక్క రాజకీయసరిహద్దుల పునర్నిర్మాణ మొనర్చుచున్నామను విషయమును గమనింపవలెను. ఇట్టి విష యములందు విశాలపృష్టితో ప్రవర్తించవలెను.

ప్రా. రత్న సామిగాను (కై) ప్రసంగము) ప్రభుత్వపరి పాలనయం దెట్లో విద్యార్థిపరిపాలనయందు గూడ సెట్లో ఒక్క సంస్థమాత్రము గాక అనేకమండి వ్యాపించియుండు అవసర మనియు, అందుచే నీ బిల్లు నామోదించుచుంటి ననియు నుడిచెను. ఉన్నత విద్యాసంస్థమున భాషాప్రయుక్త విధానమును బా నంగీకరింపవలెననియు నుడిచెను.

ఈదినమున చెన్నువిశ్వవిద్యాలయ పట్టప్రదానోత్సవ మకు టచేత నాల్గంగంటలకే శాసనసభ నిలుపబడెను.

నేటి దినచర్య

ఈదినమున ప్రజ్వోతరముల యనంతరము ఆంధ్రవిశ్వ విద్యాలయవట్టమును గురించి తిరిగి దీక్షాపాద చర్య జరిగెను.

ఆ. శ్రీనివాస అయ్యంగారు (వక్తా కవరా) బిల్లు కామోదము చెలుపుచు నిక్కటి దినమున కొంతమంది తమిళ జిల్లాల ప్రతినిధులు బిల్లు నడుపుటచే విమలందరు ప్రతిపాల ముగ నుండినను అభిప్రాయమును తొలగించుటకుగాను తాను కావలసినవైన నని నుడిచిరి. నిన్నటి దినమున తెలుగు జిల్లాల స భ్యులందు గలిగిన భేదాభిప్రాయముంతయు విశ్వవిద్యాలయ కేం ద్రప్రాంతమునుగురించి మాత్రమే ఈవిషయమున మంత్రాగారికను నొసర్చుకొన లేదుగాన అన్ని ప్రాంతములవారికిని సంపూర్ణ కర మగు నొక ప్రదేశమును నిర్ణయించుచున్నారు.

ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయముకొరకు చాలవ్యాసములుగా నిరంతరంబోధనము జరుగుచుండెను. ప్రస్తుతము ఈపట్టునును ప్రవేశపెట్టుట ఆయాంధోళనయందలి న్యాయమును అంగీకరిం చుటగాని వేరొందుగాదు. సారస్వత విజ్ఞానికాభివృద్ధి నొస గుటయందు మదరాసు విశ్వవిద్యాలయము సఫలముగాలేదు. గొప్పవైశాల్యముగల అనేకభాషలు మాట్లాడువారి కందరికిని సరియగు సదుపాయములొసంగుట ఒక్కమదరాసు విశ్వవిద్యాల యమున కసాధ్యము. వైశాల్యము తగ్గినకొలదియు ఎక్కువ సామ్యముగ దనిజేయుట సాధ్యమును. ఆంధ్రుల సాంఘిక వై జ్ఞానిక సారస్వత భిన్నాభి కొరకే విశ్వవిద్యాలయ ముద్దేశింపబ డెను అది ప్రతిపాదన ఆమోదింపవలసిన విషయమే గాని నిరుత్సాహపరుపవలసిన విషయము గాదు.

చక్రమండలములను విశ్వవిద్యాలయమునుండి మినహాయించ వలసిన దని నిన్నటి దినము కడప సభ్యుడు (టి. ఎం. నరసిం హాచారిగారు నుడిచిరి. నారికిప్రములేనిచో బలవం త పెట్టు భావ్యముగ నుండదు. అచ్చటి కలాశాల లు కు తమ ఇష్టముచ్చిన విశ్వవిద్యాలయమున కనుబంధ కలాశాలలుగ నేర్పడుట కవకాశ మునగవలెను.

మదరాసు విశ్వవిద్యాలయశాసనముకంటె నీటిల్లు ఒక విషయమున అభివృద్ధిగనున్నది. పరసీయ గ్రంథముల ప్రచురిం చుటకును, పరిశోధనానికే పనులవెతకుటకును, సంస్థలనేర్పరుచు ట కీటిల్లునం దిదికాక మొనగబడెను. మదరాసు విశ్వవిద్యాలయ మున నిట్టి అధికారములేదు.

ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయము నేర్పరచుటవలన తమిళులకు గూడ చాలాభయము. మదరాసునుండి కలాశాలలలో 900మంది తెలుగు విద్యార్థులుచదువుచున్నారను. ఇందువలన చాలమందితమిళ విద్యార్థులకు తావులేక తిరిగి తమిళనాడునకి వచ్చుచున్నది. ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయ మేర్పడినయెడల తెలుగు జిల్లాలనుండి విద్యార్థు లిచ్చటికిరాదు. అందుచే, 7 నందల తమిళవిద్యార్థుల కిచ్చట ననకులు లభించును. అంతియగాక, ఇప్పుడు ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాల యము నేర్పరచినయెడల కొలదికాలములోనే తమిళదేశమున కు మరియొక ప్రత్యేకవిశ్వవిద్యాలయ మేర్పడుటకు వీలుగలు గును.

స. కె. వి. రెడ్డినాయుడుగారు:- ధర్మముతో నీ బిల్లును ప్రవేశపెట్టినందులకు, విద్యాంగమంత్రి నభినందించెను. ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయము, ఆంధ్రుల జీవితాదర్శము. ఈయాద ర్శమునకు దోడ్పడినంతవరకు మంత్రాగారికి కృతజ్ఞులము. ఆంధ్రో ద్యము మింకను గల దా య ని నిన్ను నొక క భ్యు డు సంతోయమును చెలిపెను. కలనని నేను వృక్షముగా ప్రత్యుత్తర మొసగుచున్నాను. ఉద్యమము కైకొనింపవలెను. ప్రతి ఆంధ్రుని వ్యాపారముందును ఇదిజరకువలెనే వృక్షముగ నున్నది. ఇటీవల రాజకీయ పరిస్థితులవలన నీయుద్యమము కైకొనింపు టలేదు. ఒకవైపున బ్రాహ్మణేతరోద్యమము మదియొకవైపున ఆసహాయోద్యమ వహోద్యమము ప్రజల దృష్టివంతము అక్షరిం చెను.

విశ్వవిద్యాలయముగ మార్చదగిన కలాశాలల సవృద్ధి విశ్వవిద్యాలయము నేర్పరచ వచ్చుననియు ముందుగా విశ్వవి ద్యాలయమును స్థాపించి తరువాత కలాశాలలు స్థాపించుట సరి యగుమార్గ మనియు, ముందుగా నీటిల్లును ప్రవేశపెట్టుట అప సవ్యపు పనియనియు నాక్షేపించెను. విషయము "పిచ్చికుదిరి తే పెల్లికుదురును పెల్లికుదిరి తే పిచ్చికుదురు"నను సామె తజ్జప్తికి వ చ్చుచున్నది. విశ్వవిద్యాలయమున్న నేగాని, గొప్ప కలాశాలలు బయలుదేరుటకు వీలులేదు.

విశ్వవిద్యాలయ నామకరణమునుగురించి నేనొక్కమాట జెప్పవలసింది. నిన్నటిదినమున, విద్యావిషయములందు ప్రమా ణమని జెప్పదగిన ఒకగౌరవనీయసభ్యుడు, దేశభాషను, భోషన భాషగ నుపయోగించుట క్రొత్తపద్ధతియనియు, అందుచే నీ విశ్వవిద్యాలయము నొకపరిశోధనగూత్రమేదా నెంచుచుంటి ననియు నుడిచెను. పరిశోధనయనుటతోడనే అది విజయము గానవచ్చు, భగ్గుముగానవచ్చునను శంక గానించుచున్నది. భగ్గు మై నను, మేమాన్యగనునకు సమర్పించుచున్నాము. మాపరిశోధ నలవలన, మామిళసాదరులు లాభపొందవచ్చును.

ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయమును గోరుటకు గల కారణములను గురించి ఒకటి రెండుపలుకుల నుడిచెను. మదరాసురాష్ట్రమున విద్యాసంస్థలన్నియు మదరాసునను దక్షిణమునను, పశ్చిమ ముననుమాత్రమే స్థాపించబడెను. ఈ తరజిల్లాలయందొక్క విద్యాసంస్థయొకను లేదు. అట్టి కలాశాల వ్యవసాయ కలాశాల ప్రైయినింగు కలాశాల లన్నియు మద రాసునను దక్షిణముననే గలవు. జాము ఫ్యాక్టరీ, సాఫుఫ్యాక్టరీ, ఇంజనీయరింగు కలాశాల మొదలగువన్నియు దక్షిణమునను పశ్చిమముననే గలవు. తెలుగు జిల్లాలలో నొక్కటెన్ను లేదు. న్యాయముగానిండు అన్యాయ ముగానిండు. వై విషయముల గాంచి తమిళనాడువల కంటె మేము తక్కువవారి మను సభిప్రాయము మాలో కేర్పడెను. అందుచే మేమితరులతో సరిసమానసిక్తి వచ్చుటకు మాకు ప్రత్యేక విశ్వవిద్యాలయమును రాష్ట్రమును అవసరమని మేమెంచితిమి. (సత్యము)

బెంగాలు స్వరాజ్యపార్టీ

జీవించుట ప్రారంభమయ్యెనా?

నేనుగుప్తాగారి ప్లేటుమెంటు

కలకత్తా, ఆగష్టు 20:- పూర్వ మెంత బోధ్యముగను న్నదో బెంగాలుశాసనసభయందు స్వరాజ్యపార్టీ యిప్పుడంత బోధ్యమునున్నదని ప్రతికాశలేఖరితో నేనుగుప్తాగారు చెప్పిరి. ప్రకృతశాసనసభయందలి సభ్యమెంటరీ గ్రాంటులవిషయమై పొడకట్టినవత్తు లోటులు సజరాజ్యపక్షముయొక్క నిర్నిర్ణీత సూచకములుగావు. మాలో కొన్ని విధములు పొడచూపెనని యితరులనుకొనుట కొక్కనిదర్శనము యితరులు నూచించెదరు. అదియేదియన, డాక్టరు సుహృద్దాగారు దాఖలుచేసిన రాశీ నామా నేను కలకత్తాలో లేనప్పు డిది సంభవించుటచే దానిని గురించి నేనిప్పుడేమియు చెప్ప నాకిష్టములేదు. స్వరాజ్యపార్టీ ప్రతిష్ఠకు భంగములేకుండ కొలదిదినములలోని విషయము నుపాధ్యానములో బరిమళింపబడుటకు సంభేదములేదని నానమ్మకము. ఏమి అయినను డాక్టరు సుహృద్దాగారి ర జీ నామా యొక ఉపన్యాసముగాని ప్రముఖ స్వరాజ్యపార్టీశిథి లమునున్నదనుటకు తార్కాణముగాదు. మా పార్టీనిగురించి ప్రతిపూల ప్రచారముచేయువారు మా పార్టీయందుగల ప్రతిస్వ ల్పసంభవమును కొండంతలుగజేయుచున్నారు. అది వారి వృత్తి. ద్వంద్వప్రభుత్వమును బునర్నివేశింపజేయుటకు ప్రయత్నములు జేయునెడల మా పార్టీయొక్క బలమును బలకుబడియు మా విమర్శకులను దాఖలుగాజూపబడును. (అ. పే.)

భారత శాసనసభాధ్యక్షుల

స్వతంత్ర స్వరాజ్యపక్షములకు సమాధానము గుదురలేదు

స్వరాజ్యవాదులెల్లరు పట్టుగారికి

వోటుచేయ నిశ్చయింపబడెను

సిహూ, ఆగష్టు 20:- భారతశాసనసభ అధ్యక్షులెన్ను కొనుటకు స్వతంత్రస్వరాజ్యపక్షములకు సడను సమోద్యోగి గుదురు నూచనలు దూరమగుచున్నవి. రెండుపక్షములందలి అధ్యక్షేసిసభ్యులు సమావేశమై యీ విషయముపై నాల్గంగంటలు జరిపించిరి. కాని యిదమిత్థమని వా రేతిర్మానమునకు రాలేదు. దివానుబహదూరు రంగాచార్యులగారికి బదులుగ దివాను బహదూరు మోచెర్ల రామచంద్రరావుపంతులుగారిని అసంఖ్య అధ్యక్షులపదవికి పోటీచేయుటకు స్వతంత్రపక్షము నిలువచేయ వలసినదని నూచించబడెను. రావుగారి అభ్యర్థిత్యమును గవర్న మెంటు బలపరచెడిచో లేదో దొరతనమును సంతృప్తచలయ నని జిహ్వాగారు నూచించిరి. ఈవిషయము అసంధికారులు నిర్ధా రణచేసికొనవలసినదేగాని గవర్న మెంటునకు సంబంధములేదని అభిప్రాయము చెలుపబడెను. తదనంతరము దేరాడేశ్ గ స్వతంత్ర పక్షము, సమావేశమై వారివారి అభ్యర్థుల విజయనూచనల విషయమై చర్చించిరి. పరిస్థితులం దింతవరకును మార్పులేదు. స్వరాజ్యవాదులు భారతశాసనసభాధ్యక్షుల పదవి పొత్తుకనను స్వగతేయట విరహించిరినియు, పట్టుగారికి స్వరాజ్యవాదు లెల్లరు వోటుజేయ నిశ్చయింపబడెననియు జేయుచున్నది. (అ. పే.)

వైకుంఠ యోగ ప్రతిష్ఠాని

కేంద్రసభయందలి రాజప్రతినిధియువన్యాసము

ప్రస్తుత సంతకముల నే కొనసాగించవలెను

స్వపరిపాలనావ్యక్తముక్తముగ రాదగినదే

సినిమా, ఆగస్టు 20:—కానసభయొక్క సెలైంబరు సమావేశమును రీకింగ్ ప్రభువు ఒక గంటపైగా గావించిన మహాపన్యాసముతో ప్రారంభమైనది. ప్రేక్షకుల గ్యాలరీ లన్నియు 9 1/2 గంటలనుండియే నిండిపోయెను. రాజప్రతినిధి మాట్లాడుబాక్సునందు రీకింగ్ ప్రభువు వారికికి సభింబించిన మరీ కొందరు సభ్యులును కూర్చుండిరి. సింహాసనమునకును ప్రక్కన సర్ మాల్బ్రాం హెలింపతులును, సర్ ఇ. వాన్ ఆండు లేడికాటునును, సర్ హబ్బాస్ అండు లేడి హేళియను, లేడి కైలు, పంజాబు కానసభాధ్యక్షుడు ఖాన్ బహదూర్ అబ్దుల్ కాదరును కూర్చుండియుండిరి. సర్ హబ్బాస్ హేళియలును, కార్యదర్శులును, ఇతరప్రభుత్వద్యోగులును లెప్ప లెక్సిన కార్యనిర్వాహక సంఘసభ్యులందరును ఉద్యోగదర్శులునును తగిన దుస్తులలో నుండిరి. కొత్త సైన్యాధిపతి సర్ విలియం బర్నెట్టు, ఫిల్డమార్షలు దుస్తులలో నుండిన స్టేటుకాన్సిలుయొక్కయు భారత కానసభయొక్కయు అధికారతర సభ్యులు చాల మంది వచ్చియుండిరి. స్వరాజ్యవాదులందరును తమ ఖడ్గములు, కులీను తెల్లని టోపీలతోను ప్రత్యేకముగా కానబడుచుండిరి. మేజరు అక్బరుఖానును (హాతీ) కైలెను హిరాసింగును ఎర్రని ప్లేమిలిటరీ కోట్లలో నుండిరి. ప్రేక్షకుల గ్యాలరీలో పాట్నా హైకోర్టు ప్రధాన న్యాయమూర్తి, మల్లికుగారును కలకత్తా హైకోర్టు న్యాయమూర్తి ఘోష గారును, సర్దారు సుందరసింగు, మజిలీయా గార్లును, సర్ జనీ దేవియు నుండిరి.

రాజప్రతినిధి పరివారముతో కేటననదువ సరిగా 11 గంటలకు వచ్చి సువర్ణ సింహాసనము నధిష్టించెను. స్టేటుకాన్సిలు భారతకానసభాధ్యక్షు లిరువురును ప్రాముఖ్యముగా నున్న స్థానములందు రాజప్రతినిధి కదురుగా కూర్చుండియుండిరి. కానసభయొక్క అధ్యక్షతనను భావించు కొనుచున్న సర్ క్రిడరిక్కు కైలుగారిని ప్రశంసించినపుడును బాధ్యులను బాగా గుర్రెంగిన మరీకరిని అధ్యక్షునిగా నెన్నుకొనబడినదని కానసభ్యులకులహాజెప్పినపుడును పార్లమెంటులు చలరేగెను.

భేదచర్చ

హిందూజేతనకు సంబంధించిన సమస్యలలో గల చిట్కలను సానుభూతితో గ్రహించెననియునుకాని దానిని హిందూజేతననందు విమర్శనబుద్ధితో స్వీకరించిననియును బక్రెను హెడ్ ప్రభువు ప్రసంగమునూర్చి చెప్పినపుడు రాజప్రతినిధి ఉత్సాహమున గనపరచెను. రాజ్యాంగమును పునర్నిర్మాణము చేయుటకు తగినసహాయము రాజేవనియును, 1929 సంవత్సరమునకు ప్రత్యేకమైన పరిశ్రమయొద్దయు లేవనియును రాజప్రతినిధి నొక్కిచెప్పెను. తుదకు హిందూజేతననందుతనకుగల ఆతురతను గూర్చియుచెప్పి తనలహాను విని సహకారమును జూపవలసివని రాజప్రతినిధి చెప్పినపుడు స్వరాజ్యవాదులును మరీకరియను తప్ప కానసభాసభ్యులందరును కరతాళము లాడెరి.

పూర్తిగా నిండిన ప్రేక్షకుల గ్యాలరీలను సభింబించి బక్రెన్ హెడ్ ప్రభువు ప్రసంగముయొక్క ప్రాముఖ్యమును విలసయు హిందూజేతనలో పూర్ణముగా గ్రహింపబడలేదని రాజప్రతినిధి చెప్పెను. పార్లమెంటులోనే తీవ్రముగా ప్రశ్నింపబడలేదు. రాజకీయమునకు గ్రేగురులు గొండ అందరును దానినే అనుసరించుచు నని గట్టిగా నొక్కిచెప్పెను. ముందుగానే యే సత్తుమారును ఒప్పుకొనబాలనని గొంగూరులో తాను గావించిన చర్చలను తేనవని చెప్పెను. హిందూజేతనను గూర్చి అందరును సానుభూతిని గనపరచిరి. కాని అందరును స్నేహ భావముతోనే సహకారము జూపినగాని య్యవ్యసానము సమీపించెను. సామాజిక కమిషను నిపుడు నియమించుటవలన నిరీక్షణ కలుగను. అదిగాక ద్వంద్వప్రభుత్వ మిగనుండు ప్రతిగా పనిచేయవచ్చును. ఏలన, 1. మజిలీను నివేదికములో విభాగము చేయబడినట్లుగా లోపములు సాధారణముగా సవరింపబడును. 2. డబ్బు యిబ్బంది తొలగిపోవుచున్నది. (3) ప్రజాతంత్రకాళిలను సులక్షణము నిర్మాణముచేయుదును. అని రాజప్రతినిధి చెప్పెను రాజప్రతినిధిగా తనకాలము పూర్తియగుచున్నది గావున అందరును సదానముతో సహకారము జూపినట్లుయిన గర్వస్థానము చేరవచ్చునని చెప్పెను. హైందవనాయకులు రాజ్యాంగ నిర్వాహమును చిత్తగ్రాతయగుచేయవలసినదని బక్రెన్ హెడ్ ప్రభువుచేసిన మాటవనే

రాజప్రతినిధియు తిరిగి చెప్పెను.

కరస్పీషనలని మారకమును పరీక్షించుటకై నియమింపబడు కరస్పీ కమిషను ప్రకటించబడెను.

రైలు ఆనరబుట్ హిల్లునుయంగు అధ్యక్షుడు.

సభ్యులు:—ప్రాధేసరు కోయాజీ, సర్దుమాన్జీ, దాదాభాయి రాజేంద్రనాథముఖీ, అలెగ్జాండరుమక్రే, పురుషోత్తమదాసు, వార్గోటువారెన్, డబ్ల్యు. ఇ. ప్రెస్టన్, సర్ హెన్రీస్ట్రామ్మగార్లు.

మెస్సర్స్ అయ్యరు అండు బస్సెనబాయిటు కార్యదర్శులు.

మాంటిగూర్, లార్డు కర్జను, సి. ఆర్. దాసు, సర్ సురేంద్రనాథ బెనర్జీ మహారా గ్వాలియరు, లార్డు రావిక్ సను మొదలగు హిందూస్థీ హితుల మరణమునకు సంప్రతినిధి విచారము చేరికెను.

పునర్యాధివృద్ధి అవసరమని చెప్పెను. ఈవిషయమున అలెఖభారత సంస్థ నొక గాని నేర్పరచి కేంద్రప్రభుత్వము రాష్ట్రములలో కలిపి పనిచేయు ననెను. స్పీక్ కమిటీలో హాతీలాలుగారి సభ్యత్వమునకు సంకలించెను ఈసమావేశ కానసభలలో బొస్ నిర్ణయమును ఉక్కు సూచనలను విచారింపబడును. (అ. ప్రె.)

సినిమా ఆగస్టు కేంద్రభారతకానసభయందు రాజప్రతినిధి యొనగిన సంపూర్ణోపన్యాసము.

ఉపసభ్యులము

చాలకాలము మిమ్ములనుండి యెడబాసి, యెడబాసినగా కాలములననేగాక దూరముననుగడ దీర్చ మయినది, మూల మిమ్ముల నీ నూతనసమావేశమునకు గలసికొనుట కెంతయు నానంద దాయకముగా నున్నది. ప్రభుత్వసభ్యులం కేర్చి నేనిచుట లేనికాలమున జరిగిన విషయములను గూర్చియు, ప్రస్తుతము మీమనఃబల వాక్యంబున యున్నట్లుయు విషయములను గూర్చి మచ్చటించుట యున్నది. నేనిచుట లేనిసమయకం దెట్టివిత్కూ పరిశ్రమ కలగనందులకును, కట్టమప్రభువని సామర్థ్యముతో నడవనందులకు నెంతయు సంతోషదాయకము.

మనపురుషుల మరణము

ప్రభుత్వపుటోడ నిశ్చేతాంబువులందు ప్రయాణము పట్టుచున్నను, సమా రొక సంవత్సరములోపల మృత్యుదేవత తన ప్రారంభాస్త్రములను, భారతీయులకు లగు నాంక్షయులపైనను, భారతీయ నాయకులపైననుగూడ తన ప్రారంభాస్త్రములచే దీని కొని పోయినందుల కెంతయో విమరకరముగ నున్నది. గతసంవత్సరముందు కొలదివాసముల తేజాలోనే మాంటేగ్, కర్జు ప్రభువుల మరణము సంభవించెను. ఒకరు భారతవంశిగాను, రెండవవారు రాజప్రతినిధిగాను భారతదేశమున కమూల్యమున నేవ నొసరిరి. నే నీదేశమునకు వచ్చుటయుందు చాలపాల్లు వారితో చర్చించితిని. భారతదేశమునగూర్చి యనేకముఖ్య విషయములు వారు నాకుపదేశించిరి. నే నీదేశమునకు వచ్చు శత్రువు వీడ్పొల్లులువువారిలో నాఖిరిమిత్రులు వారే. మూల నీదేశమునుండి న్యదేశమునకు బోవునపుడు న న్నావ్యసించుకొని యూహించితిని కానినాకట్టి యన్యప్రయత్నము లేదు. ఈ నమకు భారతదేశముఖ్య నాయకులం చేత బంధు చిత్తరంజనదాసు, సర్ సురేంద్రనాథ బెనర్జీగార్లు మరయు దేశమునంత ను దుఃఖము ప్రసంగున నుంచినది. నాముఖ్య స్నేహితులలో నొకరగు గ్వాలియరు మహాంశుగారి మరణముగూడ విచార్యము. ఈసభాసభ్యులగు ఖానుబహదూరు మయ్యుజా, హా, సర్ నెన్సీ విల్లింగ్డగార్లు మరణముగూడ సంతాపకరము.

రాలిన్నను ప్రభువునగూమువలన భారతప్రభుత్వమునకు, భారతదేశమునకు, సామ్రాజ్యమునకుగూడ గలగిన నష్టమును దెలుపకతప్పదు. ప్రస్తుతసమయమున సత్నిపైనికపునతను బొగడవనరములేదు గాని, భారతదేశమునకు, సామ్రాజ్యమున కతడు చేసిననేవ యమూల్యమునగు నున్నావ్యయనై యున్నది. అతనిబుద్ధివిశేషము, సలహాయవలన చాతుర్యము రెండుసభలవారును గ్రహించియే యుండురు. వైనికవ్యవహారములందు, పాతన యందు సభ్యులకు పరిజ్ఞానము గలగించి వారిని తద్విషయమున సంతృప్తులకేయుటయే యతనికోరిక, భారత సైన్యాధిపతి గను, నాకార్యనిర్వాహకసభ్యుడగుగనుండి భారతదేశమునకు ప్రస్తుతము గావలసినదియు, ముందున తుపయోగించునదియు, నాలోచించి జాగ్రత్తచేయుచుండెడివాడు. ఆట్టివివిత్రము త్రుండు పోయినందులకు చాల విచారముగ నున్నది. పరమేశ్వ

రా సత్వరముల జీవితములు నీహ ప్రయలుండున్నవి. వారిక మంగళము గానుండ రక్షింతువు.

రాలిన్నను ప్రభువునిర్యాణము, నూతన సైన్యాధిపతి యగు సర్ వి. యంబగ్గువుడు రాకకుముగ్గు సర్ క్లామయకలుగా రా కార్యమును సామర్థ్యవంతముగ నిర్వహించిరి. 42 సంవత్సరముల పైనికనేవ యువమం దాయన గడిచినదీర్చి, యీ భారతదేశముందు వైన్యోద్యోగములందు ప్రధానసామలను వహించి, తత్సంస్థయందు గడిగింపయనరాగము వారి నాయుద్యోగమునట్లు సమర్థతతో నడుపగలట్లుచేసెను. నూతన సేనాధిపతియగు సర్ వి. యంబగ్గువుడుగారికి సంతోషపూర్వకమున స్వాగత మొసంగుచున్నాను. యుద్ధముందు గొప్పనేనచేసి ఫిల్డమార్షలు జీవితమునొంది భారతీయ సైన్యాధికారమునహించుట కీయనయే ప్రథమము సామ్రాజ్యముందు భారతదేశముందుగూడ వానికిర్తి వ్యాపించియే యున్నది. నాకార్యనిర్వాహకసభ్యుడగుగూడ నావ్యసించు చున్నాను. అభ్యుదయపరంపరలు గోరుచున్నాను.

అధ్యక్షుని యెన్నిక

రేపు 22 వలేదని భారతదేశ పాలనా విధానము ననుసరించి, మిసభ కన్యకుని మీరే యెన్నికొనవలసి యుండును. కావున నిట్టి సమయమున నింతవక నీసభ కన్యకుతే వహించి యాసభకే గాక, రాష్ట్రకానసభలకుగూడ మార్గము జూపిన వారినిగూర్చి యొకిండుక నుడువలసియున్నది. ప్రస్తుతమున్న భారత ప్రభుత్వపాలనా విధానము పూర్వపు వాటికన్న చాల భేదముగ నున్నది. కావున నట్టి సమయమున కానసభలందు ప్రభుత్వమునుండి వేల స్యతంత్రులకై, ప్రభుత్వమున కీవ జాగ్రత్తయు మొగ్గుచూపించి ప్రజాప్రతినిధులచే నెన్నడు నట్టి స్వతంత్రుల డిగ్గత్యుండుగా నుండుట కేర్పాట్లు చేయబడినవి. కాని తొలుత సభల కన్యకుతే వహించునట్టివారినిబట్టియే మున్నందు వచ్చు కన్యకుల జనాపజయము లాధారపడి యుండును. కాన నట్టిపదవికి తొలుత పార్లమెంటు మొదలగు సంస్థల సాంప్రదాయము లేలేగినట్టియు, పాలనా విధానము నంది నూత్రములనేగాక, సాంప్రదాయములగూడ లేలేగిన వాడుగా నుండిన బుద్ధిమంతుల డుండవలయును. అందునను కేంద్రసభ మాత్రసభగా పరిగణింపబడినప్పు డాపదవియొక్క బాధ్యత గ్రహింపవలెను. నిమ్మకపాతబుద్ధిహించి, సభ్యులందరయొక్క ప్రేమకును బాత్తుండై, యెట్టి కష్టవిషయమం దయు నను స్థిరబిత్తుండై నిర్ణయించగల బుద్ధిమంతుల డుండవలయును. నేను స్వయముగ సభిలకు రానప్పటికి, నాకు వచ్చువార్లను బట్టి, యీసభలో అధికారాసభికార సభ్యుల వాక్యములను బట్టి, ప్రపంచమందలి వివిధ ప్రాంతములనుండి యేలేంచిన ప్రేక్షకుల ప్రశంసలనుబట్టి ప్రమాణ్యుడగు సర్ ప్రెడెరిక్కు కైలు గారు చాల గౌరవముగ నడవరిన డెలుపులు కెంతయు సంతోషముగ నున్నది. నేను కొంతసలహా నీయగలవాడననుచో బాగుగ నాలించి యిహర్యాదను గాపాడగల బుద్ధిమంతు నెన్నుకొనయరు ననియు, వాని కన్నివిధముల సభ్యుల సానుభూతి యుండవలెననియు డలిపెదను.

భారతదేశము: ప్రస్తుత స్థితి

ఇక ప్రస్తుతము భారతదేశ స్థితిగతులగుగూర్చి విచారింతును. ప్రాంత ప్రభుత్వముతో వన సంబంధములు సామ్యముగనే యున్నవి. తద్విషయమున కతివసమస్య లేవియును లేవు. చక్షిణాక్షిణా విషయమున గూడ నట్లే చెప్పగలగి యుండి నవో చాల స్వతంత్ర్యుడ నగుచును. కాని ప్రస్తుత మంతకన్న నెక్కువ శిష్టతను. భారత ప్రభుత్వము తద్విషయమై చాల శ్రద్ధ వహించుచున్నది. ఇంకను రాయభారములను సలుపుచున్నది. ఇక దేశములోని విషయములందు పరిశ్రమ కొంత నష్ట ముందుచున్నది. దీనికి పంపులేమి కారణముగాదు. ఏలన, యెగుమతి బాంబుగానే యున్నది. భారతపరిశ్రవలందు సంభవించిన చిక్కు ప్రపంచమున కంతకు వచ్చినట్లే వచ్చినదని నా నమ్మకము. యుద్ధానంతరము గలగిన నూతన పరిస్థితులవలన ప్రపంచమున కంతకు నీచిక్కు వచ్చినది. భారతదేశముగూడ దానినుండి చాటిపో జాలరు. కాని భారతదేశ మున్నవనంతము. ఏలన, నితరదేశములకు వచ్చి నెంతి పాతాత్తుగ గాని, తీవ్రముగ గాని రా లేదు. పంటలు బాంబులుచే ప్రజలు కొంత చిక్కు నెదుర్కొనగల శక్తి వంతులుగా నున్నారు. నిటులైనను పరిస్థితులు కష్టమయిననే, ఆనంగతులు మీయెదుట చర్చకు వచ్చును. ప్రతిపరిశ్రమ యంత, నటం చాల యభివృద్ధి నొంది ఇప్పుడు రాండరు నిరోధముంతయు తీవ్రముగ వచ్చినది. ప్రభుత్వము దానిని శ్రవతో గమనించుచున్నది. వారినిజ్ఞప్తి నందుకొనుటకుగూడనంగీకరించితిని. ఈసంవత్సరములోనే విషయము నిష్పాదు నిశ్చయించుట పాడిగాను. లూరిపుబోర్డువారి నాల్గు నివేదికములు బయల్పడినవి. అయిదవ దివ్యదే యందినది. మూడు నివేదికములు ప్రభుత్వ ప్రమరణ మందినవి. ఉక్కుపరిశ్రమగుగూర్చి యిప్పుడే ప్రభుత్వమువకు చేరినది. రెద్దివిషయము సభలో నీ సమావేశమం దుంచబడును. గొర్గు మొక్క హంది రెడ్డల కేర్చి తరగకాం కేర్చి మిల్లుగూడ బొగ్గు విచారాసంఘము సలుగుతో నీయెదుట చర్చకుండ బడును.

వ్యవసాయము

పరిశ్రమల విషయమున నెట్టి శ్రద్ధవహించినను, వ్యవసాయము భారతదేశముయొక్క ప్రధాన వృత్తియని గమనింపక తీరదు. దీనివలననే భారతమున నుడివినదానినిబట్టి యతని సానుభూతి భారతప్రభుత్వప్రయత్నములయొడ గలదని గ్రహింపవలయును. కాని యీ యాభివృద్ధిసాధనములతో కేంద్రప్రభుత్వ సంబంధము సంస్కరణముల నాచేసుకొనిపోయినది. కాని భారతదేశముం దీవృత్తియొక్క ప్రధానము గ్రహించియు, రాష్ట్ర ప్రభుత్వములు వలయునంత పనిచేయుటకు ధనవంతములు కావని గ్రహించియు, కేంద్ర ప్రభుత్వముకావలసిన బాధ్యతను నవలంబించుటకు, ఈవిషయమున ముఖ్యముగా పరిశోధనలం దుకేంద్ర ప్రభుత్వము శ్రద్ధవహించుచున్నది. పూర్వ వ్యవసాయక పరిశోధనాలయము నృద్ధియగుచున్నది. ఇదిగూడే దాని ఫలితము లపారముగ నున్నవి. ఈపరిశోధనాలయములందు గా వింపబడిన పరీక్షల నవసరించి చాల యభివృద్ధి గలిగి (ముఖ్యముగా చెలకు, గోధుమల) వ్యవసాయదారులకు చాల ధనమును కేసరినవి. భారత వ్యవసాయము ముఖ్యముగా పశువులపై నాధారపడియున్నది. పశువుల సంఖ్యలో నభివృద్ధిగాక, యుత్తమజాతి పశువులు కావలసియున్నవి. ఈవిషయమున ననేక విధములగు ప్రయత్నములు కేంద్ర ప్రభుత్వము సాగించుచున్నది. కాని యీవిషయమున కేంద్ర ప్రభుత్వమే యన్నియు చేయుటగాక, రాష్ట్రములకు తమ సహాయమునర్పి ప్రోత్సహింపవలయును. భారత ప్రభుత్వము, వివిధరాష్ట్రములయొక్క ప్రయత్నములను ప్రోత్సహింపవలయును, పరిశోధనాభివృద్ధి కలుగజేయుటకు, వ్యవసాయవిద్య నభివృద్ధి నందించుటకు, వ్యవసాయమున కింతర విధములగు సహాయమునర్పియు, దేశముయొక్క ప్రతినిధి సంఘములతో సంప్రదింపుటకు నొక యభివృద్ధి భారత వ్యవసాయసంఘ కేంద్రమును కూపించుచున్నది. ఈ యాలోచన దిశలందులో పూర్వసాలోచన భారత వ్యవసాయ సంఘము యొందుట నుచుచున్నది. ఈ ముఖ్యముగ సభకు సంఘ సభ్యులేగాక, వ్యవసాయ శాఖామంత్రులు, ప్రముఖులుగూడ నాహ్వానింపబడుదురు.

సివిలు న్యాయసంఘము

న్యాయమూర్తి రంగుగారి యభ్యుత్థితక్రింద నేర్పాటు జరిగిన సివిలు న్యాయవిచారణసంఘమునుగూర్చి ప్రభుత్వవిజ్ఞయము సభ్యులను సంతుష్టి గలుగజేయవచ్చును. చాలమంది యానివేదికమును జదివించుదురు. అది నిర్ణయించిన వివిధవిషయములను గూడ జూచి సంతోషించియు యందురు. అందులోని నూచనలను చాలవఱకు ప్రధాన న్యాయస్థానము, స్థానిక ప్రభుత్వములుగూడ నవలంబింపవచ్చును. కొన్ని నూచనలు బిల్లులుగా నీ సభయందు నిపు డుంచబడును. ఇతరములకు, స్థానిక ప్రభుత్వములకు న్యాయస్థానములకు సలహాలై వ్రాసితిమి. నాటినిగూడ తదభిప్రాయములు వచ్చినతోడనే సభయందు నుంచబడును. ఈసంఘముయొక్క ప్రాముఖ్యమునుగూర్చి విన్నవించితిని. వారి పరిశ్రమలను సివిలు న్యాయమందు గలుగు మార్పులు సభివృద్ధి అగు గమనించక గోరితిని. సంఘమునందు పనిజేసినవారత్యంత నిపుణులనియు, చాల శ్రద్ధతో నడపినవారయ్యుండ జెలుపవలసియున్నది.

ఆర్థిక విచారణ సంఘము

భారత శాసన సభయందలి సభ్యులు దేశములపరి ఆర్థిక పరిస్థితులను విచారించుటకు ఒక సంఘమును నియమించుట అవశ్యకముని అభిప్రాయలను ఇచ్చుటచేత, ఆర్థికవిచారణ సల్యుటకు గల పరిస్థితులను, ఉపకరణములను గురించి విచారించుటకు ఒక చిన్న సంఘము నియమింపబడునని గతజనవరియందు నేను ప్రకటించితిని. గత మాసములందు సర్ విశ్వేశ్వరయ్యగారి ఆధ్యక్షతక్రింద యీ విచారణసంఘము విచారణలను సల్పింది. విచారణను బూర్తి గావించి రిపోర్టు పంపెను. నివేదిక అచ్చు అగుచున్నది. సాధ్యమగునంత వేగముగ నివేదికను దొరతనము ప్రకటించనలయునని తెలచుచున్నది. అలస్యము చేయకుండ విశ్వేశ్వరయ్యకమిటి గావించిన సిఫార్సులను దొరతనము విచారించ దలచుచున్నది. ఈ ఆర్థిక విచారణ బహుశక్తి మైనది. అట్టికిష్టవిషయమును బహుశక్తిముగ విచారించి రిపోర్టు తయారు చేసిన కమిటీయొక్క ప్రయత్నములను నేను అభినందించుచున్నాను.

కరంసీ కమిషను

తెనుక నేను మీతో ప్రసంగించినప్పుడు కరంసీమారకపు చిక్కు సమస్యనుగురించి కొంతవరకు వివరించితిని. నూతన విధాన మవలంబించుటకు ప్రపంచపు ఆర్థికపరిస్థితులు తగినంత నిలుకడ న్నితీకించిన పరపాదయ మారకపు విషయమై విచారించుటకు నొక కమిటీని నియమించుటకు ప్రభుత్వము దలంచుచున్నది నేను మీ కెరింగించితిని. అప్పటినుండి వ్యవస్థ లింకను తగినంత సరళముగ లేకున్నను ఒక్క నూతనస్థితి సంభవించెను. అదియే యిం దుగ్గాండు నంగారు పరిమాణమును తిరిగి అప

లంబించుటయే సవరణలు బంగారుతో మార్పుటకు ప్రారంభమైన పిదప, భారత పరిస్థితులు లాభకరము గు విధానము ను బరిక్షించుటకు ఒక అవకాశ మేర్పడెను. ఈ విషయమై భారత కార్యదర్శిలో సంప్రదింపబడెను. భారత కరంసీ రాయలు కమిషను నియమించుటకు సార్వభౌమ డంగీకరించెనని నేలు మీకు దృఢముగ చెల్గులుగుచున్నందులకు సంతోషించుచున్నాను. భారత కరంసీ విధానము, మారకము, ఆచారములను విచారించుట కమిషను పూనుకొను భారతదేశముయొక్క మార్పు లవసరమా లేదా యని విచారించి సిఫార్సులను కమిషను జేయును. కరంసీ విధానమును గురించి ప్రతి ముఖ్య అంతములను విచారించుటకు కమిటి విచారణపరిమితి మిగల విస్తరింపజేయబడినదని నా అభిప్రాయము. కమిషనునందు భారత ప్రజాభిప్రాయమును వ్యక్తపరచుటకు తగిన ప్రాతినిధ్య మివ్వబడును.

కరంసీ కమిషను సభ్యులు

రైటు ఆనరబుల్ హోటను యంగూరు భారతకరంసీ అధ్యక్షుల నమించుట కంగీకరించిరి. ప్రొఫెసరు జె. సి. కోయానోజి, సర్ మెనకేజి దాదాభాయి, సర్ రిజినాల్డు వాంటు, సర్ రాజేంద్ర ముఖర్జీ, సర్ అలెగ్జాండరు మక్రెడెల్లియూ, ప్రెస్టన్ సర్ హెన్రీ ట్రెవెన్సెన్, పురూషోత్తమదాసు థామసదాసు, సర్ వాల్టర్ కోటుధారనగార్లు కరంసీ కమిటి సభ్యులుగనుండ నంగీకరించిరి. కె. ల్యుట్టకు సంతోషించుచున్నాను. భారత ఆర్థిక శాఖతో లాకు అయ్యరు, ఇండియా కార్యాలయము తాలూకు బార్టరుగార్లు సంయుక్తకార్యదర్శులుగ నుండెదరు.

ఈముఖ్యవిషయమును నివృత్తపాతముగను న్యేచ్ఛగను విచారించుటకు ప్రయత్నముల లోటు చేయలేదు. రాజోవు అక్టోబరు నెలయందుకే కరంసీ కమిషను విచారణ సల్యుట ప్రారంభించెను.

హైందవ సాండుమార్పు కమిటి

నేను యిక పరియోగ విచారణసంఘ విషయమై చెల్లవలసియున్నది. ఇటీవల భారత ప్రభుత్వమొక విచారణ సంఘమును నియమించెను. అది భారత సాండుమార్పు కమిటియని బిలువబడుచున్నది. సార్వభౌమని కమిషనులు భారతీయులు పొందుటకు పరిస్థితులను విచారించుటయే మూలముగాక యిప్పటికంటే నధికముగ హైందవులు నైతికవ్యవస్థనించుటకు సల్యులైన సౌకర్యములను గూడ యాంఘ్యము విచారించునని న్నుది. ఈకమిటి బూనుకొన్న విచారణ బహుముఖమైనదని నేను దలచుచున్నాను. కమిటి ప్రయత్నములం దెంతవరకు విజయమునొందునో అంతవరకు భారతాభ్యుదయము దానిపై నాధారపడియున్నది. వివిధాభిప్రాయములను యిక కమిటియందు ప్రాతినిధ్యము నొందినవి. ఈవిషయమందు స్వరాజ్యపార్టీ నాయకుని తోడ్పాటులభించినందున నేనుసంతోషించుచున్నాను.

పట్నీకు సర్వీసు కమిషను

పట్నీకు సర్వీసు కమిషను నియమించుటకు, యిండియా కార్యదర్శిలో ఉత్తర ప్రత్యుత్తరములు చురుకుగా నడచుచున్నవి. ఆచారాలయలో పట్నీకుసర్వీసు కమిటి నియమింపబడి, కమిషను కర్తవ్యములను, అది అవలంబింపవలసిన విధానమును, అందలి సభ్యులను గురించియు ప్రకటింపబడునని నేను విశ్వసించుచున్నాను. ప్రజలును, పట్నీకు సర్వీసు ఉద్యోగులును యీ విషయమై ప్రాముఖ్యత జూపుచున్నారని నే నెరుంగుదును. పట్నీకు సర్వీసు ఉద్యోగులు శక్తివంతమైనవారై టెర్రేటరీ ధర్మములను గుర్తించి, వారల శాంతిచిత్తులను గావించుటకు పట్నీకు సర్వీసు కమిషను ప్రయత్నించును. వారలకుగల న్యాయముగ యాబ్బుందల నెరింగించుటకే కమిషను అవకాశముగనుండును. పరిపాలన ప్రథమ కర్తవ్యము రాజ్యక్షేమమునుగోరియు, ప్రజల నేవగోరియు సంచరించుట ప్రధాన యంత్రముని యీ నియమింపడు పట్నీకు సర్వీసు కమిషను క్రియతనిరూపించునని నేను సంపూర్ణముగ విశ్వసించుచున్నాను.

సిక్కు ఉద్ధృతిము

నే నాంగ్లేజీమునుకు బోవునపుడు నాహృదయమునువేచుచుండిన విషయము శిక్కు యువ్యము వెంకటి. శిక్కుసంఘము దానితో సంబంధించిన యితర సమస్యలు నేను తిలకి పుచ్చు సరికి చాలవఱకు స్థిరపడినందుల కెంతో సంతోషముగ నున్నది. ఆ యువ్యమును ప్రజలముగానుండి యలజడి కలిగించు దివములందు చాలవరకు ప్రజలవృష్టి నాకరించుటగాక పంజాబునందలి శాంతిగూడ భంగకారముయొను. కేంద్ర ప్రభుత్వము పంజాబు ప్రభుత్వముగూడ శిక్కుల పరిస్థితులను గమనించి గౌరవముగ పద్ధతులపై నామరస్యము గల్పించి ప్రభుత్వమునకు శిక్కులకునున్న బాంధవ్యమును చెడిపోకుండ నుంచగలందులకే కొరమంటిమి. యుద్ధమునందు శాంతిపహాయమును గూడ ప్రభుత్వమునకు శిక్కులకుగల గాఢసంబంధములకు భంగములు కలుగవనియే నానమ్మకము. ఏదైన వచ్చినప్పటి కప్పుడే పోవునని నాయభిప్రాయము. ఈవిషయమున పంజాబు ప్రభుత్వముం దొక శిక్కు సభ్యుడు సభలో నొకబిల్లును ప్రవేశపెట్టెను. తద్విషయమున పంజాబు ప్రభుత్వము చేయదగిన సహాయము

చేసెను. ఆబిల్లు పంజాబు శాసనసభలో నంగీకరింపబడెను. ఈ బిల్లు దేశమందంతటను దానికి సంబంధించిన వారిచేతనే గాక యావన్నుండిచేతనుగూడ నామోదమును బడసెను. ప్రత్యక్షముగ, సప్రత్యక్షముగగూడ సంఘము నామోదించిరి. అది రాజప్రతినిధి యంగీకారమునుగూడ బడసెను. అప్పుడే సుహృద్భావము జెల్లడియగు చున్నది. కారాగృహవాసులగు శిక్కులు విడువబడుచున్నారు. నాభాయధికారులు గంగాసాగర గురుద్వారము నొద్ద గ్రంథ పఠనము శాంతముగ జరుగునట్లు సహాయపడుచున్నారు. మతసంబంధముగు వ్యాపారములం దితరుల స్వాతంత్ర్య భంగము కానంతవఱకు ప్రభుత్వము తోక్యము కల్పించుకొనుకుండుటయే యుద్దేశ్యము నాభావేతనాలనుండి బైడెలు సంపూర్ణముగ విడువబడినప్పుడు గ్రంథపఠనమున కభ్యంతరము లేనపుడు సర్వము సమముగ గడచిపోవుననియు, నాయుదంతము లిడముందు జ్ఞాపకముందు కొన నవసరముండవనియు నూహించుచున్నాను. ఆశిక్కు గురుద్వారా బిల్లు యీ సభ వారి యామోదమునకుం బంపబడును. ఎల్ల రచే నామోదింపబడిన యాబిల్లునీడభాగముగూడ నంగీకరింతురని నానమ్మిక ఈ విషయమున సర్. మల్లం హెయిలిగారును, పంజాబు ప్రభుత్వమును పడిత్రమ ప్రకటనయియు. దీని నంగీకరించి యీ సభవారు ప్రాముఖ్యముగు బిల్లు నొకదానిని శాసనముగా మార్పుచున్నారు. దానివలన మరల సంయోగమునకు సహకారమునకు ననుసార పరిస్థితులు గల్పించినవారగుచున్నారు. ఇట్టి యుద్దేశ్యములతోనే యితర మార్గములందుగూడ నడచుచో చాల లాభము మునుందు గలుగవచ్చును. నేను స్వదేశమునుండి భారతదేశమునకు వచ్చినతోడనే గనుపట్టి దేశపరిస్థితు లిది.

భారతరాజకీయరంగము

నాంగ్లేజీ ప్రయోగము

నేటి సభయందు మిమ్ములందఱను గోరిన దెందులకనక గా నా నాంగ్లేజీ ప్రయోగముతో సంబంధించిన పంగతులను గూర్చి వివరించుటకే సామ్రాజ్యప్రభుత్వమున నాంగ్లేజీము రమ్మని కోరినప్పుడు యాహ్వానమును సంతోషపూర్వకముగ నుండుకొంటిని. నేను నాలుగు సంవత్సరములు భారతదేశమందుంటిని. ఈకాలమందే నాంగ్లేజీమున ప్రభుత్వము చాల మార్పులనొందుట గంటిని. మొన్న జరిగిన పార్లమెంటు యొన్ని కలందు నూతనమంత్రివర్గము స్థాపితమయ్యెను. నాయుద్యోగమువంటి దానిలో నున్నవాని కట్టిపాల్గొనుటకలిగినప్పుడు దానిని బోనాడుటమంచిదిగావని యూహించితిని. నేనచటనుండినపు డనేక సారలు భారతమంత్రితో నీడేశవ్యవహారములను జర్పించుట కవకాశముగలిగెను. ప్రధానామాత్యునితోడను, మంత్రివర్గముతోడనుగూడ చర్చించితిని. భారతదేశపు స్థితిగతులనుగూర్చి చాల ప్రాముఖ్యమైన నివేదికను ప్రభువులసభలో జేసెను. భారతమంత్రి తో నాయుద్యోగమును స్వీకరించన పిమ్మట భారతదేశ పరిస్థితులను వివరించుట కదియే ప్రథమపర్యాయము. నివేదికము నాలోచనప్రదింపుట పూర్తియగునంతము నాపియుంచిరి. భారతమంత్రియొక్క బుద్ధిశాక్తిలమును, విగ్రహదాంభికమునుబట్టి నివేదిక నమితాకర్షకముగ నుండెను. నివేదికము నుపసంగించుచు వట్టిపరిస్థితులను చెల్పుచుండెనగాని యెట్టి నిర్ణయములను నిశ్చయించుట లేదనిరి. కాని యానివేదికము భారత రాజకీయములందు ప్రధానముగ పరిగణింపబడువలసినదే. ఆనివేదికము చాల జాగ్రత్తగా విషయవిమర్శన మొనర్చి, నాతో సంప్రదించి పిమ్మట చేసినదే. ప్రభువులసభలో జరిగిన వెంటనే కామస్పందనలలో గూడ నివేదిక ప్రచురింపబడెను. మీరందఱును తత్పూర్ణమున హారములను జదివికోలేదోగాని, నాంగ్లేజీమున భారతదేశము వ్యవహారములపట్ల సానుభూతి, దానియందలి చిక్కులను గమనించుటయందలి శ్రద్ధపరిస్థితులనుబట్టి పార్లమెంటునందలి చర్చలను జదివి మీరు నివేదిక కయందలి ప్రధానమూత్రముల నెవరు నాడెడివలెదని గ్రహించి యుండురు. కావున భారతదేశమునందలి రాజకీయ ప్రముఖులు, వార్తాపత్రికలు చేసిన తీవ్రభండనము జూచినప్పుడు నాకు మనస్తాపము గలిగెనని యొప్పుకొనక చచ్చదు. భారతదేశమందా ప్రకటనయొక ప్రాముఖ్యమును గ్రహింపలేదని నానమ్మకము. తత్వకలునము, భారతీయులకు ముఖ్యముగా సామ్రాజ్యమందు భారతదేశమునకు స్వపరిపాలనము గోరువారి చాల యుత్సాహమును గల్పించవలసినదేను ఎట్టి రాజకీయ కత్తులను గమనింపక 1917, 1918 సం॥ లందు గావించిన ప్రకటన కెట్టి యుద్దేశ్యములతో గావించబడెనో యటలే యాంగ్లేజీరాజకీయాభిప్రాయము నిశ్చ్యతమై యున్నదని నూచించుచున్నది. నేడు నాకగపించుచున్నటుల రాజకీయ సందర్భములనుగూర్చి మీయెదుట విన్నవించు.

ఆంగ్లో యిండియనుల సభ

సభ్యుల ప్రశ్నలకు మహాత్మాజీ సంగిన ప్రత్యుత్తరములు

డాక్టరు మార్కోగార్ ముదట ప్రశ్నించిరి

1. ప్ర:—ఉద్యోగముల నన్నిటిని భారతీయులకే యివ్వవలెనను పద్ధతి నవలంబించుటవలన ఆంగ్లో యిండియనులకు నష్టముకలిగినచో మీ లేమిచేసెదరు?

జ:— నాకు శక్తియున్నచో ఒక్క ఆంగ్లో యిండియను నైన పరిలోనుండి తీసివేయును.

2. ప్ర:— మీరు కాంగ్రెసును స్వరాజ్యపక్షమువారి అధీనముచేసితిరి. ఇంకను సకలపక్ష సమ్మతమును విధానమునుగూర్చి ఏల మాటలాడెదరు? ప్రతిఘటనపద్ధతి నవలంబించిన స్వరాజ్య పార్టులో ఆంగ్లో యిండియను లేరులే చేరగలరు?

జ:—నేను కాంగ్రెసును స్వరాజ్యపక్షమువారికి వశపరచలేదు. అదివరకు నాకును వారికిని జరిగిన ఒకపరిచయము మాత్రమే రద్దుపరచితిని. నాకిష్టమున్ననుగూడ కాంగ్రెసు వొకరికి వశపరచుటకు నాకెంత మాత్రమును అధికారములేదు. నాలుగు చందా మరతును మార్పుటనుగూర్చి స్వతంత్రముగా ఓటునిచ్చుటకు యిదివరకు స్వరాజ్యపక్షమువారికి నిరోధముండెను. ఇప్పుడానిరోధము తొలగిపోయినది. బెల్గాములో కాంగ్రెసునందు రాజకీయములు బహిష్కరింపబడెను. ఇప్పుడు మరల వానికి అధికముగ ప్రాధాన్యమివ్వబడెను. రాజకీయములు లేవను కారణమున దూరముగానున్నవా రందరును యిప్పుడు మరల కాంగ్రెసులో చేరుట కవకాశముకలిగినది. ఇప్పుడు కాంగ్రెసు ప్రధానముగ రాజకీయసంఘమునగేగాని స్వరాజ్యసంఘముకాదు.

ఇతరపక్షములవారు కాంగ్రెసును బహిష్కరించినందున కాంగ్రెసులో స్వరాజ్యపక్షమువారి సంఖ్య యిప్పుడు హెచ్చుగా నున్నది. ప్రతిఘటనను తప్పిపోయి నాకుతెలియదుగాని మీరు కాంగ్రెసును బహిష్కరించుటవలన స్వరాజ్యపక్షమువారు ప్రతిఘటనమును మానునటుల చేయగలుగుదురా? మీరు హెచ్చుమంది కాంగ్రెసులో చేరినచో దానిని మానిపించుటకు తగిన తీర్మానమును చేయ వీలగును.

3. ప్ర:— తారతమ్య ప్రాతినిధ్యము సేర్పరచిన ఆంగ్లో యిండియనులకు స్థానములే దొరకవు దానికేమిగులి?

జ:—స్వరాజ్యవిధానమును వ్రాయుటకుముందే యీ స్థానముల విషయమును నిర్ణయించి ఒడంబడిక వ్రాయించెదను. అనిర్ణయము న్యాయముగానే జరుగునుగాన అల్పసంఖ్యకులకు అక్రమము జరుగదు.

హోమయూలు చట్టము

4. ప్ర:— మీరు డాక్టరు బిసెంటుగారి చట్టముపై సేలసంతకమును చేయలేదు?

జ:—నేను సంతకముచేసినచో ఆచట్టము ఆమోదించబడునని బర్మెన్స్ పాడు ప్రభువు నేడు తంతివార్తనవ్వినచో నేడే నేను అంగీకారమును తంతిములకముగా అప్రభువుకు తెలియజేసెదను. అనవసరముగా అనమానింపబడకుండుటకే నేను సంతకమును చేయలేదు. దానిని చిత్తుకాగితముల బుట్టలోనేనెగరనియే నేను దృఢముగా నమ్ముచున్నాను. ఇదివరకు కోరకుండ నే నేను చాల అవమానములను బడసితిని. వానినన్నిటిని సద్భావముతోనే స్వీకరించితిని. ఈసారి అట్లుగాదు. ఇది కోరితెచ్చుకొనుట యనియే నాఅభిప్రాయము. అనూచన నాకానాడేకన పడెను. కాన నేనొక సులభమైన సూచనను దొరతనమునకు చేసితిని. రాజకీయ కైదలవిడుదలనుగూర్చి దానుగారు చాల వాంఛించుచుండిరి. కావున ప్రజలకందరికిని అధికముగ నమ్మకమును సద్భావమును కలుగుటకు మీరు రాజకీయకైదల నందరిని విడుదల చేసెదరా! అని నేను వారినడిగితిని. అటులచేసినచో రెండు లాభములు కలిగియుండును. దేశబంధుదాసుగారిపట్ల కలిగిన గౌరవమువలననే తమకు విడుదలచేసిరిని రాజకీయకైదల కందరికిని నమ్మకముకలుగును. వారిపుడు విశ్వాసపూరుకులు కాబాలరు. వారికికలిగిన కఠోరమును తొలగను. దొరతనమువారికి గొప్ప నైతికవిజయమును కలిగియుండును. అందువలన రాయబారములకు తగిన పరిస్థితులుగూడ సేర్పడియుండును. కాని బర్మెన్స్ పాడు ప్రభువు యీసూచనను తిరస్కరించెను. ఇంత చిన్న సూచనము బుట్టదాఖతై నపుడుయిక స్వరాజ్యపట్టము మాత్రమెటుల నామోదించబడును? బిసెంటుగారికి శుభవగిజాము విశ్వాసము అత్యధికముగనున్నది. నావలెనే ఆమెయు వానికికృతజ్ఞుడయిండునను కార్యక్రమ ఆమె కపరిమితము.

5. ప్ర:—మేము ఆంగ్లో అనుపదమును నడలి యిండియను అనుదానిని మాత్రమే యందుకొని కాంగ్రెసులో చేరినచో మాకిప్పుడున్న సమస్యాయులు చాల తొలగిపోవును. క్రొత్తగా కలుగులాభము లేమియును కనబడవుగాన మేమిచేయవలెను?

జ:—ఇది చాల మంచిప్రశ్న. కొన్ని సమస్యాయులు

కొరకే మిగిలుదు యూరోపియులతో చేరియుంటిరి. అందు పాయములను త్యజింపవలెననియే నేను కోరెదను. సహాయసేన లోచేరుటకు మిగిలుదు పాక్కులకు. “ఈపాక్కులవలన మా నైతికశక్తికి భంగము కలుగచున్నదిగాన మాకివి అక్కరలేదని యే” మీరు చెప్పవలెను.

మీరు సామాన్య భారతీయుల దృక్పథమునుండియే ఘాటవలెనుగాని ఆంగ్లో యిండియను మతగురువుల దృక్పథమునుండి చూడగూడదు. మీలో ధవంతులు యూరోపియనులలో లేన ముకాగోరెదరుగాని అది అసంభవము. మీలో బీడులు కోరకున్నను భారతజనసామాన్యమున లేన మైహికతెప్పదు. కాని అది విచ్చిక్రముకానందున లాభకారికాదు. విచ్చిక్ర సాధనమును నేను తెలిపెదను వినుడు అసహజమును కృత్రిమమునకు జీవితవిధానమును వర్తింపుడు. మీరు భారతీయులలో చేరిన పిమ్మట భారతీయులు మీకు ద్రోహము చేసినచో మీరు భారతీయులతో ప్రతిఘటించుటకు గాని విరోధియనులలో కలిసిపోవుటకు మాత్రము మరల ప్రయత్నింపకుడు. అల్పసంఖ్యకుల మనుసంకేయము నెంత మాత్రమును పెట్టుకొనకుడు. అందువలన కొన్ని సౌకర్యములేక ట్లగ నుగాని నష్టము కలుగదు. నేను అల్పసంఖ్యకులలోనుండుటయే నాకు సమ్యక్తము. జనసామాన్యమునకు నాయందు విశ్వాసమునుండుటవలన కలిగిన యీసంఖ్యాధిక్యత కృత్రిమమైనదిగాన నాఅభిప్రాయం నిరోధకమే అగుచున్నది. ఈనిరోధమే లేనిచో నేనీసరికి ధిక్కారమునే ప్రకటించియుండును. ఇట్టి అంధప్రా యముగ ప్రజారాధనవలన నాకు తలతిరుగనుతిరుగుదు ఈ ఆరాధనను నిలుపుకొనుటకు నేను నానియమములను కొంచమైన మదలను జాలను. ఈ దేశమున ఆంగ్లేయులసంఖ్య అల్పతమైనను వారేమైన ధయపడుచున్నారా? వారికి సైనికబలము రక్షకమైయున్న మాట నిజమే. వారు మెలకువతోనుండకపోయినచో నదియెప్పటికయిన వారికి హానికరమేయగును. మీరు ఆత్మబలమును నమ్మిననునకే పశుబలమును నమ్మిననునకే యీ సీదగిలిని మాత్రము సేరింపగూడదు.

6. ప్ర:— మీరు పుట్టపరిణామ విశ్వాసముకలదా?

జ:—నా కావిశ్వాసము కావలసి నంతయున్నది. ఏల యనగా నాకాధారము ఆత్మబలము. ఇది అహంభావమని మీరు తలంపవచ్చును. కాని నేను మిక్కిలి వినయముతోనే యిటుల చెప్పుచున్నాను. సర్వేశ్వరుని సర్వశక్తుడని నాకు అధికముగ నమ్మకమున్నది. కావున నా భారతదేశ కథా వికల్పాదులు నా నవన సంతాపమున భిన్నమై వి గూర్చి నాకెట్టి సంకల్పమున లేదు. మానవుల ఆల్పబుద్ధిసమును భగవంతుడవలెగా నాకులపరువగలడు. గాన బర్మెన్స్ పాడు ప్రభువు ప్రగల్భములవలన నేను భయపడను. భగవత్ప్రేరేపితమునే నమ్మెదను. సర్వేశ్వరుడు న్యాయకర్తలలో నగ్రగణ్యుడు. జగదుద్ధారకుడు కావున నాకతడేకరణ్యుడు. భగవంతుడు అల్పత్యాగముతో తృప్తికొండడు. మానవుడు సర్వస్వమును త్యజించి అనన్య భావముతో శరణు నొచ్చిన గాని దేవదేవుడు కరావలంబన మియడు. ప్రభుత్వమును సాగించు వ్యక్తుల సంఖ్య ముల మార్పులు ముఖ్యంశములుకావు. సర్వశక్తులను గల సర్వేశ్వరుని సన్నిధిలోనే నేనున్నాను గాన నేను నిర్భయముడనేనాని నేనింకను సంపూర్ణముగ త్యాగములు చేయగలిగియుండలేదు గాన నే నాసంకల్ప మిడచలేదు. నాత్యాగము సంపూర్ణమేనచో మీతో నేనింతసేపు వాదించ వసపరమేయండదు. అప్పుడు నామాటయే మధుతర్యామియను భగవంతునిమాట యగును. సర్వజనులును దానిని శిరసావహించెదరు. నేనావిధానము నభ్యసించుటవలననే అట్టిసాయుజ్యము కైని నేను బడయగోరెదను” అని మహాత్మాజీ నడిచెను. (ఎంగయిండియన్ - ఆగస్టు 18)

తాతా సంఘము

ఇంగ్లాండులో ఉన్నత విద్య నభ్యసించుటకై విద్యార్థుల నెన్నుకొనుట

బొంబాయి, ఆగస్టు 20:— తాతా ఎడ్యుకేషను స్కీమునకు సంబంధించిన సంఘమువారు దేశములో నన్నిచోటులనుండి నచ్చిన విరళానుదారులలో నీ దిగిన నుదాహరింపబడిన వారిని 1925 సంవత్సరమునకు ఇంగ్లాండులో ఉన్నతవిద్య నభ్యసించుటకై యెన్నుకొనిరి:— ఉపాధ్యాయిని డిప్లొమాను సంపాదించుటకును లండను విశ్వవిద్యాలయములో యం. ఏ. డిగ్రీని సంపాదించుటకును బొంబాయిలో బాంకాఉన్న రహితకాలలో ప్రధానోపాధ్యాయిని యగు మిసెసు యస్. కె. కె. ఎన్నుకొనబడెను. ఈమె మాన్యుగహాగారి కుమార్తె. నెరులెసు టెల్లిగ్రాఫీలో డిప్లొమాను సంపాదించుటకు కలకత్తానుండి సర్వోచ్రవాధికారి ఎన్నుకొనబడెను. పెకానికల్ యింజనీరింగునకును గ్లాస్టో విశ్వవిద్యాలయములో యం. యస్. సీని సంపాదించుటకును కలకత్తానుండి మిస్ తారన్ చక్రవర్తి యెన్నుకొనబడెను. (అ. ప్రె.)

మొరాకో యుద్ధమునకు కారకులెవరు?

వార్తాను న్యూబోల్డు

మొరాకో యుద్ధము ఒక గొప్పకలలోనియలు యుద్ధముగ పరిణమించినది. దైను ప్రాంత్యమునందున్న ప్రాన్సు సైనికులందరు మొరాకోకు పంపబడిరి. సోషియలిస్టువారి సహాయముతో ప్రాన్సునులైతవర్తమువారు ఈ యుద్ధమునకు గడంబు గొంత ఆశ్చర్యమును కలుగజేయవచ్చును. మొరాకో యందలి రిఫ్వుల ప్రదేశమును ప్రాన్సువారు స్పెయినువారు స్వాధీనపరచుకొనుటకు నిజముగ కారణమేమి?

తరతరములనుండి ప్రాన్సుకును స్పెయినుకును సరిపడదు. ఈరెండు దేశముల మధ్య ప్రాంత్యమువారికి కూడా ఇప్పుడు ఎట్టి సామ్యము లేదు. స్పెయిను ప్రభుత్వము కాస్తోర్వేటిపు పక్షమునకు జేరినది. ప్రాన్సు ప్రభుత్వము లిబరలుపక్షమునకు చేరినది. అయినను స్పెయినువారు ప్రాన్సువారు కలసి మొరాకో యుద్ధమును కొనసాగించుచున్నారు. ఇందులకు కారణమేమి?

రిఫ్వుల దేశమున అమూల్యముగ లోహపు గనులు విస్తారముగ నున్నవి. కాకై, గోమ సామ్రాజ్యముల వాటినుండి ఈ గనులయందు పనులు జరుగుచున్నవి. పార్లే పెన్సిరోయా ప్రాంతములనుండి కంచు, బ్రెజిలము ప్రాన్సుకు ప్రతి సంవత్సరము ఎగుమతి చేయబడుచున్నది. అచ్చట ఈ కంచు ఎన్నియో పరిశ్రమలకు ఆధారముగ నున్నది. స్పెయినునందలి ఆల్బేరియానుండియు ఉత్తర ఆఫ్రికాయందలి ఓరానునుండియు, ఇనుము కార్బిడ్డు, మార్బెల్లు, నేలను మున్నగు ప్రదేశములకు పంపబడుచున్నది.

కడచిన 40 సంవత్సరములనుండి ప్రాన్సు స్కాట్లాండు తేల్సనందలి ఇనుముపరిశ్రమల యధికారులు ఆల్బేరియా మొరాకో ప్రదేశములనుండి ఇనుమును తెప్పించుకొనుచున్నారు. ప్రాన్సు నందలి ఇనుపగనులు ఊడించుచున్నవి. నార్మండియందలి గనులలో గంధకము అధికముగ నుండుటచే పరిశ్రమల కంత ఉపయోగకరముగ నుండుటలేదు. కావున స్పెయిను, ఆల్బేరియా, మొరాకోలయందున్న ఇనుప పరిశ్రమలకు అన్ని విధముల లాభకరమైన దగుటచే పరిశ్రమల యధికారు లర్హస్వమంతయు ఈదేశములపై యున్నది.

మొరాకోలో రిఫ్వుల ప్రదేశమునందున్న ఇనుముగనులు మిగుల శ్రేష్టమైనవి. గనులయందు పనిచేయుటగూడ మిగుల సులభము. కార్మిక పరిస్థితులుగూడ మిగుల అనుకూలముగ నున్నవి. ఈ గనులు ఇంతకుముందు స్పెయిను జర్మనీ వారికి చేరియుండెను. యుద్ధముచేనుక జర్మనీవారి గనులను ప్రాన్సువారు స్వాధీనపరచుకొనిరి. రిఫ్వుల ప్రదేశమునందున్న ఇనుము, తగరము, సీసము విషయమై పోరునందలి పెనుబాసు బాంకి వారు ఇటీవల కొంత ధైర్య వహించియున్నారు. ఈబాంకివారికి మొరాకో యందును, స్పెయిను యందును గల పలుకుబడిని పరిశీలించెదము.

1908 వ సంవత్సరమున ఈబాంకివారు మొరాకో సుల్తానుకు గొప్పమొత్తమును అప్పుగ ఇచ్చిరి. 1907 సంవత్సరము సుల్తానునందండి కొన్ని ప్రత్యేకపు సౌకర్యములను సొంది మొరాకోలో ఒకబాంకిని స్థాపించిరి. 1922 సంవత్సరమున ఏకే మొరాకో రైల్వేకంపెనీని స్థాపించిరి. స్పెయినులో కూడ పారిసు బాంకిల ధనము అప్పుగ నివ్వబడియున్నది. స్పెయిను నందలి ప్రధాన సర్దుకులు కంచు ఇనుము గనులయందు ధనము అధికముగ వ్యయపరచుచున్నారు. ఈ విధముగ ధనమును వ్యయపరచినవారిలో రాతువైల్డ్స్ పెరియార్డు కుటుంబముల వారు ప్రముఖులు. రాతువైల్డ్స్ కుటుంబమువారికిని పెనుబాసు బాంకి వారికిని పరస్పర సంబంధమున్నది. పెరియార్డు ప్రపంచమునందలి ఎన్నియో బంగారు కంచుగనులయందు పనిచేయుచున్నారు. వీరిరువురు కలసియే అన్ని ప్రదేశములందు వ్యాపారము చేయుచుందురు.

ప్రస్తుతము ప్రాన్సు ఆర్థికమంత్రిగనున్న కాలోగారు పారిసునందలి పానుబాసు బాంకితో ఎన్నియో వ్యవహారములు జరిపియున్నారు. పెయినులీపు మధ్య ప్రాంత్యమునందున్న లోచరు గారికి కూడా ఈబాంకితో ఎన్నియో సంబంధము లుండెను. కావున ఈ మధ్య తిన్దమునకు చేరినవారు స్పెయినునందలి వర్తకులు, ఈబాంకివారు ఈయుద్ధమును కొనసాగించుటకై పూనుకొని యున్నారు. మొరాకోయందలి ఇనుమును అధికముగ తెప్పించుకొనుట అనుకూలముగ సౌకర్యములను సొందవలయుననుటయే ఈయుద్ధమునకు కారణము. (న్యూటీడెరు)

మెయిలు స్టీమరు

బొంబాయి, ఆగస్టు 20:— 13 దేదీన లండనునుండి తపాలతో బయలుదేరిన పి ఆంధ్ర ఓ టెయిలు స్టీమరు 19 లేదీ ఉదయం 5 గంటలకు పొంగువెందులకు నచ్చి ఆ దినముననే పగలు 11-30 నిమిషముల కచ్చటనుండి బయలుదేరెను. (అ. ప్రె.)

ప్రతిధ్వని

రీడింగుప్రభువుగారు గావించిన ప్రసంగపు సం గ్రహమును నిన్నటిదినమున ప్రచురించి యుంటిమి. నేడు సంపూర్ణోపన్యాసమును ప్రచురించుచున్నారము. రీడింగుప్రభువుగారి యపన్యాసముకొరకు చంద్రునిపై చకోరపక్షులవలె నిరీక్షించియున్నవారికి తీరిని ఆశాభంగము కలుగక మానదు. దూరదృష్టి గలవా రెవరును బర్మెన్ హెడ్డు ప్రభువుగారికి భిన్నముగ రీడింగుప్రభువుగారు ప్రసంగించెదరని తలచియుండలేదు. బర్మెన్ హెడ్డు ప్రభువుగారి ప్రసంగమునకు, రీడింగుప్రభువు ప్రసంగము ప్రతిధ్వనిదప్ప వేరుగాదు. ఇంకను ఆశ లేమయిన మిగిలియున్నచో నవి యంతటితో తీరిపోగలవు. కాని, ఎట్టినిరాశ గలిగినను, సంస్కరణములకు తోడ్పడవలయునని మితవాదు లిదివరకు హెచ్చరించిరి. ఈమారుగూడ సంతృప్తి గను బఱచినటుల తెలియుచున్నది. వీరి దృక్పథము మారజాలదు. ఆశాభంగము లెన్నిగలిగినను, ఆవమానము లెన్ని తటస్థించినను, అనుకూలప్రతిక్రియల నవలంబించుటకు వీరు పూనుకొనరు. స్వరాజ్యపక్షమువారు తమ విధ్యుక్తధర్మమును నిర్వహింపవలసి యున్నారు. దేశబంధుదాసుగారు శౌరవప్రదమగు సహకారమునకు తావిచ్చియున్నారు. కాని వీరు గనుపరచిన సుహృద్భావమునకు బర్మెన్ హెడ్డు ప్రభువుగారు అనుగుణముగ మెలగలేకపోయిరి.

దాసుగారి పిలుపు అటులనే నిలిచియుండుననియు, శౌరవప్రదమగు సహకారమునకు అవకాశము గలదనియు రీడింగుప్రభువుగారైనను దూరదృష్టి చూపి సమాధానమునకు గడంగుట భావ్యమనియు, కలకత్తాలో గూడిన స్వరాజ్యపక్షసభ వారు తీర్మానించిరి. కాని, రీడింగు ప్రభువుగారు చే జక్కిన యవకాశమును జారవిడిచిరి. ఇంగ్లండు నుండి వరములను మూటగట్టుకొని రీడింగు ప్రభువుగారు విచ్చేసినను నూహ నిష్ఫలమని, వారు దెలియజేసిరి. రీడింగు ప్రభువుగారి రాజకీయ వారి ఆరోగ్యాభివృద్ధికి తోడ్పడి యుండును. కాని దేశమునకు, అధికవ్యయ మేర్పడుట తప్ప, వేరెట్టి లాభము గలుగలేదు. ఎన్నియోదినములు రాజప్రతినిధియు ఇండియా మంత్రియు హైందవసమన్వయ గూర్చి చర్చించిరి. మడ్డిమెను మైనారిటీ రిపోర్టును రీడింగు ప్రభువుగారు రంగీకరించెదరని వదంతి ప్రబలెను. ఇంతమాత్రము సంస్కరణముల నయినను వీరు సంపాదించెద రని ఊహింపబడెను. కాని అంతయు వ్యర్థమయ్యెను. ఇంకను బ్రిటీషు ఉద్యోగుల యనుగ్రహమును నమ్ముకొన నెంచుట కన్నను, పొరబాటు వేరొకటుండదు. ప్రజాశక్తి

బలపడ నిది, వారు ప్రజల కోర్కెలను సఫలపరచుట పొసగదు. హిందూదేశము స్వతంత్రి నమ్ముకొనుటయే ఉత్కృష్టమార్గము.

బర్మెన్ హెడ్డు ప్రభువుగారి సంకుచితప్రసంగమును హిందూదేశము విమర్శించినందులకు రీడింగు ప్రభువుగారు రాశ్చర్యపడిరి. దానిని కొనియాడుట పోయి, ఖండించుట, భారతీయులకృతఘ్నతకు నిదర్శనము గద! రీడింగు ప్రభువుగారి దృష్టిలో భారతీయులు గొప్ప తప్పొనర్చిరి. ఇక నయినను వివేకవంతులయ్యెదలేమో చూడవలయును. 1917 ఆగస్టు ప్రకటనము ఇంగ్లండులో నన్ని పక్షముల వారి చేతను అంగీకరింపబడె నని, రీడింగు ప్రభువుగారు జ్ఞాపకము జేయుచున్నారు. అందుచే ఏపక్షము వారును భారతీయుల కోర్కెలను సఫలపరచరని వీరి యుద్దేశ్యమై యుండును. ఇటుల దలచుటలో రీడింగు ప్రభువుగారు పొరబడి యుండలేదు. కన్న రైటీపు లయినను, లేబరుపక్షమువారు రయినను, ఒక్కరికిగ ప్రవర్తించి రనుటకు సందియములేదు. కామన్సుభలో నిటీవల జరిగిన చర్చలోగూడ, లేబరుపక్ష ప్రముఖులగు మాక్స్ నాల్డు, కలనల్ వెడ్జి పుడ్డుగార్లు మిగుల సంకుచితదృష్టి జూపిరి. అందుచే, బ్రిటీషు పక్షములలో నేపక్షమును హిందూదేశ విముక్తిని చేకూర్చు దని నిశ్చయ మగుచున్నది. జానపదులగు సోషలిస్టు రివ్యూలో వ్రాసిన వ్యాసముగల దీనంగతి నే తేల్చవచ్చిరి. కన్నరైటీపులు, హిందూదేశము స్వ్వరిపాలనమున కర్హత గాంచ లేదందుచు. లేబరుపక్షమువారు ముందెన్నచో విచారించెదము. అంతవరకును, వేచియుండు డని నలహా నిచ్చెదరు. ఫలిత మొక్కటియే యగుచున్నది.

ఏ పక్షమువారును హిందూదేశ సమన్వయ తమ కార్యక్రమమునం దొక భాగముగ జేర్చుకొని, అందుకొరకై ఆందోళన నలుపరు. వ్యక్తులు కొందరు సానుభూతివాక్యముల నస్తవదస్తవము చెలుపుచు, సమయము వచ్చినపుడు మాత్రము మెనుదీసివెదరు. ఆగస్టు ప్రకటనముయొక్క భావమేమి? హిందూదేశమునకు స్వ్వరిపాలన మెప్పుడు ప్రసాదించవలయును, ఎంతవరకు ప్రసాదించవలయునను విషయములను నిర్ణయించువారు పార్లమెంటు స్వ్వారే. ప్రజల కోర్కెలు నిష్ఫలము. నిర్ణయోధికారము పార్లమెంటు సభయం దుండవలయునని బ్రిటీషువారు రనుచుండ, ప్రజలకే అట్టి హక్కు సంక్రమింపవలయునని హిందూదేశము గోరుచున్నది. ఉభయులకును గల భేద మిదియే. ఈ భేదము స్వల్ప మనుటకు వీలులేదు. ఇది చాల ప్రధాన మయినది. ప్రజల స్వయంనిర్ణయాధికారమును ఇంగ్లండు గుర్తించువరకు, హిందూదేశము ఆందోళనము నలుపుచునే యుండవలయును. స్వ్వరిపాలనమును త్వరితముగ ప్రసాదించవలయునను కోర్కెకు ఏ పక్షమువారును లొంగరని, రీడింగు ప్రభువుగారు మందలించుచున్నారు. ఆ విషయమై బ్రిటీషువారు రెటుల ఏ కీ భావము జూపుచున్నారో, ప్రజాశయములు సఫలము గావలయునను విషయమై హైందవులట్టి పట్టుదలను జూపుట ముఖ్యము. లేనియెడల, భావ్యభివృద్ధి కవకాశము లేదు. ఇంతవరకు జరిగిన యాందోళన మంతయు బూడిదలో బోసిన పన్నీ రగును.

సంస్కరణములకు తోడ్పడి వానిని నిర్వహించిన గాని, ముందుకు బోవుటకు వీలులేదని బర్మెన్ హెడ్డు ప్రభువుగారు తెలిపిన విషయమునే వీరును మరల వ్యక్తీకరించెరి. సంస్కరణముల కిదివరకు మితవాదులు నూనః స్ఫూర్తిగ తోడ్పడిరి. కాని అవి కొనసాగుట దుర్లభమనియు, ద్వంద్వ ప్రభుత్వవద్దతి నిష్ఫలమనియు, మంత్రిపదవిని నిర్వహించినవారే అనుభవపూర్వముగ చెలిపిరి. కదలమెదలలేని గుఱ్ఱముపై స్వారిజేయు టెటులనో తెలియదు. సంస్కరణములను నిర్వహించుట యనుపరతును నిలిపి యుంచువరకు, సమాధానము గుదురనేరదు. ప్రస్తుత సంస్కరణములను విచారించుట కింకను తరుణము రాలేదని రీడింగు ప్రభువుగారు స్పష్టముగ చెలిపిరి. ప్రజలు తమ పట్టుదలను విడనాడి సంస్కరణములను చేపట్టుచో మాత్రము, విచారణసంఘమును 1929 నంవత్సరమునకు ముందుగనే నియమింపవచ్చు నను విషయము, బర్మెన్ హెడ్డు ప్రభువుగారు తెలిపినదేగాని నూతనముగాదు. రీడింగుప్రభువుగారును ఈ సంగతులనే మరల ఏకరువుజెట్టిరి. సంస్కరణముల నిదివరకు జయప్రదముగ కొనసాగించుటకు వీలులేక పోయినను, ఇకముందు వీలగునట.

కారణ మేమి? మడ్డిమెను రిపోర్టు సూచనలు అట్టి యిబ్బందులను తొలగించెనట. ఈవిషయమును బాధ్యత గల హైందవప్రముఖు లెవరును అంగీకరింపజాలదు. మడ్డిమెను మెజారిటీ రిపోర్టు సూచించిన స్వల్పపుమార్పులను మాత్రము ప్రభుత్వవారను సరితురనిగూడ యిందువలన విడితమగుచున్నది. మైనారిటీ రిపోర్టును మూలద్రోసెదరని వేరుగ జెప్పనక్కరలేదు. ఆర్థికసంకటములు దొలగుచున్నవట. ఇందు కాధారమేమియో తెలియదు. మిలిటరీఖర్చు చాలవరకు తగ్గినగాని, ఆర్థికపుచిక్కులు దొలగనేరవు. దేశమంతయు సంస్కరణములను మార్చి, స్వరాజ్య విషయవలయునని గోరుచుండగ, ప్రస్తుత సంస్కరణములు చాల అనుకూల మయినవని బోధింపుట, మిగుల యసభ్యము. ప్రజాభిప్రాయమును తృణీకరించుట కింతకన్నను అనుకూలమార్గముండదు. నూతనసంస్కరణ విధానమును నాయకులు తయారుజేయుచో, విచారించబడుననిబర్మెన్ హెడ్డు ప్రభువు తెలుపుటచే, మితవాదులు ప్పొంగిరి. అంతియగాని, దీనివలన గలిగెడి నిజలాభ మేమియో విచారించరయిరి. భారతీయులు నిర్మించెడి స్వ్వరిపాలనవిధానమును బ్రిటీషు ప్రభుత్వమువారు రంగీకరించెదరనునమ్మకము లేనంతవరకు, ఇట్టి పని వ్యర్థము. భారతీయులు తమయపయోగముకొరకు స్వ్వరిపాలనవిధానమునుతయారు జేసికొనవచ్చును. అంతియగాని, ప్రభుత్వమువారి కర్పించుటచే గలిగెడి లాభముండదు. ఇదివరకు కాంగ్రెసు విధానమును సమర్పించి, భారతీయులు పరిహాసపాత్రులయిరి. మరల నట్టి సితికి లోనగుట శౌరవప్రదము గాదు. హిందూదేశపు స్వయంనిర్ణయాధికారమును గుర్తించనంతవరకు, భావ్యభివృద్ధికి మార్గ మేర్పడును. స్వ్వరిపాలనవిధానమును గూర్చి బర్మెన్ హెడ్డు ప్రభువుగారు చేసిన సూచననే వీరిడింగు ప్రభువుగారును ఒప్పజెప్పిరి.

ఉభయుల ప్రసంగములకును ఎట్టి భేదము గనుపింపదు. బర్మెన్ హెడ్డు ప్రసంగము దేశమును తృప్తిపరుపనిచో, రీడింగుప్రసంగమును తృప్తిపరుప

జాలదు. అందుపై దెలిపిన యాజ్ఞాపాలు, దీనికిని పురించును. స్వరపాలనవిధానమునకు సంబంధించిన సూచన, మితవాదులను భ్రమ గొల్పవచ్చునని, యితవలనవిధానము బట్టి గనుగొనవచ్చును. కాని దూరదృష్టిగల వారెవరయినను ఇట్టి వ్యర్థపు సూచన గాంచి మోసపోవజాలదు. కాగితపు పర్యటలను మనలో మనమెన్ని జేసికొనిన నేమి ఫలము? పండిత మోతీలాల్ నైహూగారు స్కీను కమిటీలో సభ్యత్వము నంగీకరించినందులకు, రీడింగు ప్రభువుగా రెంతయు సంతసించిరి. విచారణసంఘములలో స్వరాజ్యపక్షమువారు సభ్యులు గాకుండుటయే జేమకరమని వెనుక సూచించి యుంటిమి. మద్దెమెను కమిటీలో పాల్గొన నిరాకరించినటులనే, నైహూగారు స్కీను కమిటీలో గూడ పాల్గొనకుండున వేలుగ నుండెడిది. వీరిండుల కంగీకరించుట బట్టి, స్వరాజ్యపక్షమువారు సహకారము నవలంబించి రని, రీడింగు ప్రభువుగారు ప్రపంచమునకు వెల్లడిజేయ నెంచియున్నారు. ఇట్టి యభిప్రాయమును ప్రజల మనములనుండి తొలగింపవలయును. రీడింగు ప్రభువుగారి ప్రసంగము వలన, పరిసితులు చక్కబడుటకు మారుగ మరింత యధ్యక్షుని మయినవి. భారతీయ నాయకులు గను పరచిన సభ్యమును, బర్మోహెడ్డు ప్రభువుగాని రీడింగు ప్రభువు గాని చెప్పటకబోయిరి. మీదు విక్రీలి ఇంగ్లండునం దేవతమువారును భారతీయులకు తోడ్పడరనిగూడ విశేషము చెయబడెను. ఇట్టి సీటిలో భారతీయుల కెవరు దిక్కు? ముక్తిమార్గమేమి? స్వసహాయమునకన్నను అన్యమార్గము గనుపించదు.

గుంటూరు ఎన్నికలు

గుంటూరుమండలములో స్థానికసంఘముల ఎన్నికలవిషయమై క్రియత ఉన్నవ లక్ష్మీనారాయణ పంతులుగారు వ్రాసిన లేఖను స్థలాంతరమున ప్రచురించితమి. ప్రజలు కాంగ్రెసుపట్ల సుముఖులై యున్నారని వినుట కెంతయు సంతసించెదము. ఈ భావము నాధారముగ నైకొని, కాంగ్రెసుసభ్యులు స్థానికసంఘముల ఎన్నికలలో విజయము గాంచు నటుల కృషిసలుపుట యావశ్యకము. స్థానికసంఘములకు రాజకీయకక్షితలతో సంబంధ ముండకుండుట, ఆదర్శప్రాయ మయినను, పరాధీనదేశమగు హిందూదేశమునందు రెంటిని వేరుజేయుటకు వీలు గలుగదు. సామాన్యవిషయములలో గూడ అధికారులు జోక్యముకలిగించుకొని, స్థానిక సంఘస్వాతంత్ర్యము సరికట్టుచున్నారు. అందుచే స్వాతంత్ర్యాశయప్రేరేపక లగు ప్రముఖులు లోకలు బోర్డులను మ్యునిసిపలసంఘములను ఆక్రమింపవలసిన యవసర మేర్పడినది. ఇంగ్లండులో సయిదము స్థానికసంఘములు రాజకీయపక్షప్రేరేపకము నుండి ఇంకను బయల్పడిలేదు. గుంటూరుమండలము నందు స్థానికసంఘములను వశపరచుకొనుటకు జేసెడి ప్రయత్నములు సఫలమగుగాకయని కోరెదము. గుంటూరు మ్యునిసిపలు ఎన్నిక లిపుడు నడుచుచున్నవని చదువరు తెరుంగుదురు. నాలువార్డులకు జరిగిన ఎన్నికలలో మూడింట కాంగ్రెసు అభ్యర్థులు విజయము గాంచిరి. ఇంకను రెండు వార్డులకు ఈనెల 26 వ తేదీని ఎన్నికలు

జరుగుచున్నవి. వీనిలో రసూలుపేట వార్డుకు శిడింబి శేషగిరిరావు గారును, తూర్పు అగ్రహారం వార్డుకు మద్ది రాధాకృష్ణయ్య శ్రేష్ఠిగారును, కాంగ్రెసు అభ్యర్థులుగ నిలిచియున్నారు. వీరిరువురను వోటులును తప్పక ఎన్నికొందురని నమ్మెదము. మద్ది రాధాకృష్ణయ్య శ్రేష్ఠిగారి ఎన్నికలలో, కాంగ్రెసు సభ్యులే యడ్డు గలిగించుచున్నటుల, లక్ష్మీనారాయణ పంతులుగారు తెలుపుచున్నారు. ఇది మిగుల అసభ్యము. రాధాకృష్ణయ్యగారు అసహాయోద్య మారంభమునండియు దేశసేవ యందు నిమగ్నులైయుండిరి. ఉద్యమవ్యాప్తికి కడు శ్రద్ధతో పాటుబడియుండిరి. తత్ఫలముగ సంవత్సరము పాటు కారాగృహనిర్బంధము ననుభవించి, వ్యాధిపీడితులై యుండియు ధైర్యమును కోల్పోనక బయల్పడి, నేటివరకు తదేకదీక్షతో నేవాశ్రమమును కొనసాగించుచున్న రాధాకృష్ణయ్యగారి యోగ్యతను గూర్చి విశేషముగ వ్రాయ నవసరము లేదు. అట్టి వారిని ప్రతినిధిగ నెన్నికొనుట, ఓటరుల కే శౌరవదాయకము. శిడింబి శేషగిరిరావుగారి అభ్యర్థిత్యమునకు ఇట్టి యాటంకములే గలుగుచున్నవని, నేటివార్డులు తెలుపుచున్నవి. ఇది చాల శోచనీయము. కాంగ్రెసు ఉపసంఘమువా రొకమారు గావించిన నిర్ణయమును సభ్యులందరును గౌరవించి తత్సాఫల్యమునకై పాటుపడుట యవసరము. వ్యక్తిగతాభిప్రాయములను ముందుబెట్టి స్వంతపట్టుదలు నెగవలయునని భావించువో, కాంగ్రెసు స్వరాజ్యపక్షములు విచ్ఛిన్నమగుట నిశ్చయము. ఐకమత్య విహీనతయే, హిందూదేశాభివృద్ధికి వేరుపురుగుగ నున్నది. కాంగ్రెసుపక్షము లయినను అనుకూలముగ నడుచుకొని మార్గదర్శకముగ నుండనివో, సత్వరాభివృద్ధి గలుగనేరదు. ఆంధ్రనాయకు లీ విభేదములను తొలగించి, రాబోవు ఎన్నికలు జయప్రదముగ జరుగునటుల జూచుట ముఖ్యము. కాంగ్రెసు ప్రముఖుల విభేదములనలన, ఆంధ్రదేశాభివృద్ధి కడ్డు గలిగెనని, గాంధీమహాత్ముడిది వరకే సూచించి యుండెను. ఇట్టి యవకీర్తి సంతోషంలో బోగొట్టుకొనిన సంత శ్రేయస్కరము. గుంటూరునగర మీవిషయమున మార్గదర్శకమై కాంగ్రెసు సంయోగమును బలపరుచుగాక యని కోరెదము.

దక్షిణాఫ్రికా

దక్షిణాఫ్రికాస్థితి విషయమగుచున్నదని, వార్త లిదివరకు దెలిపెను. మాతన వర్ణవిభేద చట్టము మిగుల అవమానకరమనియు, అందును గూర్చి రాజపడుటకు వీలులేదనియు, పోలకుప్రభృతులు పలికియుండిరి. అట్టిస్థితిలో ఇండియాసభ్యులువారు భారతీయుల గౌరవము సంతకరకు గాపాడెద రను ప్రశ్న యుదయించుచున్నది. తాండుటేబిలు సమావేశము జరుగుసూచనలు గానరావు. రీడింగు ప్రభువుగారు నిన్నటిదిన మిచ్చిన యుపన్యాసములో, దక్షిణాఫ్రికాస్థితిని తాము జాగరూకతతో వీక్షించుచున్నామనియు, దక్షిణాఫ్రికా ప్రభుత్వమువారితో ఉత్తర ప్రత్యుత్తరములను జరుపుచుంటిమనియు, నుడివిరి. దేశమంతయు దక్షిణాఫ్రికాస్థితివిషయమై కలవరపూరిత మై యున్న సమయమున, రీడింగు ప్రభువుగారు దెలిపినవిషయము మిగుల ఆశాభంగహేతువగును. ప్రజాస్వత్వ

రక్షణవిషయమై, జానపదగిన ఆతుర మేములను గనుపించదు. అధినివేశరాజ్య భారతీయులను కాపాడునిమిత్తమయినను సత్వర స్వరాజ్యసిద్ధి అత్యవసరమని తోచును.

శ్రీ శ్రీ సురేంద్రనాథ బెనర్జీగారు

అలహాబాదు సానుక్రొశనభ

అలహాబాదు, ఆగస్టు 20:- శ్రీ శ్రీ బెనర్జీగారు సుప్రసిద్ధి అభ్యుత్థిక్రించిన అలహాబాదు నగరమందలి మేయూహాలనందు శ్రీ శ్రీ సురేంద్రనాథ బెనర్జీగారి నిర్వాహమునకు నగరవాసుల సానుభూతిని తెల్పుటకొక బహిరంగపథ నేటిసాయంత్రము జరిగెను. యూరోపియనులు ఆంగ్లో హైందవులు మొదలగు సంఘముల ప్రతినిధులుకే బలపరుపడి నట్టితీర్మానము సభయందు ఆమోదింపబడెను. "వైసిగు" పత్రికచిరపున పత్రికాయు పత్రికా నిర్వాహకవర్గముయొక్కయు సానుభూతిని తెల్పుచు హూవిర్బుగాక కీర్తికవ్రాసిరి. సర్. సురేంద్రనాథ బెనర్జీగారి దేశసేవ కొనియాడబడెను. (అ. ప్రె.)

బెంగాలు శాసనసభ

కలకత్తా విశ్వవిద్యాలయమునకు మూడులక్షలు నీయుటకు తీర్మానింపబడెను

సస్టి మెంటరీ గ్రాంటులు యియబడెను

కలకత్తా, ఆగస్టు 20:- సస్టి బెంగాలు శాసనసభయందు కలకత్తా విశ్వవిద్యాలయమునకు మూడులక్షలు నీయుటకు తీర్మానము అంగీకరింపబడెను. ముప్పది లక్షలు నీయబడుటకు తీర్మానము గావించబడెనని నిన్న ప్రచురింపబడుట పొరబాటు.

నేటి సభయందు రూ 11,51,768 లు సస్టి మెంటరీ గ్రాంటులు విశేషము ప్రతిఫుటనకు లేకయే నీయబడెను. రేపటికాన సభయందు అసభికారుల తీర్మానములు చర్చింపబడును. (అ. ప్రె.)

పునహా పోస్టాఫీసు కేసు

ముద్దాయిలు నిరక్షరాధులని విడువబడిరి

పునహా, ఆగస్టు 20:- పునహా జనరలపోస్టాఫీసు పోస్టుమేష్టరు క్లాగ్ జెడ్, డిప్యూటీ కోశాధికారి సుమస్తా షా పాపాగారిమీద రూ 24000 లు విలువగల రేపాలాక్షేల్లు అపహరించినని లేబరీన కేసులలో మొదటికేసు విచారింపబడెను. వెయ్యిరూపాయల బామీనమీద పునహా రేయబడిన పోస్టుమేష్టరు రూ 200 లు సెక్యూరిటీయిచ్చిని పేషంపాపాగార్లు నిరపరాధులని పంచాయతీ జూరరులు చెప్పిరి. (అ. ప్రె.)

అఖిలభారత కాంగ్రెసుకమిటీ

వాట్సాయందు సెప్టెంబరు 24 వ తేదీన

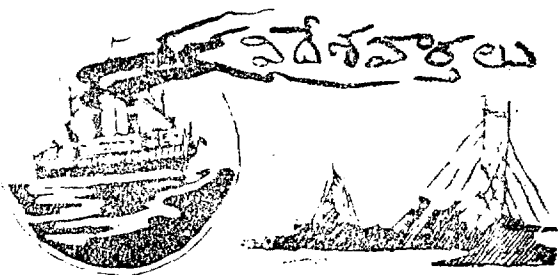
సమావేశమగును

రాంచి, ఆగస్టు 20:- అఖిలభారత కాంగ్రెసుకమిటీ సమావేశము వాట్సాయనగరమందు సెప్టెంబరు 24 వ తేదీన జరుగనున్నది. (అ. ప్రె.)

మిర్గాను హిందూమహమ్మదీయ పోరాటము

నలుబదిమహమ్మదీయులకు పదిమందిహిందువులకు గాయములు తగిలెను

రాంచి, ఆగస్టు 20:- సారసుజిల్లాలోని మిర్గానునందు హిందూమహమ్మదీయులు పోరాడినట్లు వార్తలవలన దెలియుచున్నది. మహమ్మదీయులు మోడునందు దైవప్రార్థనలు సమృత్తం ద హిందువులు వాయిద్యములతో మోడునందునుండి శూరగులు చే ఉభయసంఘములను బోరాడుటకు గౌరణమని దెలియచున్నది. పోరాటమందు నలుబది మహమ్మదీయులకు పదిమంది హిందువులకు గాయములు తగిలెను. నివరములొరకు నీక్షించుచున్నారు. (అ. ప్రె.)

యువరాజు సంచారము

భూనైర్దు

భూనైర్దు, ఆగస్టు 19:—యువరాజు సంచారము విషయమై ఎక్కడలేని ఉత్సాహము ఆతిశయించుచున్నది. యువరాజు ప్రెసిడెంటుతో మాంసపు ప్యాక్ట్ రీని జూబోయేను. ఇందులో 2500 పనివారిని పనిచేయుచున్నారు. వీరు లన్నియు ప్రజలచే క్రిక్కిరియించుచున్నది. యువరాజు పురవిధుల చతురుడు ఉండెను. యువరాజును జూబోయేనుతో అచటనున్న ప్రజలందరూ సంతోషమును బలపరచుచు ఉత్సాహభ్రమలు మిన్నముట్టెను. యువరాజుపై పుష్పవర్షమును కురిపించిరి. ప్యాక్ట్ రీని బోయి అచట ప్రాణముతోనున్న 50 ఎద్దులను జూచెను. 50 నిమిషములలో చంపబడుటకు సిద్ధముజేయబడినవి.

తిరిగి వచ్చునపుడు పక్షులకు ఎటువై తెలుపు ఉండారని వేసి వదలివెట్టిరి. నగరమంతయు దీపములతో అలంకరించబడినది. యువరాజునాటకమును జూబోయేను. ఫలములేక కేతువులు గుమ్మములో నిలుచుండవలసివచ్చెను. జాతీయగీతమును బాడి నాటకసంఘమువారు యువరాజును సత్కరించిరి. టిక్కెట్లకు 50 పానులను ఇచ్చెదమన్నను దొరకలేదు. యువరాజు గౌరవార్థము పోలో ఆటను ఆడెదరు.

హైద్రో ఎలక్ట్రిక్కు ప్రదర్శనము

అంటుకొనుట

గ్రేవోలు, ఆగస్టు 20:—హైద్రో ఎలక్ట్రిక్కు ప్రదర్శనము చక్కగ జరుగుచున్నది. పిడుగుబడి ఆప్రదర్శనభవనము అంటుకొనెను. విమానములు, హెటారుబండ్లు, ఎలక్ట్రిక్ పరికరములున్న భాగమును విడదీసిరి. 10000000 ప్రాంకుల వద్దము గల్గెను. తక్కిన ప్రదర్శనభాగము తగులలేదు.

మ్యాన స్టన్ ఆస్తి విక్రయము

ప్యారిస్, ఆగస్టు 20:—మరాఠోలో మ్యానిస్ట్రా ఆస్తిని విక్రయించుట నిజమే యనుచున్నారు. దీనికి ప్రత్యామ్నాయముగ బర్జెరియా, జెకోస్టావియాలో కొన్ని పదుపాదులును, చాలగొన్నియును మ్యానిస్ట్రా సోదరుల కిచ్చెదరటం.

సామ్రాజ్య వైమానిక ప్రచారము

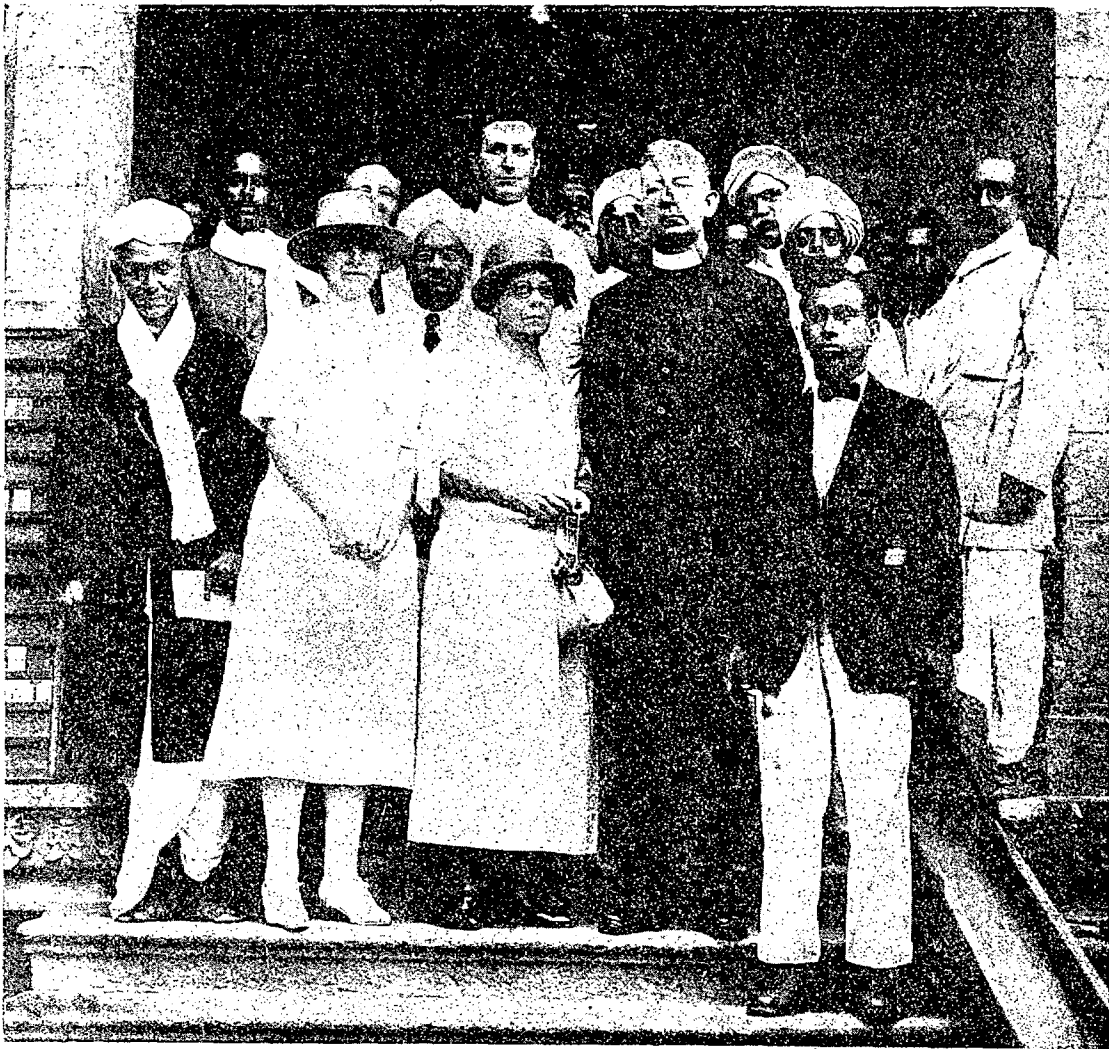
సర్ బ్రాహ్మంకరుగారి విధానము.

లండన్, ఆగస్టు 18:—28 తేది ని పాగయోడలో బ్రాహ్మంకరుగారు ఈజిప్టుకు బయలుదేరెదరు. అచటనుండి ఇరాకుకు వెల్లెదరు. లిక్కినచోట్లను విమానముమీద వెడలెదరు. ఆగ్ట్ బరు 6 తేదీని జరుగనున్న వైమానిక కాంగ్రెస్ సభకు బ్రు సెల్సుకు వచ్చెద రనుకొనుచున్నారు.

బ్రిటను - మస్కోలు

పెయిసులుగారి పరిసితులు

లండన్, ఆగస్టు 17:—పెయిసులుగారు మస్కోలును గూర్చి మాట్లాడుటకు లండను కేగెనని ప్రాచీనపత్రికలు వ్రాయుచున్నవి. మస్కోలు చమురుగనులు లేకున్న ఇరాకుతో బ్రిటను సంబంధమును వదలుకొనునని పీటెంపు పత్రిక వాకొనుచున్నది. పెయిసులు రాజు గతినే ఆతని జూచుకొనవలసి వచ్చుననుచున్నది. అంగ్లో ఇరాకు ఒడంబడికను 25 సంవత్సరములవరకు ఇంగ్లండు విస్తరింపజేయును. ఇరాకును మస్కోలుకు కలుపు మగతులు నెరవేరవచ్చును. ఇవటనే పెయిసులు రాజుగారికి కష్టము గలుగును. 25 సంవత్సరములు బ్రిటిషువారి క్రింద యుండుట ఆతనికి మంచిదిగాదు. ప్రజలు ఆతనిని రాజుగ అంగీకరించెదరో లేదో తెప్పటకు పిలుచెను.

మధ్య పాన నిషేధన మితి

ఈనమితి 35 వ వార్షికోత్సవము మొన్న జరిగెను. పర్యటనమునందు సర్ టి. నదాశివయ్యగారు, డెన్. డా॥ ఢెరుననుగారుభార్య మిను బెంటు, రా. బ. ఓ. కందస్వామి చట్టిగారు, ఆర్. సూర్యనారాయణ రావుగారు మున్నగువారలు గలరు.

బొగ్గు పరిస్థితుల విచారణసంఘము

గనుల పనివాండ్ర తీర్మానము

లండన్, ఆగస్టు 19:—గనులపనివాండ్రతీర్మానము విచారణ సంఘమున ప్రతినిధులు పాల్గొనవలెనని తేలియజేసిరి.

విచారించు విషయములు

లండన్, ఆగస్టు 20:—బొగ్గుపరిశ్రమ ఆర్థికపరిస్థితులను విచారించవలెను. బొగ్గు పరిశ్రమకు ఆర్థిక పరిస్థితులు ఎటులు సానుకూలమవుచున్నవో తెలుపవలెననిరి. అభివృద్ధిరమను శిఫార్సులను జేయవచ్చుననిరి. ప్రభుత్వమువారు గనులను పశ్చిమకొను విషయమును గూడ తేర్చిరి.

మరణవార్త

హోక్ గ్లాస్కో కన్య, డబ్ల్యూ. స్టాప్టనుగారి కూతురు. ఆమె చనిపోయెను. న్యూవాం కాలేజికి వైస్ ప్రెసిడెంటు లగు సుందెను. కొన్నాళ్ళు స్క్రిప్స్ విద్యాలయ శాఖకు వార్డ్ మెన్ (యజమానులు రాలగ) సుందెను.

ఆఫ్రికా ఉన్నిని

రషియాకు బంపుట

సోవియట్ ప్రభుత్వ ప్రయత్నములు

కేఫులపుక్, ఆగస్టు 19:—రషియా ప్రభుత్వమువారు మంచి ఉన్నిని దక్షిణ ఆఫ్రికా ప్రభుత్వమునండి కొనుటకు ఏర్పాటుజేకొనుచున్నారు. తక్షణము 4000,000 పానుల ఉన్నిని కొనెదరటం. ఆరు నెలలవరకు సామ్యు నిమిత్తము ఆగవలె ననుచున్నారు.

వలయు ఏర్పాటులు సాగుచున్నవి.

జియనిస్టు కాంగ్రెసు

వియన్నాలో ప్రారంభమగుట

వియన్నా, ఆగస్టు 19:—పదునాలవ జియనిస్టు కాంగ్రెస్ సభ నిన్నటి సాయంత్రము విజ్కొగారిచే ప్రారంభమాయెను. గ్రేటు బ్రిటను, ఆమెరికా, పోలాండు, జర్మనీ, జకోస్లావియా, బల్గేరియా, రుమేనియానుండి ప్రతినిధులు వచ్చిరి. జియనిస్టు ఉద్యమమునుగూర్చి డెలుపురు ఆఫ్రికా ప్రభుత్వమువారి సహాయమును జోయజేయుచు ఒక్క యూదులకేగాక ప్రపంచమునంతటను ఇది యుపకరించునని చెప్పిగారనిరి.

‘జియనిజం’—యూదులమతము ప్రాపంచిక సమస్య యని ప్రధానపురుషుడు ప్రస్తావించెను.

క్యాంటను నిషేధము

బ్రిటిషు సౌకల్యమై అంత

ఒడంబడిక హక్కులకు భిన్నముగ ప్రవర్తించుట

లండన్, ఆగస్టు 19:—ప్రభుత్వాధికారు లందరూ క్యాంటను ప్రభుత్వచర్యనుగూర్చి ఆలోచించుచున్నారు. చీనా రెవులనుండి పోవుటకుగాని, రేవులకు వచ్చుటకుగాని పిలుచెదని క్యాంటన్ ప్రభుత్వమువారు ఏర్పాటుజేసిరి. గ్రేటు బ్రిటను స్వప్రముగ ఏదోచర్యను దీసికొనక తప్పవనుచున్నారు. క్యాంటను ప్రభుత్వమువారిచర్య విదేశ ప్రభుత్వములతో జేసికొన్న ఒడంబడిక హక్కులకు భిన్నముగ సుండులచే తగినచర్యను దీసికొనవలెననుచున్నారు. దీనినిగూర్చి అంత్యచర్యను దీసికొనుటకుమందు బ్రిటిషు ప్రభుత్వమువారు పరిస్థితులన్నిటిని ఆలోచించవలెను.

బెల్జియం యుద్ధబుణము

అమెరికాకు దీర్చు ఏర్పాటులు

అమెరికాతో ఒడంబడిక

వాషింగ్టన్, ఆగస్టు 19:—బెల్జియం ఒడంబడిక ప్రకారము యునైటెడ్ స్టేట్సుకు 200,000,000 డోలరులు నష్టము గల్గును. యుద్ధవిరామమునకు ముందున్న వడ్డీని తీసివేసిరి. యుద్ధమైనతరువాత ఇచ్చిన అప్పుమీద వడ్డీ 850,000,000 డోలరులైనది. సాలును 2900000 డోలరులు బెల్జియం తీర్చును యుద్ధమైనతర్వాత ఇచ్చిన అప్పును దీర్చుటకు సాలు 1 కి 9000000 డోలరులుండును.

న్యాయమగ్గు ఒడంబడిక

బ్రుసెల్సు, ఆగస్టు 19:—బెల్జియం అమెరికను ఒడంబడిక న్యాయమగ్గునవని ఆర్థిక మంత్రి చెలుపుచున్నాడు. బెల్జియము ఒడంబడిక నెరవేర్చుటకు ప్రయత్నించుననిరి. ప్రతిసాలున ఇవ్వవలసిన సామ్యుచే ఆర్థికపత్రికనునకుగాని, ప్రభుత్వబుణమునకుగాని ఇబ్బందిని గలుగజేయదనిరి.

ఫ్రెంచి వారు ఇంగ్లండు కీయవలసిన ఋణము

లండను రాయబారములు

ప్రెస్, ఆగస్టు 19:—కెయిలోగారికి బ్రిటిషు అమెరికను పత్రికా ప్రచారకులు విందు సల్పిరి. యుద్ధఋణముల విషయమై నిజమగు ఒడంబడికను జేసికొనుటకు పోవుచుంటిమనియు ప్రస్తుత మిషనరీ చాల ముఖ్యమైనదనియు ఫ్రెంచి ఇంగ్లీషువారు జేసికొను ఒడంబడికపై వాగరక వంతయు ఆధారపడియున్నదనిరి. ప్రాపంచిక క్రేమమునకు మనము సఖ్యతతో ఒడంబడికను కుదుర్చుకొనవలెననిరి.

పొగయోడ బోయిలరు అంటుకొనుట

న్యూఢార్బు (రోడుదీప్తము)

ఆగస్టు 19:—పొగయోడ ఒకటి మిల్లకూలీలతో పయనము జేయుచుండెను. త్రోవలో ఆకస్మికము బోయిలరు అంటుకొని బ్రద్దలయినది. ఇంతవరకు 28 మంది చనిపోయిరియు 70 మందికి గాయములు తీరిననయు ఇంకొకపదిమంది చని పోవుదురనియు డెబువుచున్నారు. చాలమంది కోల్డు డెడ్ మిల్లులో పనిచేయువారికే ప్రమాదముగల్గెను. దగ్గరనున్న ఓడలు పోయి కూలీలనందరిని ఎక్కించుకొని బయటబడెను. ప్రస్తుతము 30 మంది చనిపోయిరి. ఇంకొంతమందికి శరీరముకాలి చనిపోవుస్థితియందున్నారు కారుచున్న బోయిలరును ఆతడు జైలు యుపయోగించుచుండుటచే రోడుదీప్తమునందున్న అధికారు లీవిషయమై పూర్తిగ విచారణసల్పిన మనుచున్నారు.

లైబ్రిరీయూ రబ్బరు

ఆక్రె, ఆగస్టు 19:—లైబ్రిరీయూలో 1000000 ఎకరముల భూమిలో రబ్బరుపంటను పండించుటకు కవులు ఇవ్వవలెనని రాయబారములు సాగుచున్నవి. రాయబారములు పూర్తి అయినవనే జెప్పవచ్చును. అమెరికావారికి సరిపోయేటట్లు 100000000 డోలరుల పెట్టుబడితో ఒక సంఘమును స్థాపించి రబ్బరును తయారుజేసెదరటం.

ఆంగ్లో అమెరికను చమురుకంపెనీ

న్యూయార్కు, ఆగస్టు 19:—ప్యాక్ అమెరికను పెట్రోలియం ట్రాన్సుపోర్టు కంపెనీనుండి బ్రిటిషు పెక్కికో పెట్రోలియం కంపెనీ మూలధనమునలెను 8000000 డోలరులకు ఆంగ్లో అమెరికను చమురుకంపెనీవారు కొనిరట.

వియన్నా అల్లరులు

వియన్నా, ఆగస్టు 19:—మర అల్లరులు జరుగలేదు. యూధులసభలో అల్లరిజేసినవారిని 126 గురిని అరెస్టుజేసి 8 నుండి 14 రోజులు శిక్షించిరి. వియన్నా అంతయు నెమ్మదిగ నున్నది.

వైమానిక పయనము

బ్రిటిషు విధానము

సంఘములను నెలకొల్పుట

లండన్, ఆగస్టు 19:—లండనులో తేలిక విమానములు సంచరించు క్లబ్బును నేడు నెలకొల్పిరి. 100 మంది జేరిరి. ఇందులో బ్యారిస్టరులు, శిల్పులున్నారు. ఆ స్త్రీలు, ఇద్దరు కామన్సుసభ్యులున్నారు. 10 గంటలు నేర్పుకొనుటకు 30 పిల్లలగుట. తరువాత అనుభవము గల్గినవారు విమానము నుపయోగించుకొన్నందులకు గంట 1 కి 1 పౌను నీయవలెను.

ప్రారంభము

సర్ ఫీలిప్ సానూనుగారు మొదటి క్లబ్బును నెలకొల్పి ప్రారంభమున పయనమును గావించిరి ఇంగ్లండ్లో స్థాపించబోవు ఆరు క్లబ్బులలో ఇది ఒకటి. స్వర్ణలో ఇది సర్వసాధారణ మగుననుచున్నారు.

నేడు 20 సభ్యులు (ఒక స్త్రీ గూడ) అరగంట పయనము జేసిరి.

ఆర్-33 నాకానిమానము

ఒకవేళ ప్రమాదము వచ్చిన భయములేకుండ క్రొత్త ఏర్పాటు జేయబడెను. విమానమునకు భంగము లేకుండును.

పెయిసూలు రాజుగారి ఆరోగ్యము

నుగూర్చి ప్రబలుచున్న వదంతులు నిరాధారములు. ఆయన కేమియు భయములేదు. జ్వరము పోయినది. కాని నిశ్రాంతి కావలసియున్నది.

ముక్దన్ నాయకుడు చనిపోలేదు

చాంగ్స్పోగారు బ్రతికియున్నారు

ప్రెస్, ఆగస్టు 19:—ఇటీవల చాంగ్స్పోగారు చనిపోయిరని వచ్చిన తితివార్త అసత్యము. చాంగ్స్పోగారు బ్రతికియున్నారు.

మ్యాక్కిలను ఉత్తరధృవ పయనం

ప్రయత్నము మానుకొనుట

వాషింగ్టన్ మంచుతుపాను ప్రారంభమగుటచే మ్యాక్కిలనుగారు ఉత్తరధృవ పయనమును మానుకొనిరి. ఇతర పయనములు సాగుచున్నవి.

ప్యాంగుహే తపాపనివాండ్రు సమ్మె

అంతరించుట

పనివాండ్రు పనిలో ప్రవేశించుట

ప్యాంగుహే, ఆగస్టు 19:—మొన్న సమ్మెగట్టిన ప్యాంగుహే తపాపనివాండ్రు పనిని మరల ప్రారంభించిరి. తమ హక్కులను పికింగు అధికారులకు సిఫార్సుచేసెదమని యభయ మొసగుటచే పనిలో జేరిరి.

కమ్యూనిస్టు కుట్ర

బల్గేరియా అధికారులు తప్పించుకొనుట

ప్యాంస్, ఆగస్టు 19:—నిన్నటిసాయంకాలము 40 బల్గేరియా కమ్యూనిస్టులు ప్యాంస్ లో జరుగనున్న అలంకారచిత్ర కళాప్రదర్శనమునకు బోవుచున్న ధియోరుహూపు, బోలిస్ వాసపుగార్లను మట్టిపెంచిరి. పోలీసువారు రివాల్యూలను తీయవలసివచ్చెను. పరిస్థితులు భయంకరముగనున్నవి. పోలీసుదళము సహాయార్థము అదనముగ వచ్చెను. ఇద్దరిని అరెస్టుజేసిరి. తక్కినవారిని నెడలగొట్టిరి.

బస్తా అగ్ని ప్రమాదము

బీదల గృహములన్నియు తగులవడుట

(ఆంధ్రపత్రిక ప్రత్యేకతంతి)

బస్తా, ఆగస్టు 20:—బస్తా నగరములో ఇండ్లు తగులవడుట ఆచారమైనది. ఆ ప్రకారమే పట్టణములో జనసమృద్ధమైన ప్రదేశములో బీదల ఇండ్లన్న బీదలన్నియు తగులబడి పోయినవి. మంగళవారము రాత్రి బుధవారము ఉదయము తగులబడినవి. 80 వేల పౌనులు నష్టమువచ్చెనని అంచనాజేసిరి. వైమానికదళము, సిప్పును చల్లార్చి పటాలమువారు సహాయము చేయనిచో మరింత ఎక్కువ నష్టముండెడి దనుచున్నారు. ఇద్దరు అగ్నినియనులు తమ యజమానుల సొత్తును గాపాడుటకు ప్రయత్నించ ఇల్లుకూలి దానిక్రింద బడి చనిపోయెను.

సర్ నెప్టన్ బ్ర్యాంకుగారు

ఈజిప్టు పయనము

(ఆంధ్రపత్రిక ప్రత్యేకతంతి)

లండన్, ఆగస్టు 20:—ఈజిప్టులో బ్ర్యాంకుగారు ఇంపీరియలు ఎయిర్స్ కంపెనీ ప్రతినిధులను గల్చి కొని వారితో ఎత్ కాంతారా కరాచీలకు ప్రయాణికులను తపాలను గొంపోవువిషయమై వివరముగ మార్గమును పరిశోధించుటకైను. తనతో వచ్చినవారిని బస్తాలో వదలి టెహరాను కేగి పెరిషియామార్గమునుగూర్చి సౌకర్యము లున్నవేమో యని పెరిషియాప్రభుత్వముతో ఆలోచించెదరు.

క్యొంటను ప్రభుత్వము

బ్రిటిషు నౌకలపై ఆంక్ష

(ఆంధ్రపత్రిక ప్రత్యేకతంతి)

లండన్, ఆగస్టు 20:—బ్రిటిషుప్రభుత్వమువారు క్యొంటను ప్రభుత్వమువారు జేసిన ఆంక్షనుగూర్చి ఇంకను ఆలోచించుచున్నారు. ముఖ్యముగ దీనివలన ఏర్పడు అండ్లాతీయశాస్త్ర విషయములో కొన్ని సంగతులను ఆలోచించుచున్నారు. చాంబలేనుగా కీవిషయమై స్వయముగ ఆలోచించుచున్నారట పికింగు ప్రభుత్వముతో సంబంధమును తెచ్చుకొని క్యొంటనుప్రభుత్వము వారు స్వాతంత్ర్యమును ప్రకటించుటచే పరిస్థితులు మరింత విషమించినవి. అందుచే పికింగుప్రభుత్వమువారిని క్యొంటను ప్రభుత్వమువారివరకు క్షత్తరవాదులుగ జేయుటకు పిలుచెదు.

పాటియాలా మహారాజుగారు

వెస్టువిన్ది ౨౬నమాధి కేగుట

(ఆంధ్రపత్రిక ప్రత్యేకతంతి)

లండన్, ఆగస్టు 20:—యుద్ధములో వడిసిన క్షిరులపై పూలమాలలను వారి గౌరవార్థము జేసిరి. తరువాత వెస్టువిన్ది కు సమాధి కేగి ఎవరో తెలియని వీరుని సమాధిపై పూలమాలను జేసి గౌరవించిరి.

బొంబాయి బరోడా సెంట్రలు

ఇండియా రైల్వే

ఉక్కు బండ్లకు క్యామెలు లెయిర్లు కంపెనీ

కీచ్చుట

బొంబాయి బరోడా సెంట్రలు ఇండియా విద్యుచ్ఛక్తి రైల్వేకు గావలసిన ఉక్కు బండ్లకు 60 కి క్యామెలు లెయిర్లు కంపెనీవారికి ఆర్డరు నిచ్చిరి.

వార్సా విచారణ

(ఆంధ్రపత్రిక ప్రత్యేకతంతి)

లండన్, ఆగస్టు 20:—ఒక పక్షముక్రింద రాహదారిలో ముఖ్యముగ పీదలందు ముగ్గురు పోలీసువారిని 8 గురు సివిలియనులను కాల్చి చంపిరి. అట్లు చంపిరిని ముగ్గురు కమ్యూనిస్టులను విచారించుటకు ప్రారంభించిరి. ఒక ముద్దయి కొల్లువారినిధి క్రిందించెను. ఇంకొక ముద్దయి నిలుచుండవలెనని జెప్ప నిరాకరించి న్యాయాధికారికి ప్రత్యుత్తరము నీయ నిరాకరించెను.

జియనిస్టు కాంగ్రెస్

వలసయును ఋణము

(ఆంధ్రపత్రిక ప్రత్యేకతంతి)

వియన్నా, ఆగస్టు 20:—జియనిస్టు కాంగ్రెస్ సభ వారు జాతిసమితి యజమాన్యమునను పారిశ్రామిక బ్యాంకుల తరపున వలసయునులో తమ ఆశ్రమమును స్థాపించుకొనుటకు పారిశ్రామిక బ్యాంకులను నిగుమించుటకు 10,000000 డోలరులఋణమును జేయుటకు తీర్మానించిరి.

డిప్రెషన్ ట్రైమానికుడు

మనిల్లా, ఆగస్టు 19:—డిప్రెషన్ ట్రైమానికుడు జంబనగా జేరెను.

స్వరాజ్యపక్ష నాయకుల

సంచారము

గుంటూరుజిల్లాలో 23 వ తేదీని ప్రారంభమగును ఇదివరకు ప్రకటించబడిన రీతిని శ్రీయుతులు కాశ్యపరావు పారిసర్వోత్తము రావుగార్లు సంచారము యాగెల 22 వ తేదీని ప్రారంభముగాదు. 28 వ తేదీని ప్రారంభమగును. శ్రీయుతులు ప్రకాశం సాంబయ్యగార్లుగూడ వచ్చెదరు. వీరు నలుగురును మండలమున సంచారము చేసెదరు, అని శ్రీమాన్ వింజమూరి రంగారామగారు నేడు గుంటూరునుండి తితివార్త సందిరి.

మహామహానభ

జగన్నాథ భక్తసభ:—సగ్గురు “వేదవిలాసు భవనమునందు ఆదివారము 28 తేది 4-15 గ. బెంగళూరు నాగరత్నంగారి పాటకచేరి జరుగును.

గవర్న మెంటు ప్రెసు ఉద్యోగులు:—ఉద్యోగల సహకారసంఘమువారి కోర్కెను రేపు 4గ. మింటుభవనము లందు జరుగును. డిల్ బి స్వామికమ్మపిల్లగారు అధ్యక్షులుగ నుండురు.

గుడివాడ దొంగనోట్లకేసు:—లో వదలిపెట్ట బడిన 4, 6, ముద్దయితరపున వి. ఎల్. ఎతిరాజ (బారిష్టరు) కస్తూరి కేసుగిరిరావు (ఎం. ఏ. బి. ఎల్) గార్లును 7 వ ముద్దయితరపున వేంకట్రాయలయ్యగారును పనిజేసిరి.

కాలక్షేపము:—పాండురంగ భాగవతకథాప్రసంగ సభవారు మింటుబిధి హిందూతీయలాజికలు మైన్సులులో ఆదివారమునాడు పాండురంగులు 4గ. బ్రహ్మశ్రీ పండితశతగో పాచారిగారిచే “విశ్వామిత్ర ముగ సంవత్సరం” కథాకాలక్షేపము జరిపించెదరు.

చిత్రకళా సాతశాల- విజిటర్లు:—మదరాసులో చిత్రకళా పాఠశాలకు గౌరవశ్రీశ్రీమంగ నుండి గౌ. భా ను, మహమ్మదు ఉస్మానుగారు, బల్లరుగారు రాజీనామా రిమ్మ టుచే హెచ్. ఎం. ఇబ్రహీము సేతుగారిని ఎఫ్. వెస్టికోల్సు గారిని నియమించిరి.

ఎన్నికసభలు - జాతీయపతాకోత్సవము:— కాంగ్రెసు, కిలాభకు మహాజనసభల యజమాన్యముక్రింద కేరి యన్నముదలి కిధిలో గడ్డె రంగయ్యనాయుడుగారి అధ్యక్షిత్వ ము బలపరముచే ఆదివారము 31-30 గ. బహిరంగసభ జరుగు ను. ఏడుబావుల డివిజనులో గొప్పభజన, ఉరేగింపు జరుగును.

ఒక సవరణ:—నిన్నటిపత్రికలో 2 వ పేజి లో “ఏలూరు హ్యూమిలిత మిటింగు” అను షిర్షికక్రింద ప్రచురింప బడిన వ్యాసముయొక్క 2 వ కాలము 12 వ పంక్తి తరువాయి 17 పేజి 1 కలము 66 వంక్తి నుండి చదువవలెను. 17 వ పేజి లోని “గుంటూరునుండల ఉపాధ్యాయుల సమావేశము” అను షిర్షికయొక్క మొదటికలం 65 వ పంక్తి తరువాయి 2 పేజి 2 వ కాలం 18 వ పంక్తినుండి చదువవలెను. (ఆల్ పల్ సెల్)

రాకపోకలు:—అడ్డుపెట్టు జనరలు లెఫ్. సర్. జానఫీగారు భార్యతో సహా నేడు చెన్నపురి వచ్చి గవర్నరుగా రికి అతిథిగనున్నారు.

నవాబు, ఎస్. ఆర్. హమ్మదుజును బహద్దరుగారు, మైద్రాబాదు విద్యాశాఖ డైరెక్టరుగారు నేడు జపానునుండి వచ్చిరి. డి. ఎం. పరికరుగారు నేడువచ్చిరి.

డిల్ బి. టి. రాఘవయ్యగారు నిన్నరాత్రి మదరాసు విడిపోయిరి.

మదరాసు ఆంధ్ర విద్యార్థిసంఘము

పై సంఘసభ్యులు యీ సంవత్సరపు నూతన పట్టభద్రు లకు సన్మానప్రతి మొనర్చుటకుగాను రేపు పాండురంగులను నాలుగు గంటలకు (22-8-25) తిరువల్లిక్కేరి కెల్లెట్టు హాలునం దు సమావేశమగుదురుగాన సభ్యులును నూతన ఆంధ్ర పట్టభద్రు లును ఆహ్వానింపబడుచున్నారు. మహారాజశ్రీ అల్లాడి కృష్ణ స్వామయ్యగారు అగ్రాసనాధిపత్యము వహింతురు.

విన్నకోట లక్ష్మయ్య
సంయుక్త కార్యదర్శి,

దేశబంధు వంగరాష్ట్రనిధి

6,84, 730 రూపాయలు

ఈ నెల 18 వ తేదీవరకు 6,84, 730 రూపాయలు చేరినవి (ఫార్వర్డ్-20)

శ్రీ విశ్వవిద్యాలయము

కేన్డూ, ఆగష్టు 20:— సర్ మహమ్మద్ హబీబుల్లా సాహెబు బహదూరుగారిని శ్రీ విశ్వవిద్యాలయము చాన్సు లరుప్రొఫెసర్లుగా నియమించెను. (ఆ. ప్రె.)

విశ్వవిద్యాలయపు పట్టప్రదాన మహాసభ

స. క. కూట్టుప్రక్కటరుగారి ఉపన్యాసము

విశ్వవిద్యాలయపు ఆదర్శము

పట్టప్రదానమహాసభ

నిన్నపాండురంగుల సెనేటు భవనమున పట్టప్రదాన మహాసభజరిగెను. విశ్వవిద్యాలయపు చాన్సులరు గోవను ప్రభువు గారు అధ్యక్షత వహించిరి. 4-30 గంటలకు చాన్సులరు, వైసుచాన్సులరు, ఫెలోలువచ్చి సెనేటు భవనమున తమ స్థాన ముల నాక్రమించుకొనిరి.

పట్టభద్రులు

ఈ సంవత్సరము విశ్వవిద్యాలయపు పరీక్షలయందు 1744 మంది కృతార్థులైరి. వీరిలో పట్టప్రదానసభను 1257 మంది వచ్చిరి. వివరములు ఈదిగవ ప్రకటించబడినవి.

యం. యల్. డిగ్రీ పొందిన వారిసంఖ్య 7. మద్రాసు లాకాలేజి నుండి 198 మంది, తిరువేండ్రము లాకాలేజినుండి 36 గరు బి. యల్. డిగ్రీలను పొందిరి. వీరిలో యల్. యస్. రామయ్యగారు ఇన్నిసుప్రైజు, లక్ష్మీనరసారెడ్డి మెడలు, ఏ యి లి ం గు మె చెు రి య లు ప్రై జు పొ ం ది రి. యం. బి. బి. యల్ డిగ్రీని 22 మంది పొందిరి కిరిలో పి. కు మారమినగారు టి. యం. నాయకు మెమోరియలు మెడలును పొందిరి. యం. నరసింహపాయిగారు డి. బి. రామభద్ర నాయడి పతకమునుపొందిరి. ఎల్ యం. ఎస్. డిగ్రీపొందినవారి సంఖ్య 14. బాచిలరు ఆఫ్ ఇంజనీయరింగు డిగ్రీపొందినవారి సంఖ్య 11. వీరిలో పద్మనాభయ్యగారు సుబ్బరాయాచారి పత కమును పొందిరి. 50 మంది యల్. టి డిగ్రీ పొందిరి. వీరిలో శ్రీలసంఖ్య 9. 42 రు యం. ఎ. డిగ్రీ పొందిరి. బుచ్చమ్మ యం. వెంకటరత్నం అను యువతి వీరిలో నొకరు. 89 మంది బి. ఎ. హానర్సు డిగ్రీనిపొందిరి. 750 మంది బి. ఎ. డిగ్రీనిపొం దిరి. వివరము లీ దిగువ ప్రకటించబడినవి.

చివరబంగ మినాక్షి కళాశాల	28
కుంభకోణం ప్రభుత్వ కళాశాల	24
చెన్నపురి క్రైస్తవ కళాశాల	98
పచ్చయప్పకళాశాల	127
ప్రెసిడెన్సీకళాశాల	115
మధుర అమెరికను కళాశాల	15
మంగళూరు కళాశాల	26
రాజమహేంద్రవరము కళాశాల	40
తిరుచినాపల్లి ఓవెస్ హెబ్బురు కళాశాల	47
తిరుచినాపల్లి సెంట్రోనల్ కళాశాల	115
శ్రీలలు	40

ప్రాచ్య విద్యుత్ బిరుద పరీక్షలయందు కృతార్థులైన వారి సంఖ్య 17 కనామిమ్మ డిస్టానూ పొందినవారిసంఖ్య 6. పట్టభద్రు లందరకు పట్టు లివ్వబడగానే సర్ కూట్టు ప్రాటరుగారు ఈక్రిందివిధమున ఉపన్యసించిరి.

చెన్నపురి విశ్వవిద్యాలయపు పట్ట ప్రదానోత్సవ సంద క్షమున హైకోర్టు ప్రధానన్యాయమూర్తి యగు సర్. వి. యం కూట్టుప్రక్కటరుగారు ఈక్రిందివిధమున ఉపన్యసించిరి.

విశ్వవిద్యాలయపు పట్ట ప్రదాన మహోత్సవసందర్భమున ఉపన్యసింపవలయు నను చాన్సులరుగారు పంపిన ఆహ్వానమును అంగీకరింపగానే చేసిపై సుపన్యసింపవలయు నను విషయమై కొంత ఆలోచించితిని ఏన్న నను మాటలనుపయోగించు సందర్భ మున ఆమాటలను గరింని పుననము చేయుట నా ఆలవాటు. పట్టప్రదానసభ—విశ్వవిద్యాలయము. ఈరెండుమాటలు నా నృప్తి నాకర్చించెను. పట్టప్రదానసభ (కాన్వేక్షను) అనుమాట యొక్క లాటిను ఉత్పత్తికి ‘సమావేశ పండువు’ యని అర్థము అనగా మద్రాసు విశ్వవిద్యాలయ మనేడి ప్రతిష్ఠాపనమునందలి వివిధ భాగములను సమావేశ పరచుట పట్టప్రదానసభ యగు చున్నది. విశ్వవిద్యాలయపు పరిపాలనా సంఘము విద్యార్థులు ఉపాధ్యాయులు సమావేశమగుట పట్టప్రదాన మహాసభయగును. ఏదో ఒక ఉద్దేశముతో మనమందరము ఇచట సమావేశమైతిమి తమ విద్యాలయ ముగించినవారికి పట్టులు నొసగి ఆశీర్వాదించి పంపుట ఒకపని ప్రతిసంవత్సరము విజ్ఞానవికాసమున కీ ప్రతిష్ఠ పవ యెంతవరకు పనిచేసినదని లెక్క మచుకొనుట మరియొక పని. ఈసందర్భమున మిమ్ముల నొక ప్రశ్న అడుగుచున్నాను. వివాలనే సంస్కృతమునందును శాస్త్రములందును సమానముగ జ్ఞానముగల ఇతరులకును పట్టభద్రులకు మిక్కును భేదమేమి?

విశ్వవిద్యాలయము

విశ్వవిద్యాలయము అనుమాటయొక్క అర్థమును గుర్తె గిన ఈ ప్రశ్నకు జవాబు చెప్పవచ్చును. విశ్వవిద్యాలయము అను మాటలో విద్యను బోధించుట అను అర్థములేదు. విశ్వవిద్యా లయ మనగా ఒక ప్రతిష్ఠాపనము. బహిరంగముగ కనుపడు

భాగము లందరు విద్యార్థులు ఉపాధ్యాయులు మున్నగువారి పనుదాట మే కాక విశ్వవిద్యాలయము ఒక గొప్ప నిర్మాణము తో కూడిన ప్రతిష్ఠాపనమని చెప్పవలయున్నది. ఇక విశ్వ విద్యాలయపు ఆదర్శము లేది అను విషయమై ఆలోచించెదము.

విద్య

విద్య (ఎడ్యుకేషను) అనుమాటయొక్క లాటిను ఉత్పత్తికి ప్రకాశించునట్లు చేయుట అని అర్థము అనగా అన్నివిష యములు విద్యార్థులకు బోధించుట విద్యకాదు విద్యార్థియందున్న జ్ఞాన లేజమును బహిరంగపరచి ప్రకాశించునట్లు చేయుట విద్య యగును. జీవితమునందు లాభము కలుగజేయు విషయములను అధికముగ నేర్చుట నిజముగ విద్య యనికొందరు దురభిప్రాయ పడుచున్నారు. లాభకరముగ విషయములు అనగా ఏమి? దేశ కాల పాత్రముల ననుసరించి లాభము నిర్ణయింప వలయుండును చీకటింటియం దుండువానికి చుట్టతాగువానికి ని ప్పు పెట్టె లాభకరముగ వస్తువు. కాని నదియందు యాతెకొట్టె తలచిన వానికి నిష్పప్తెట్టె నిష్ప్రయోజనమైనది. హోమరాగ్రంథములు చదువుటవల్లను పోటికీలు ఎకానమి చదువుటవల్లను ఏదారి యందు దారి తప్పినవాని కే మి లా భ ము గలుగునని ఒకరు ప్రశ్నించిరి.

ఎడారులయందు నివాసముల నేర్పరుచుకొనువారికి విద్య చెప్పుట లేదనియు దేశమునకుపయోగకరమున పౌరులను తయారు జేయుటయే విద్యయొక్క యుద్దేశమనియు ప్రత్యు త్తర మివ్వ వచ్చును. అనగా విద్యవల్ల ఏదో ఒకవిధముగ లాభ మేర్పడవల యునని కొందరు కోరుచున్నారు. విద్యార్థిచేత ముగియగ నే ఏదో ఒకవిధముగ ధనాన్వయమునకు ఈవిద్య అనుకులముగనుండ వలెను.

ఈకాలమున జీవితపు పోటీ క్లిష్టముగ నున్నపుడు ఇట్టి ప్రశ్నలు వేయు టన్యాయము. విశ్వవిద్యాలయపు విద్యార్థులను అను జీవనోపాధి కలుగజేయువలయు ననుట ముఖ్యముగ విష యమైనను ఇదియే పరమావధి కావాలను.

ప్రతిమార్పు

ప్రశ్నకముగ ఒకటే విషయమై అధికముగ శ్రద్ధవహించి కృషి సలుపుట కొన్ని సందర్భములందు నష్టప్రదముగ నుండును. మందుకన్న ఇప్పుడు చదువగల అంశము లన్నిటి అభిమేనది. ప్రతిదినము అధికముగచున్నది. జ్ఞానమునంతయు సంపూర్ణముగ పొంది చదువలేగిన విషయము లేనట్టివారు కొందరు పూర్వకా లమునం దుండెడివారు. అట్టివాటిని ఇట్టివాడు. డిక్టేటేషను గార్లు కూడ ఇట్టివారే. కాని విద్యకంటయు గ్రీకు ఏదో ఒకవిధ ముగ ఆధారముగ నున్నదిని గుర్తెగవలెను. అధునిక శాస్త్రము లందా పనమాలనియు గ్రీకునుండి పుట్టినవే. పూర్వము అన్ని శాస్త్రములందును కొంచము కొంచము చదువుట విద్యాధి కుని లక్షణముగ పరిగణింప బడుచుండెను. ఇప్పుడు స్పష్టిమారి నది. ఈవిద్య మహాసముద్రమున ఏదో ఒకమూల ప్రశ్నకముగ కృషి సలుపుట సరియగు పదతి యని ఈకాలపుచింతము. విశ్వ విద్యాలయ మిందులకు ణోడ్చు డు మం డు ను. జ్ఞానాభి న్నదీని కలుగజేయు సందర్భయు విద్యయే. కాని నాగ్నములు భీష్ము డై యుండును. భీష్ముడై నను సన్నిహితముగ పరస్పర సంబంధ ముండును.

ఒక్కొక్కవిద్యార్థి ఏదో ఒక శాస్త్రమునందు ప్రశ్నక మున కృషిసలుపుట అచాగ్యమైనది. కాని ఈశాస్త్రమును విద్యా రికి ఉపాధ్యాయుడు నేరుపునపుడు ఇతర శాస్త్రములకును ఈశాస్త్రమునకుగల సంబంధమును వివరించవలెను. ఇదియే నిజ మున విన్న లక్షణము. పాఠశాల నల్లవేయట విద్య కావాలను. అరిస్టాటిలు చెప్పిన విషయము విషయంతయు ఒకటే. ఉపా ధ్యాయుడు వి విధ శాస్త్ర ము లం దు ప్ర పి ణు డగు ట చే వివిధశాస్త్రముల పరస్పర సంబంధము విద్యార్థి ప్రశ్నము నుండి గుర్తెగు చుండును. తనకేశాస్త్రముపై ప్రశ్నకాభి నాన ముండునో ఆశాస్త్రమును విద్యార్థిమిగుల శ్రద్ధతో గరిం చును. విద్య మహాప్రపంచమున ఈ శాస్త్రపు స్థానమును గుర్తె రుచును.

విశ్వవిద్యాలయపు మరియొక ఆదర్శమును గుర్తెగవల యును. విద్యార్థులు కళాశాలలయందు విద్య నభ్యసించుటతో వారివిద్యాభ్యాసమ్ము ముగియుటలేదు. విశ్వవిద్యాలయపు విద్యా ర్థులు విద్య నభ్యసించుటతోపాటు ఉపాధ్యాయులతోను బోడి విద్యార్థులతోను కలిసిమెలిసి ప్రవర్తించుచుండెదరు. ఈపరస్పర సంబంధమువల్ల బహిరంగములను మరియొకరు గుర్తెరుచుండె దు. దీనివల్ల శాస్త్రసంబంధముగ పరిజ్ఞానము వృద్ధియగును. అంతేకాక పరల అభిప్రాయములను ఆరంభి గౌరవించవలయు నను ధర్మమును విద్యార్థులు గుర్తెరుగుదురు. పరల భేదాభి

ప్రాయములపట్ల సహనభావమును ప్రకటించుట విద్యార్థులయందు చేర్చుడును. స్వభావముకొరకు తానే పాఠ్యములను అభ్యసించునట్లు సరియైనదిగా ఉత్సాహమును ప్రేరేపించును. భారతదేశమున విద్యార్థుల మనస్సులను పుష్కలముగా పెంపొందించుట అవసరము నాధ్యక్షులును స్వయముగ వివరించెను. ఇంగ్లండు నందలి నగరములలో డాక్టరులు లాయరులు ఇంజనీయరులు శిల్పి శాస్త్ర నిపుణులు చిత్రకారులు విద్యావంతులు మున్నగువారుండెదరు. విద్యార్థులను నగరములందు ఉపాధ్యాయులు కూడ యుండెదరు. వర్తకులుకూడ నుండెదరు. వీరందరకు పరస్పర సంబంధము లుండుటచే భారతభావములను ఒకరు గుర్రెగురుచుండెదరు. ఈ విధమున విద్యార్థిచేతనుచే కాక గృహస్థాశ్రమమునందు కూడ జ్ఞానాభివృద్ధికి అవకాశము లేర్పడును. భారతదేశమున ఇట్టి అనుకూలావకాశములేవు. పట్టభద్రులనే కులు ఏదోఒక ఉద్యోగమునందు చేరి చిన్నచిన్న నగరములందు జీవితమును గడుపుచుండురు. తమతో సమానముగ అన్ని విషయములందు సంభాషణ జరుపగల విద్యావంతులు గ్రామాంతరములందు దొరకుట దుర్లభము. పుస్తకములు చదువవచ్చును కాని పుస్తకములు మాతో మాట్లాడగలవుగాని మీరు పుస్తకములతో మాట్లాడజాలరు.

ఇంతేకాక ఇంగ్లండునందలి పరిశోధకులను భారతదేశమునందలి పరిశోధకులకు వారియొక్క భేదమున్నది. ఇంగ్లండునందలి నగరములలో ప్రభుత్వోద్యోగం సంఖ్య మిగుల స్వల్పము. ప్రభుత్వోద్యోగులు కాని విద్యావంతుల సంఖ్య అధికముగ నుండును. భారతదేశమునందు దట్లుకాదు. విద్యావంతులలో అధికసంఖ్యకులు ప్రభుత్వోద్యోగమునందున్నారు. ఒక్క న్యాయవాది వృత్తికి చేరినవారు తప్ప ఇతర వృత్తులయందుందు విద్యావంతులతో అధిక సంఖ్యములు ప్రభుత్వ సంబంధము గలవారై యున్నారు. ఈకారణమున భారతదేశమున బలమున ప్రజాభిప్రాయ మేర్పడుటకు అవకాశములేదు. విద్యావంతులు ప్రభుత్వోద్యోగులై యుండుటకు దేశపుదారిద్ర్యమే కారణము. ప్రభుత్వోద్యోగులు శేషము వీరికి జీనమును గడచుటయే కష్టముగ నుండునుకదా. విద్యావంతులు ప్రభుత్వోద్యోగమును ఆశించుటకు మరియొక కారణముగలదు ప్రతి నెల తప్పక మంచి జీతమువచ్చును. వృత్తమున ఫించను వచ్చును. కావున కష్టములేక జీవితము గడచిపోవునను ఉద్దేశముతో పలువురు ప్రభుత్వోద్యోగులను వాంఛించుచున్నారు. ఇట్టి పరిస్థితులలో స్వయం శ్రద్ధ జీవితములందుందు విద్యావంతులు స్వల్పముగ నుండుటచే బలమున ప్రజాభిప్రాయ మేర్పడుట ప్రజలకే కాక ప్రభుత్వమువారికి కూడ లాభకరము. ఇప్పుడు కేరళము రాజకీయాందోళనము నందుండువారే ప్రజాభిప్రాయమును అన్ని విషయములందు ప్రకటించవలసి యుండుటచే దానికి తగు గౌరవము ఏర్పడుట లేదు.

విదేశభాషయందు విద్యనేర్చుకొనుట

నేను రాజకీయవిషయములను గురించి మాట్లాడుట లేదు. రాజకీయములను నాకును ఎట్టిసంబంధములేదు. ఇప్పుడు మీరుగడపిన జీవితమునకును ముందు జీవితమునకును గల భేదమును మీకు తెలియజెప్పితిని. ఇంత నరకు మీరు యితరులతో కలసి మెలసి యుండిరి. ఎట్టి ప్రత్యేకపక్షపాతము లేకవివర్తన దృష్టితో ప్రపంచమునందలి అన్ని విషయముల గురించి నిర్ణయముగ చర్చలు సలుపుచుండిరి. సుఖముగ కాలక్షేపము గావించిరి. ఈకాలమును సద్వినియోగ మొనర్చుకొనినవారు జీవిత సౌఖ్యములలో నొకదానిని కోల్పోయిరిని చెప్పవలెను. ఇట్టిమహాసౌఖ్యమును విద్యార్థులకు కలుగజేయుట విశ్వవిద్యాలయ ఆచరణములలో నొకటి. కావున సారస్వతము ప్రధానముగ చెప్పబడుచున్నది. మరియొక విషయము అందరు కలిసి ఒకటే భావయందు వాదప్రతివాదములనుసలుపుటకు వీలున్నగాని పరస్పరాభిప్రాయములను గుర్రెగురుటకు వీలుండదు. మాతృభాషను చక్కగ నేర్చుకొనవలయుననిన పరభాషయందు పాండిత్యమును సంపాదించవలయునని ఒక మహానీయుడు చెప్పియుండెను. అందుకే ఆంగ్ల విశ్వవిద్యాలయములందు ప్రాచీన భాషలను లాటిను గ్రీకుభాషలను ప్రధాన్యత ఇవ్వబడుచున్నది. వాద ప్రతివాదములను సలుపువారు తమ వాదములను లాటినునందుగాని గ్రీకునందుగాని తగ్గునాచే సినచో వాదమున కీ అవకాశ ముండదని ఒక తార్కికుడు చెప్పెను. ఏలయనిన మాతృభాష నుపయోగించినపుడు వాడుక పటములను వాడుక అభిప్రాయములను ప్రకటింపుచుండెదము. అట్లు కాక పరభాష నుపయోగించినపుడు మన అభిప్రాయములను మనము స్పష్టముగ ప్రకటించెదము. ఏభాషయైనను సరే. ఆదంబరమును దృష్టిని విడనాడి స్పష్టముగ సామ్యభాషయందు భావములను ప్రకటించుటకు నేర్చుకొనవలెను.

చదవవలసిన దేమి?

విద్యయనగా విద్యార్థి జ్ఞానమును ప్రకటింపజేయునది యని ముందు నిర్ణయించితిమి. విద్యయంతయు ఒకటేయని కూడ చెప్పియుంటిమి. అట్లే విద్యార్థికి ఏమి బోధించిననుసరే

బోధమాత్రము జరుగవలయునను అతివాదము గావించవచ్చును. చెన్నపురి చరిత్రయైనను సరే. చెన్నపురి దక్షిణ మహారాష్ట్ర రైల్వే చరిత్రయైనను సరే. యని వివరితవాదమునకు గడంగవచ్చును. కాని ఇది కేవలము వివరితవాదము. విద్యార్థికి బోధించు విషయముకూడ మిగుల ప్రధానమైనది. ప్రకృతి రహస్యములు మానవవీరుల చరిత్రయందలి విశేషములు నేరపబడవలెను. ప్రకృతి రహస్యములే శాస్త్రములు. మానవరహస్యములే కళలు.

విమర్శక దృష్టి

విశ్వవిద్యాలయపు విద్య పరిమాణ మేవనిన, విద్యార్థుల యందు విమర్శక దృష్టిని గలుగజేయుటయే. విమర్శకదృష్టికిని నిర్మాణకక్షికిని ఎంతయో భేదమున్నది. నాయకులు, ప్రవక్తలు, మహావీరులు నిర్మాణకక్షిగలవారు. వీరు ప్రపంచచరిత్రకు కారకులు. వీరినల్ల ప్రపంచ చరిత్రను బాగు వివరిత వేగముతో మాడియుండెను. తప్పుమార్గము పట్టువచ్చును. అప్పుడు ఉద్రేకమును చల్లార్చి సరియగు మార్గమునాపుట విమర్శకుల ధర్మమై యుండును. గొప్ప ఉద్రేకముతో జ్ఞాన సమయములందు విమర్శక దృష్టిగలవారని ఎవ్వరు లక్ష్యపెట్టరు. కాని లాభమా నష్టమో కలిగిన విషయ ఉద్రేకము చల్లార్చిన పిమ్మట లాభమును సద్వినియోగపరచుటకును కాకున్న నష్టమును తొలగింపజేయుటకును విమర్శక దృష్టిగలవారు. పాటు పడకలయును. ప్రపంచ జీవితాదర్శములు నీచము కావకుండునట్లుగను, విపరీతముగ నుండునట్లుగను చేయుట వీరిధర్మము. ప్రాస్తునందు ఎన్నియో విషయములు జరిగెను. కాని ఉద్రేకము చల్లార్చిన పిదప పరిశోధకులను దెబ్బ దేశమును నిలువబెట్టినవారు వీరే. విమర్శదృష్టి యనగా నాధికవాదముకాదు విచక్షణ జ్ఞానములేక ఖండించుట కాదు. మార్పుపొడిసినగాని మాటలతో ఈవాదవిషయమును ముగియించునాదు. సంతృప్తి మగు విద్యయనగా విద్యార్థియందు విచక్షణ జ్ఞానమును కలుగజేయుటయే. మీయందు ఇట్టి విచక్షణ జ్ఞానము ఎంతవరకు ఏర్పడిన అంతవరకు మీరు విశ్వవిద్యాలయము నల్ల లాభం పొందినవారై దేశాభివృద్ధికి కారకు లగుచున్నారు.

బొంబాయి గవర్న మెంటు

ఎక్సైజు విధానము

సంపూర్ణ నిషేధము పరమావధి

గవర్నరుగారి సమాధానము

హైదరాబాద్, ఆగస్టు 20:—బొంబాయి గవర్నరుగారి సర్వేయింగ్ సన్ను గారు నేడు యిచటకువచ్చిరి. పురపాలక సంఘము, జిల్లాసంఘము, స్థానికసంఘము గవర్నరునకు సన్మాన పత్రము లభించెను.

బొంబాయి ప్రభుత్వ సంపూర్ణమద్యపాన నిషేధము వాదర్యముగ బెట్టుకొనెననియు, మిల్లులు, షేక్స్ పీల మిట్టుపట్ల నుండి కల్లుచుకావలయు నెంటుకేడీసీవేయవలయుననియు పిలువగలచోట్ల దుకాణములను మానివేయవలయుననియు, ప్రభుత్వము తీరపుగావించెనని సన్మానపత్రములందు తెలుపబడినవిషయములగురించి గవర్నరు సమాధానము చెప్పెను. ప్రస్తుతము సర్వసామాన్యముగ స్థానిక స్వాతంత్ర్యమును ప్రభుత్వ మంగీకరింపజాలదని సర్వేయింగ్ సన్ను గారు చెప్పిరి. (అ. ప్రె.)

బొంబాయి సంఘసంస్కరణ

సమావేశము

సేవాపదనముందు ఆగస్టు 31-వ తేదీన జరుగును

విద్యాగౌరీరామాభాయి మహిపల్ రామ్ గౌరీభార్య అధ్యక్షతవహించును

పునహా, ఆగస్టు 20:—ఈనెలాఖరున నిచట సమావేశముగానున్న బొంబాయి రాష్ట్రీయ లిబరలు కాన్ఫరెన్సుతో బాటు బొంబాయి సంఘసంస్కరణ సమావేశము జరుపబడుటకు నిశ్చయింపబడెను. అనంతరము యెర్నాట్టు గావించుటకు దేవధారుగారి ఆధిపత్యముక్రింద సన్మానసంఘ సభ యేర్పడెను. అహమదాబాదు వాస్తవ్యులగు విద్యాగౌరీ రామాభాయి మహిపల్ రామ్ గారు అధ్యక్షత వహించెదరు. పునహా సేవాపదన హాలులో ఆగస్టు 31-వ తేదీన సంస్కరణసమావేశము జరుగును. సన్మానసంఘసభ్యత్వమును రూ 5 లును, డెలిగేటు ఫీజు రు 2 లుగ నిర్ణయింపబడెను. (అ. ప్రె.)

రీడింగు ప్రభువుయొక్క సందేశము

ప్రతికాశనము

“హిందూస్థాన్ టైమ్స్” వ్యాఖ్య

ధిల్లీ, ఆగస్టు 20:—భారత శాసనసభయందు రీడింగు ప్రభువుగావించిన ప్రసంగముపై “హిందూస్థాన్ టైమ్స్” ప్రతిక దిగువ వివరించినరీతిని వ్యాఖ్యగావించు చున్నది:—

రీడింగు ప్రభువు గావించిన ఉపన్యాసము నిస్సాధికండు చున్నవారి గుండె బ్రష్టుచేయుటలేదు. నిరాశచెందుచున్నవారి కుత్సా హము అంతకంటె గల్గించుటలేదు. ప్రపంచమిహిదాలకైన రాజప్రతినిధి సందేశము ఆశగొల్పుటలేదు. శ్వేతభవనమునందుండి (వైటుహాలు) వెదలిన ఉపన్యాసము స్పష్టాకొండలనుండి ప్రతిభ్యసించెను. దూరము ప్రాతిపదిక మయొక్క కళోరమును ద్వంద్వించెను. కాని రెండు ప్రసంగములయొక్క సామాన్య సందేశమును గురించి ప్రజలు ఎంతమాత్రమును సారబాటు పడజాలరు. తనయొక్క శక్తులను కేంద్రీకరించుకొని నయెడ రాజప్రతినిధి సందేశమునకు దేశమొక్క సమాధానము నుమత్రమే యియగలదు. కాని ఆసమాధానము బహువైఖరు లుగ నుండుట భారతీయుల దౌర్భాగ్యముగ నెంచవలయును. ఈ బహుసమాధానములందే వైటుహాలు ధ్వని సిగ్నాకొండల ప్రతిధ్వని రహస్యము యిమిడియన్నది. (అ. ప్రె.)

“వైటుమెన్” పత్రక

కలకత్తా, ఆగస్టు 21:—తన పరిపాలన అవసానకాల మందు హెచ్చుబాధ్యతలను వహించి, సర్వమార్గమున విఫలముగ స్వపరిపాలన సౌఖ్యములను భారతదేశ మనభవించవలయునని హృదయపూర్వకముగ కోరుచు, సుహృద్భావముగను దొరతనముతోగలిసి సహకారము జూపవలసినదని రాజప్రతినిధి కోరెను. తెదరింపులే బడయజాలని స్వపరిపాలనము ఒలవయోగముచే భారతదేశము పొందజాలదు.

“ఇంగ్లీషుమెన్” పత్రక

సానుభూతి, సుహృద్భావములతో మెరయుచున్న సందేశము నింగ్లాండు నుండి రాజప్రతినిధి కొనిన చెచ్చును. బరిక్కును హెడ్డు ప్రభుని ప్రసంగము ప్రతిధ్వనించునట్లుగ సమృద్ధిలోను భక్తి విశ్వాసములతోను జూపుతోడ్పాటులన సామ్రాజ్య ప్రభుత్వము వద్ద నుండి తగిన లాభము పొందవచ్చునని ఆసంబ్ధి రీడింగు ప్రభువు ఉపన్యాసము స్ఫురణకు చెచ్చుచున్నది.

అమృత బజారు పత్రక

పార్లమెంటునందును వెలుపలను యిండియా కార్యదర్శి యగు బర్క్లెను హెడ్డు ప్రభువు వదించిన విషయములనే రాజప్రతినిధిగ తిరిగి చిలుకపలుకులవరే వదించెను.

బెంగాలీ పత్రక

ఈ పత్రకయందు రాత్రింబవళ్లు మేము సునంగతముగ నొక్కి డెలుపుచున్న విషయములను ఎవ్వరును సారబడకుండ రాజప్రతినిధి నొక్కి వక్కాణించెను. పరమావధి జీర్ణుటకున్న హృదయమును సహకారమే మార్గము అని రాజప్రతినిధి వదించెను. ఇండియా పరిపాలన చట్టమునందు విధించబడిన ప్రకారము గ ట్టాట్నూట్రికమోషను నియమించు నిరకును సన్మానములతో సంస్కరణముల నుపయోగించుకొనవలయును (అ. ప్రె.)

బీహారు-ఒరిస్సా శాసనసభ

రాంచీ, ఆగస్టు 20:—నేడు బీహారు ఒరిస్సా శాసనసభకు మొదట అధ్యక్షుడుగా నెన్నుకొనబడిన గౌరవనీయులగు ఖాన్ బహదూర్ ఖ్వాజా మహమ్మదు నూరు గారు అధ్యక్షత వహించిరి. వీరి యొన్ని కమగవర్నరు గారామోదించిరి. నేటి వ్యవహారములో 16 సస్టి మెంటరీ డిమాండుల గ్రాంటు విషయము వచ్చెను. రు 74,165 చెప్పించి పరిశోధక వ్యావసాయిక ఖరారును స్థాపించవలెనన్న డిమాండ్తోక్రిటి తప్ప తక్కినవన్నియు విశేషమైన అభ్యంతరములు లేకుండ అంగీకరింపబడెను. సభ రేపటికి నిలిపివేయబడెను. (అ. ప్రె.)

భాద్ర అమావాస్య ఉత్సవము

రెండు హిందూసంఘముల తగాయిదా

అమృతసరము, ఆగస్టు 20- భాద్ర అమావాస్య ఉత్సవ సందర్భముందు రెండు హిందూసంఘముల తగాయిదావలన ముగ్గురు మనుష్యులకు గాయములు దగిలెను. అందులో నొకడు ఆసుప్రతియందు ఉన్నాడు (అ. ప్రె.)

బొంబాయి, ఆగస్టు 20:—ధర్మాంగ మహారాజుగారి
 ప్రభుత్వే ఒకలక్షన్నర రూపాయలు మోసము చేయుచున్నది
 అధికారిగ రతను భందు లిక్కించుదు నై బొంబాయి ప్రధాన
 పోలీస్ డివిజన్ పేజిస్ట్రీలు నెదుట ఉన్న చేయుచున్న పేజిస్ట్రీ
 యు నోటీసులు జారీచేయుట కు తీరని విచ్ఛిన్న. (అ. ప్రె.)

బ్రిటిషు ప్రభుత్వ విదేశాంగ విధానము

ముఖ్య దేశ్య మే మి

భారతదేశమును నిలువబెట్టుకొనుటకే

జాన్ స్మిత్ గారి యభిప్రాయములు

నిన్నటి తరువాతి

యుద్ధానంతరము

మహాసంగ్రామము ముగియవచ్చుటకే ఇంగ్లాండుకును అమెరికాకును గల సంబంధములు మార్పుబడెను. యుద్ధానంతరముగ సంయుక్త రాష్ట్రములు (అమెరికా) భాగ్యవంతులయ్యెను. అమెరికా డబ్బును ఇతరదేశములందు పెట్టుబడి పెట్టుట యన సరమయ్యెను. ఇంగ్లాండు చాలడబ్బును దక్షిణ అమెరికాలో పెట్టుబడి పెట్టెను. ఆర్జెంటైను అన్ని పనులకును ఇంగ్లాండుకు ఆర్థికమాలా స్థాపనయ్యెను. అమెరికా డబ్బు దక్షిణ అమెరికా వ్యాపారముతో పోటీజేయ నారంభించెను. ఇంగ్లాండు సంయుక్త రాష్ట్రములకు అప్పుబడెను. ఎంతయో డబ్బు చెల్లింప వలసియ్యుండెను. నూతనములపై అధికారమును సంపాదించుటకు అమెరికాకును బ్రిటనుకును మంచిపోటీ బడెను. అమెరికా యీ విషయమై చాలపట్టుదలతో నుండెను. దక్షిణ అమెరికాలో పియర్స్ మన్రూపు బొందిన కొన్ని సౌకర్యములకు విరుద్ధముగ మన్రూస్ విధానమును వర్తింప జేసెను. యుద్ధానంతరము బ్రిటిష్ తోవచ్చిన పోరాటములో ప్రాంతములను నుండెను.

అమెరికాను రాజీపరచు విధాన మనుసరింపవలసియుండెను. కొన్ని సన్నిహిత ప్రాంతదేశములందు స్వాతంత్ర్య ఆయులుకు సహాభాగముల నిచ్చి నూతన తగాదా దీర్చబడెను. ఏమైనను ముఖ్యమైన పని ఇంగ్లాండు స్వదేశ రాజ్యమును స్థాపించుట. నలు నది సంగమము నుండియును ఇంగ్లాండు, విరిఫు సేవనల్లిప్రవాహి కోరిన కొద్దిమాత్రపు స్వతంత్రపాలనము నొసంగుకొనెను. ఇంగ్లాండు స్వతంత్రముగ నున్నయెడల యుద్ధసమయమున శత్రువుకు మూలముకొరికి సముద్రమార్గమునకు భయము గల్గునని బ్రిటిషునాకా ప్రెసికాధికారులు భయపడి మంత్రాంగములను నిట్లు జేసియుండ వచ్చును.

సంయుక్త రాష్ట్రములతో నేకభావము కుదురక పోవునట్లుండుటవలన విధానమునందు మార్పు గలుగవలసివచ్చెను. అమెరికాలో ఇంగ్లాండుపక్షమునగా నిర్బంధపడెను. ఇయ్యది అమెరికా జాతీయ వ్యవహారములందు ముఖ్య విషయమయ్యెను. అం నుచేత నది బ్రిటిషు దేశమునకు విరుద్ధముగ నుండెను. ఇంగ్లాండు సహస్య పరిష్కారము గానుండ నున్నంతకాలము అది సంయుక్త రాష్ట్రములకును బ్రిటనుకు మధ్య కలహాంశముగ నుండును. అందుచేత విధానమునందు మార్పుగలుగజేసికొనుట కంగీకరింప బడెను. ఇంగ్లాండు తిరుగుబాటును అణచి వేయుటకు ఇంగ్లాండు సైన్యములు చేతనైన పని జేయుచున్నను, దేశము యుద్ధస్థితిలో నున్నను ఇంగ్లాండు విప్లవనాయకులను ఇంగ్లీషు ప్రభుత్వమువారు ఒకసభకు బిలిచిరి. లాయడు జార్జిగారు పెద్దత్తుగ దండెత్తి వచ్చెదమని భయపెట్టుచు అంత్య సందేశమును బెల్టుచేత ఇంగ్లాండు రాయబారులు విరిఫు స్వదేశ రాజ్యమును నిర్బంధము కంగీకరించిరి. ఈపనిజేయుటవలన అమెరికాలో ఇంగ్లాండు మూలమున బ్రిటిషు విరోధ మనునది తగ్గి సంయుక్త రాష్ట్రములతో మంచిమాట నుడుగుటకు ద్రోవ యేర్పడెను.

ఇయ్యది బ్రిటిషు ప్రభుత్వము లొంగినట్లులపై గాన్పించినను, యీపరిష్కారమును బాగా పరిశీలించియుండల ఓడిపోయినను మేమే గెలిచితిమను ఇంగ్లీషు పాలకులు విజ్ఞానము వదిలి పెట్టలేదని మాత్రము చెలియవలెను. ఇంగ్లాండు బలముతో విజృంభించుచున్నయెడల బ్రిటిషు రాజకీయదేశ్యతకు భయము. ఈ పరిష్కారము పైకి ఇంగ్లాండు జాతీయభావమునకు లొంగినట్లు వును ఇంగ్లాండు మరింత దుర్బలమయ్యెను.

ఈ త్రర ఇంగ్లాండునందు అల్పదళ ఆధిక్యము గలవు. ఇయ్యది బ్రిటనులో నొక భాగమై ప్రత్యేకము పార్లమెంటు గల్గి స్వదేశ వ్యవహారములను సర్దుకొనుచు వెస్టుమినిస్టరులో ప్రాతినిధ్యము గల్గియుండెను. ఈ పద్ధతినలన పారిశ్రామిక దేశమును ఇంగ్లాండు భాగము వ్యాపనాయక స్వతంత్ర దేశమునండి జేరయ్యెను. దేశముయొక్క ఆర్థికాభివృద్ధిని స్తబడెను. ఇంగ్లాండు

లో నీ రెండు భాగములకును సరిహద్దు తగాదా యింకను పరిష్కారముగాక నే యుండెను. ఈ విభేదములన మర విభేదములుగూడ యొక్కునయ్యెను. బ్రిటను తెలివైన విద్వాండులతోనైన వైఖ్యమును మాత్ర మునుకొనెను.

స్వతంత్ర రాజ్యములోనే నిస్పృహకార్యమునం దైకమత్తము జేడి పోయెను. రిపబ్లికన్ మతము వారికి నిష్పృహ పక్షము వారికి నియుద్ధము జరిగెను. ఇందువలన క్రొత్త ప్రేరేపింపు ప్రభుత్వము పరిపాలనా నిర్మాణమునకా విప్లవము నగుదుటకు శక్తివంతము వినియోగింప వలసియ్యుండెను. సంధివలన ఇంగ్లాండు, ఇంగ్లాండు ప్రత్యర్థి రెండగు విడిదీనము.

సముద్ర మార్గములను గూర్చి అలోచించునపుడు ముఖ్యతరమైన విషయమింకొకటి గలదు. సిర్లాండులో నాకాశ్రయము బ్రిటిషు నాకాధికారుల క్రింద నుండెను. కాని ముఖ్యముగ కావలసినది అమెరికా ప్రాతినిధ్యమును తగ్గించి సమాధానపరచుట మహాకము. బాల్టిమో గారు బ్రిటిషు యుద్ధబలమును అమెరికాకు యిచ్చివేసెనపుడు యారాజీ ప్రారంభమయ్యెను. కాబట్టి యుద్ధము మార్చియు నప్పటికి ఇంగ్లాండు మంచిబలముగ నుండెను. అసియాఖండమున నమాల్కమును భారతదేశములోనికిగ భూసముద్రమార్గములపైన సభికారముజేరెను. అమెరికాతో విభేదకార్యమును తొలగించుకొనెను. సహకారమార్గమును నిష్కముజేసెను. ఇది బాగా గట్టి జేసుకొనుటకై సింగపూరును భద్రము జేసిన బాషుచున్నాడు. కాని మనమును సరించినవానికి మనస్థిమితముండునా! జర్మను ఉపద్రవము పోగానే ఆసియా ఖండమున మెక్సికోనుకో యని భయము గలదు. కామెర్డన్ న కండ్లకంఠమును పర్చునే గాన్పించును. ఆసియానుండియు యుద్ధద్రవము రానున్నపుడు యూరోపుదోపిడి భారతదేశమునుమీదికి రాకుండ కాపాడుకొనిన లాభమేమి?

అమెరికా మాత్రమురకుండెనా?

ధనవంతులను సామ్రాజ్య ప్రకటనములకు యింకను క్రొత్త క్రొత్త దేశములను జయింపవలెననియే యుద్ధవిజ్ఞానముండును. అట్టికా కొంత జయించిరి. చైనామాత్రము మిగిలియున్నది. ఈదేశము నాక్రమింప వలెనని ఒక బ్రిటనుమాత్రమే కనిపెట్టుకొని యుండలేదు. అమెరికాలోగూడ ధనవంతులెక్కువైరి. విదేశీవర్తక స్థానముల కవసరము వ్యక్తమగుచుండెను. అరిఫ్టెన్సులో సామ్రాజ్య కాంక్షవ్యవస్థనున్నది. చైనాకు పోవు మార్గములు భద్రము జేయబడుచున్నవి. పెనామాకాలన అమెరికా క్రిందనేయున్నది. సంగి రాష్ట్రములకు తూర్పునైపున్న తేవులు పసిఫిక్తో జేర్పబడినవి. తేవువారను మీదుగా నున్న మార్గము ప్రవహరమును మాటపొయెను. ముఖ్యస్థానములకు హావాయి, సెంటో ప్యెయినులు అమెరికాకు చెరులలోనున్నవి. (బ్రిటను, అమెరికాలు చైనాను యుద్ధములేకుండ కలుపుకొనుటకు ఆటంకము యేమిగలది? జపానేగదా?

నలునది సంగి ముఖ్యమైన గాబోలును, రద్దాల్లు క్షిప్రిం వారు జపాను ప్రభుత్వ నిర్మాణమును జూచి ఆనూయతో బల్లెను. చాల తెలివితేట్లున పనిజేయుచున్నదనియు ఆర్థికముగ కష్టములు నచ్చుననియు, తుదకెట్లో పరాధీనముననియు నూచించెను. ప్రాచ్యదేశ విషయమై యూరోపియనులు సామాన్యముగ నిట్టివైఖరితో నుండుట నేమధ్యజరిగిన విషయములబట్టి చూడ నచ్చుచున్నను. జపాను పాశ్చాత్య మార్గముల ననుసరింప గల్గునట్లుల నద్భుత సామర్థ్యమును జూపెను. ఆసియావాసుల కాదేశము మంచిఆదర్శమునుజూపెను. దానివలన మంచిఫలితమే గల్గెను. భారతదేశములో విద్యావంతులగువారు ప్రభుత్వోద్యోగములను నెమ్మది నెమ్మదిగ కావలెనని కోరుట వలన భారతీయులు యూరోపియనులతో సమానమని తెలంచుచున్నారనియు, దేశమంతయుస్వపరిపాలనము కావలెనని కోరుచున్నదనియు గాన్పించుచునేయున్నది, తమ దేశములోని పాలకులను లేదిపోవలసిబడని కోటి నిన్నననియే చెప్పవచ్చును. ప్రస్తుతము వెంటనే ఆపనిని నిర్వహించు

కొనగలంత శక్తిగల్గి యుండకపోవచ్చును. అంతకలహములుండుట దుర్బలముగ నుండవచ్చును. కావలెనని కోరువానిలో నిలకడ లేకుండవచ్చును. అయిన నేమి? సంవత్సరముమీద సంవత్సరము గడచుకొలదియు జాతీయ భావము ప్రవర్ధమునగుచుండునని పాలకులకు తెలియును. రెండు పనులలో నేదిచేయుమాయని మాత్రము సందేహించును. తీవ్రనిర్బంధముల ప్రయోగించెదమా లేక అధికారమును బ్రిటిషువారిచేతులలో నేయుండుకొనిస్వపరిపాలనమునదానినిచ్చినట్లులపాకర్యముల జేయునమాయనిసందేహము. ప్రస్తుతము కొన్ని యంశములు బ్రిటిషువారి కనుకూలముగ నున్నవి. హిందువులకును మహమ్మదీయులకును విభేదములు పోలేదు. హిందువు భూమిని సాగుజేయును అతను డబ్బును అప్పు యిచ్చుచున్నను మహమ్మదీయున కాతనిపై ప్రేమ యుండదు. జాతి ప్రాతినిధ్యము వంటి కొన్ని సుహృత్సార్వముల జేసినయెడల మహమ్మదీయులు హిందువులను మాచిమాడకుండవచ్చునట్లుల జేయవచ్చును. మత విభేదములుండుటవలన ఏదైన సన్న సన్న పోట్లాట లితర కార్యములచేత నున్నయెడల నవి ఎక్కువగుచుండవచ్చును. ఇంతగాక భారతదేశములో ధనవంతులు వ్యాపారము జేయుచోట్లు జపానుతో పోటీకి వచ్చు చున్నది. తాముగూడ ఆసియా ఖండములోనివార మను జ్ఞానమువలన ఆర్థికాభిమనకు నచ్చును గలుగవచ్చును. ఇప్పుడెప్పుడో ప్రారంభములో నున్న భారత కార్మికోద్యమముయొక్క క్లిష్టత్వము వలన యింకను ఆర్థికముగ కష్టము లేర్పడవచ్చును. ఇన్ని యంశములున్నను భారతదేశములో జాతీయవిజ్ఞాన మభివృద్ధిగాంచుచున్నదని విషయమును మాత్రము నిర్లక్ష్యముతో జూడజాలము.

చైనా వృత్తాంతము

ఇకను చైనా సంగతిని జూచెదము. ఇది ప్రస్తుత విషయమునకు సంబంధించినది కాకపోయినను దీనిని గురించి వ్రాయుటలో నుద్దేశ్యము లేకపోలేదు. ఈదేశములో మిషనరీ సంఘముల నేకములకు చందాల నిచ్చు మంచివారు చాలమందిగలరు. ఇట్లుజేయుటలో వారి మనస్సులో నొక్కటే యుద్దేశ్యము గలదు. క్రైస్తవ సిద్ధాంతములలో నేదే నొకదాని నంగీకరించుట వల్లనే ఆత్మకుల వేధ పోగలదను నమ్మకముతో వారు క్రీస్తును నమ్మనివారికి మేలుజేయగోరిరి. వారల కిందు వ్యకద్వృత్తిగాని సామ్రాజ్య ప్రకటనగాని యేమియులేదు. వారు తమ విద్యుక్తమని తెలంచిన దానినే జేయు నిరాడంబరులు. పాలకులకు మాత్ర మిట్టి అనుమానము లేమియును లేవు.

మాసామ్రాజ్య నిర్మాతలలో ముఖ్యులలో నొకరు సర్ ఫ్రెడెరిక్ లూగార్డుగారు. ఆయన 1893 లో 'అఫ్రికాయందు బ్రిటిషు ప్రతిభ, వ్యాపారము విస్తరింపుట' అని వ్రాసిన గ్రంథములో నిట్లు చెల్లెను:—

"బ్రిటిషు దేశములను విస్తరింపజేయుట కొక్కయంశము మాత్రము చాల తోడ్పడెను. అది రివింగ్టును మోషును వంటి మిషనరీలు జేసినపనియే. నేను యీపనుల ఆధ్యాత్మికలాభములను గాక వీనివలన ప్రభుత్వమునకు ఆర్థికముగ నేమిలాభమని ఆలోచించెదను.

"మిషనరీలు నేటిపులకు పారిశ్రామిక కార్యముల నేర్చుచు వారలకు క్రొత్త ఆచారములను కాంతులను నేర్చుచు అన్నియూ వాణిజ్యమునకు తోడ్పడునట్లుల జేసెదరు. నేను జరుగుచున్న మిషనరీ ప్రచారమువలన నేటిపులకు యేదో నొక పరిశ్రమ నేర్చి వారు మతము బుచ్చుకొన్న పిదప జీవనాధారము గల్గుకలుత జేయుటకు అవసరమని తెలుసుకొన బడెను.

"మిషనరీల ప్రయత్నములను ఆధ్యాత్మిక లాభములకై గాక వాణిజ్యలాభములకు గూడ ప్రోత్సహము జేసి అభివృద్ధి గలుగజేయు ప్రభుత్వము మంచిపనిజేయుననియే నానమ్మకము. మహానాథాండును కార్డుగంపెనీ ప్రభుమున స్వాధీనముజేసి కొనినపుడు రోడ్డుగారు అన్ని రకములమిషనరీలను రానిచ్చెను. ఇందు ఆయన విజ్ఞానమును రాజనీతిజ్ఞతనుజూపెనని నేను తెలంచెదను."

చైనాలో మిషనరీలు యెక్కువగ వ్యాపించియుండిరి. చైనాలో క్రీస్తును నమ్మనివారందరును చైనీయులు వినవలెనని యూరోపియను దేశములు నిశ్చయించెను. చైనీయు లిందుకు ఆక్షేపణ చెల్లినయెడల అందుకు ప్రత్యామ్నాయముగ కొంత దేశమును స్వాధీనము చేసికొందురు. యుద్ధమునకు ముందు రోమును కాథలిక్ మిషనరీలను చంపినందులకై కండెన్సేషనుగ ప్రాటిష్టెంటు జేర్చునై, ప్రదేశమును కొంత ఆక్రమించుకొనెను. దీని యర్థము షిన్టోయిస్టు జపాను, కాథలిక్ ప్రాంతము, మాదేశముగూడ అందు భాగములను పొందవలయుననియే. ఇందులకు చైనీయులు అడ్డుపెట్టిరి. జపాను విజయమును జూచుకొన్న జాతీయ ప్రబోధము నుద్రవముగ గాంచి ఆసియాఖండ మంతటను విజృంభించెను. చైనీయులు తమ దేశమును తాము వృద్ధిజేకొన నిచ్చినయెడల క్రైస్తవముఖులు దాని నాక్రమించుట వలన వచ్చు లాభము లేమి కావలెను? చైనీయులకు దుష్టదర్శ మేర్పడెను. ఆసియాఖండము

నందు జపాను వంటిది ఒక్క సంతతిలో పూర్వకాలము ఆచారములను విడనాడి ఆధునిక ప్రభుత్వముగ మారి, పాశ్చాత్యదేశము నోడించి, యధ్యపనయమున దేమొకటిని, నాగరికతకును యధ్యమను సంతరించుటకును మిత్రమందొలికి తేరి పనిచేసి నపుడు ప్రపంచములో నన్ని వర్తక ప్రదేశములందును విజయము గాంచినపుడు మిగిలిన అసియా యంతయును యా ఆచర్యము ననుసరింప నక్కరలేదా? అట్లు చేసినయెడల యా రోపియను అధిక్యమునును? సమయలో జెల్లపబడిన జపాను మిత్రత్వమును సంతరించుచున్నా? ప్రాచ్యదేశమున నెక్కువ వ్యాపారములు గలట్టియు, యెక్కువ దేశములు గలట్టియు చెందు దేశములు చాల కలతజేయును. సంయుక్త కార్యచరణకు ఆసక్తిరహితము. అమెరికా సామ్రాజ్యము పాకానంపు ఉపాధ్యక్షులగు డబ్లియూ. హేవ్. గార్డెరుగాను, ఫ్రాన్సుకు లెఫ్రా నవంబరు సంవత్సరములో నీ విషయమును స్పష్టముజేసిరి. ఆయన యిట్లు వ్రాసెను.

"1923 లో బ్రిటిషు దీవులు యితరత్ర జేసిన వ్యాపారము 20 లక్షల పానులు దాదాపయ్యెను. దీనిమీదనే బ్రిటిషు కార్మికు లాధారపడుచుండిరి. ఈ వర్తకములో సగము పనికికు మహాసముద్రముమీదను హిందూమహాసముద్రముమీదను జరిగెను. ఆ సంవత్సరమునందే అమెరికా సామ్రాజ్యముల విదేశ వ్యాపారము ప్రాచ్యదేశమునందు బ్రిటిషుదేశముకన్న నాలుగు రెట్లెక్కువగ నుండెను. అమెరికా బ్రిటిషు దేశములు ప్రాచ్యదేశమున ముఖ్యముగా స్థానములను గెల్చుచున్నపుడు, జపాను సముద్రముమీద దక్షిణమువైపు విస్తరించు ప్రయత్నములను జేయువలయును."

ఆ తరువాత యీ క్రింది ముఖ్యమున వాక్యమును వ్రాసెను. అమెరికా సామ్రాజ్య కాంక్ష క్రొత్తగ బయలుదేరినది. తనభీమానులు మాపాలకజాతి చతురమును అనుభవమును మంచి భావలో వ్యక్తపరచులేకపోయిరి.

"యూరోపు, అమెరికాను తమతమ దేశములందెట్టి ఆదర్శముల ననుసరించినను ఇక్కాలపు ఆసియా యుద్ధమునకు పూర్వపు జర్మనీ యంత ప్రతిభగల్గియుండెను. ఆ ఆసియా యందు అమెరికాకును బ్రిటనుకుగూడ ముఖ్యస్థానములు గలవు. వానిపై నిలరలు జేయు ప్రయత్నములు నిష్ఫలము లగునటుల గట్టిగ పనిజేయవలసియుండును."

బ్రిటిషు విదేశ కార్యాలయము నెమ్మదిగ గట్టిపనులనే జేయుచుండును. పార్లమెంటులో యధార్థవిషయము లెప్పుడును చర్చింపబడుతు. ఆసలు చేయవలసినపని వచ్చిపెట్టి విదేశ వ్యవహారములను గూర్చి మొత్తముమీద ఒకటిచెందు చర్చలను జరిపెదరు. ఎవరైన ఒక సభ్యుడు యధార్థ విషయము నంటు సరికి యెన్నో హెచ్చరికలు సైగలు వచ్చి అప్పటికిని అగకున్న యెడల విదేశాంగ కార్యదర్శి ప్రజాక్షేమము నారసి చర్చ నాపవలెనని కోరును. ప్రైవేటు మెంబరుగారిని యీ చిక్కుల నన్నిటిని బైట బైట కిక్కిరము గాని వ్యవధి గాని యుండవు. ఆవిషయములు తెలియనచెయ్యవు. ఈకష్టములన్నియును వాటి తెలిసికొన్నయెడల అట్టివాడు పుష్పలగును. అతని అభిప్రాయములను ముందే త్రోసివేసెదరు. అతడు బహుశచింతిలో నుండును.

అమాయకులగు సాధికాంక్షములు 1921 వాషింగ్టను నిరాయుధసభను జూచి సంతోషించిరి. నిజముగా నదియే జపానుమీదికి మొదటియెత్తు. దానివలన నాలుగు దేశములాడు బడిక జేసికొని జపానుతో బ్రిటిషు మిత్రత్వము పోయెను.

పాలస్తీనును యూదుల జన్మభూమిగ ప్రకటించినందు లకు జియాను మతస్థులు సంతోషించుచున్నారు. బైబిలులో భవిష్యత్తు చెల్లినటుల జరిగెనని చాలుంది గర్వముతో బలకు చున్నారు. అసలు సత్యమేమనగా భారతదేశమునకు భూమి మీదుగాగల మార్గమున పాలస్తీను యుఖ్యమైన స్థానము. ఈ విధానమువలన యూదుల ధనమును ప్రజలును బ్రిటిషు ఇంపీరి యలిజముపక్షముననే జేరవరు.

క్రొత్త టర్కీ బ్రిటనుతో మిత్రభావమున లేకుండెను. అందుచేత ఇస్లాము పవిత్రతలములను రక్షించుటకై అరేబియను సైదెరెషను స్థాపించుటకు సర్వప్రయత్నములు జేయబడెను. ఇందువలన భారత మహమ్మదీయులు లేమ భీషమున నుంచు కొనునటుల జేసికొనవచ్చునని తలంపబడెను. గత శతాబ్ద మధ్యమున కలిపా ఇంగ్లాండు నెడల వారి భక్తి నుంచునటుల జేసెను. బ్రిటిషుగవర్నమెంట్ క్రొత్త కలిపా భక్తి వశతాబ్దములో నట్టి నుంచివనినే కేయనని తలంపవచ్చును.

సింగపూరు నౌకాశ్రయము

ఇక నిప్పుడు సింగపూరు నౌకాశ్రయమును భగ్నము జేయుటకు నిర్ణయింపబడినది. ఇందు మామూలేశ్యములు గలవు. ఇందువలన జపాను నుండి రత్నాల మేర్పరచుకొన నుద్దేశింపబడెను. అది అమెరికా నౌకాదళమునకు ఆశ్రయముగ నుండగలదు. (సింగపూరులో తలపెట్టిన నౌకాశ్రయమును యేమాత్రము ఆలస్యము లేకుండు నిర్మించినయెడల అమెరికనులకును బ్రిటనుకు గూడ లాభకరముగ నుండగలదని గార్డెరుగా రివీవకు చెప్పిన వ్యాసమునందే వ్రాసియుండెను. ఇకను మాదవది నౌకాదళమునకు హిందూ మహాసముద్రమున ఆశ్రయమేర్పరచి భారత దేశము నొక కన్నుతో జూచుచుండవచ్చును.

జపాను కీవిధానము తెలియకపోలేదు. ఆదేశముగూడ యిందుకు బదులు జేయ నలసి న పని జేయుచున్నది. ఇది నరలో చైనా యెడ భూరముగ వైసనూరిజేయునైఖిలోనున్నది యిప్పుడు మిత్ర మార్గమున నున్నది. మైత్రికుదురుట కేమియు సందేహము లేదని యే చెప్పవచ్చును. సోవియటు రష్యాతోగూడ మిత్రభావము లో నున్నది. ఆరాజ్యముతో సంధిజేసికొనుటవలన సాగనినది వివచ్చి కలసికెను. అందున్న బాగగునలను మునెగనులను నచ్చి చేరెను. ఇదివరలో ఇనుముగనులు దొరకినచానికి తోడిది నుంచి బలము నిచ్చెను.

ఈసూచింపబడిన ఆచర్యమునుబట్టి చూడ ఒకవిధమున బ్రిటిషు విదేశాంగ విధానము లెప్పుడుగూడ నున్నటుల గాన్పించును. సోవియటు రష్యాయెడల ప్రపంచమున్న విధానమునే మార్చుకుండ నట్లుంచినయెడల ఆదేశమును మీ రీప్రాచ్యభాగము నకే తరిమివేయుటకును. రష్యా-జపానుసంధినిగూర్చి యిదివరకే చెల్లవలదెను. జపాను, చైనా సోవియటు రష్యాలకు మిత్రత్వము గుదురునను వంతిగలదు. ఇదియే ఫలించినయెడల యూరోపియను, అమెరికను దేశములకు ప్రత్యేక ఆసియాఖండములోను, సగపు యూరోపుఖండములో నున్న దేశము లేర్పడును. ఇది తప్పక యేర్పడగలదు. అప్పుడు మరియొక ప్రపంచసంగ్రామమున కంతర మేర్పడగలదు.

అంతకును భారతదేశమే మూలము

ఈపరిస్థితి లన్నిటికిని భారతదేశమే మూలమనుచున్నది. ఈఅమూల్యముగ దేశమును కొద్దిమాత్రము ప్రయత్నముతో నెట్లుంచుకొనుట యను భీషమును బ్రిటిషు రాజనీతిజ్ఞులు పరిష్కరింపవలసియున్నది. కీడింగుప్రభువు రాజ్యపరినిధిగనుండి స్వదేశమునకు వచ్చుట చాల ముఖ్యమైన విషయము. భారతదేశములో నంద రను సమాధానపరచుటకు స్వపరిపాలనాదర్శమును విస్తరింపజేసెదగా లేక ఖడ్గపాలనమునే విజ్ఞుభింపజేసెదరా? ఈ సమస్యను తరిమగ్గించుటమీదనే బ్రిటిషు సామ్రాజ్యముయొక్క భవిష్యముతయు నాధారపడి యున్నది.

ఈదేశములో బ్రిటిషు విదేశాంగవిధానముయొక్క ఉద్దేశ్యములను గూర్చి తిర్చియెట్లు స్వదేశ మేమునకు ప్రతిహేలుగ నుండునట్లు నిందింపవచ్చును. అయితే యీ విషయ యమె యాధార్థ్యమును గ్రహించువారికి, యితరదేశములు జేయు పనులలో గల యుద్దేశ్యములగూర్చి యెట్టి యనుమానములు నుండవలెవు. సామ్రాజ్య విస్తారమునందు అమెరికా ఆలస్యముగ బయలుదేరెను. అయితే అచటి కాపిటల్ములు ఇతర దేశములవలెనే ఆక్రమణ జేసి దేశమును విస్తరింపజేసికొనుటకు ఆకురమతో నున్నారని మేల్కో సిద్ధాంతమును గట్టిగ స్థాపించి పెనాళి రిపబ్లికు నొకదానిని బట్టి పనిజేయుటవలన దక్షిణముగ వ్యాపింపవలెనను ఆశ యెప్పుడుల గాన్పించును. అమెరికాదేశమునందు సర్వత్ర భక్తిభావము ప్రబలుటకు సైనికపద్ధతులు అనలంబించెదరని తలపవచ్చును. చైనావిషయము వేగు. జపానుగూడ కాపిటల్ము పద్ధతిని అభివృద్ధియగుటచేత ఇతర దేశములవలెనే విస్తరించుట కవసరము గలదు. చైనా యును ఆ స్త్రీలి యా ఉత్తర భాగమును ఆదేశము నాకరించెను. దీనివలన అమెరికాతోను బ్రిటనుతోగూడ సంఘర్షణము గల్గెను. చైనా, రష్యా, జపాను మిత్రత్వములలో జేరినయెడల కొద్దిసంవత్సరములలో ఆసియాఖండమందు క్షిప్రత ఏర్పడవచ్చును.

సోవియటు రష్యారాజకీయసిద్ధాంతములజూచి జపాను పాలముల ప్రత్యేకము ప్రస్తుతంపక పోవచ్చును. కాని వారలు యధార్థ వాదులు. మిత్రత్వముదేహారి భద్రమేర్పడనయెడల వారలకు యిష్టముగనుండును. వర్తకపుటెర్పాటులుండి ఆదేశపుటెనుగునకులకు మార్పిటు దొరకినయెడల మరింత యిష్టముగ నుండును.

రష్యాదేశమాత్రమును సంఘర్షణమున కాతురములేదు. కాని తనకు ప్రతిహేలుగ యూరోపియను మిత్రమందొని యేర్పడినయెడల తానుగూడ మిత్రమందొని స్థాపించుకొని రక్షణ గావించుకొనగలదు. యూరోపియను ప్రభుత్వములన్నియును కమ్యూనిస్టులకు విరుద్ధముగ ప్రచారము చేయుటజూడ యేదేనొక రాజకీయ సిద్ధాంతమునందొ దిష్టములేక గాక, రష్యాకు విరుద్ధముగ భావమును ప్రబలునటులజేసి ఆసియాకు విరుద్ధముగ మిత్రమండలిని నిర్మముజేయ తోడ్పడుట కుద్దేశింపబడెను.

యూరోపులో కార్మికజాతివారికి యుద్ధమువలన మంచి చెప్పులేకెను. ప్రస్తుతము ఎక్కువనిరోధము జేయుటకు సామర్థ్యము లేకున్నారు. వర్మలీసు సంధివలన జర్మను పనివారలకు మిల్లులను చూస్తూ యుండవలసి వచ్చెను. ఇంగ్లీషు పనివారల కేమియు పనిలేక పోయెను. దీనివలన సౌకర్యముజేయుచు ధనసహాయముజేయు శాసనమున్న లోభము లేక పోయెను. ఫ్రాంసునందొం దింకను కాపువారలు పనిజేయుచున్నారు. అచట భూమియంతయు రైతుల స్వాధీనముననుండుటచేత రష్యాలో జరిగినటుల పారిశ్రామికముతో మిత్రత్వము సాధ్యముగానేరదు. అమెరికాకార్మికు లెప్పుడును మధ్యతరగతివారగుచుండురు. పశ్చిమదేశపు రైతులకును వర్తకసంఘములకు గలమైత్రిని 'దారుగు'దుములు' లేకుండ జేసెను. ప్రస్తుతము అమెరికా కార్మికులు రాజకీయకార్యములందు ప్రబలముగనున్నారను విషయమును త్రోసివేయవలసినదే

ఇయ్యది సందేహాత్మకదృష్టితో వీక్షించినటుల గాన్పించవచ్చు. తెల్లవారకముందు మిక్కిలిమియలనలె నిది యుండవచ్చును. మారాజకీయాభివృద్ధియే ముఖ్యమని ప్రపంచ రాజకీయ వ్యవహార సత్యములను లెక్కజేయుకున్నయెడల కార్మికులకు నష్టము గలుగజేయుటకును. కార్మికు లంగరును ప్రపంచరాజకీయ వ్యవహారములను గూర్చి ఆలోచింప ప్రారంభింపలేదు. అంతర్జాతీయసభను లెన్ని జరిపినను కార్మికులందు బాంకుక్కు చిన్నము ఎక్కువగా గాన్పించెను. అందఱును ఏకీభవించిన విషయములందుగూడ ఒక్కటిగ పనిజేయుట సంభవించుటలేదు. ఎంత సేపటికిని ఒకదినోకరు నిరసించుకొనుటయేగానిగట్టిగా ఆలోచించి ఒక్కపని యెనను జేయుట యుండును. ఒకటేతీరున మారముగ నిరసించుకొనుచుండునెడల మనకేమియును ప్రయోజన ముండదు.

ఒక్క సద్విషయము మాత్రము గాన్పించుచున్నది. బ్రిటిషు ప్రేక్షకు యూనియను కార్మికుల రష్యా వర్తకసంఘములమును యితర దేశములలోని వర్తక సంఘములను మైత్రినిగలుగ జేయుటకు ప్రయత్నించు చున్నవి. సిద్ధాంతములందుభయపక్షముల వారును కావలసిన సవరణలు జేసికొని ఒక మంచిముటును జేసికొన్నయెడల కలసి పనిజేయు ముందునెల రష్యాకు విరుద్ధముగ కాపిటల్ము యూరోపియను మిత్రవర్గము యేర్పడకుండ జేయవచ్చును. ఇంతేగాక ప్రపంచమందు శాంతి నేర్పరచుటకు మంచి బీ లేర్పడగలదు.

రాజకీయ కార్మిక పక్షములు తమ తమ దేశముల విదేశముల విదేశాంగ విధానములను విమర్శించుటలో యధార్థవాదులుగ నుండవలెను. ఆచర్యముల దృష్టిలో నుంచుకొనుట మంచిదే. నే నందుకు ప్రతిహేలుగనుగ వొక్కమాటయైన జెప్పెను. కాని యధార్థ విషయములను మాత్రము గమనింపకుండుట లెప్పు. ఈ దేశములో బ్రిటిషులాభములు అను పదముల నుపయోగించునపుడు దాని ననుసరించుటలో తప్పుదారిని పోగూడదు. బ్రిటిషు విదేశీయ కార్యాలయము ప్రస్తుతము యీ పదముకు యేదేయ కార్యములజేయుట కుపయోగించుచున్నదియో దాని సంతను నిర్దాక్షిణ్యముగ బైట బెట్టువలయును. ఏదో ఒక రాజకీయపక్షము బాధ్యత గలది బయరేరి దేశభక్తి సామ్రాజ్య కాంక్ష యను పెద్దపెద్ద ఆదర్శముల తేర నావల ద్రాసి యధార్థమైన కార్యసాధన మూలములను యిప్పుడెప్పుడనక బైటబెట్టుచు పనిజేయువరకును సామ్రాజ్య విస్తారకాంక్ష జేయు ప్రయత్నములు ప్రజాభిప్రాయమునకు ప్రతిహేలుగ నుండునటుల జేయబాలము. కార్మికజాతికి తగినట్టి నిజమైన విదేశాంగవిధానము నాలోచింపవలసియున్నది. ఇంతవరకును ఆపనిజేయలేదు.

ఈలోపల నప్పుడే ప్రపంచము ఆజ్ఞాగ్రతగ మరియొక ప్రపంచసంగ్రామమునకు యిదివరకు కన్న విధ్వంసకముగ నుండుదానికి తొందరపడుచున్నది. ఇది మరింత విధ్వంసకముగ నుండుటకు కారణము. దేశములకు దేశములకు గాక జాతులకు జాతుల కిది గలుగలదు. కాపిటలిజము తాత్కాలికముగ జయముగాంచ నందులకు సంతోషించినను అయ్యది ప్రపంచవాళమును మరింత చేరువకు దెచ్చును.

వర్షపాతము

సిద్ధా, ఆగస్టు 20:-దక్షిణబర్యా, అరేబియా సముద్రములందు బంగాళా డెల్టాపై యేర్పడిన డిప్రెషనుమూలమున న్నవము చురుకుగా గురియుచున్నది. పశ్చిమతీరమందు ప్రవాహము చురుకుగలదు. లెక్కిన భాగములందు మండముగలదు. దక్షిణబర్యా, బంగాళము, బీహారు, కునుయూమ కొండలు, తూర్పు మధ్యరాష్ట్రములు, కొంకణము, మళయాళము, మైసూరు లందు సర్వసాధారణముగ వర్షముగలదు. అస్సాము, ఉత్తీశము, పశ్చిమ మధ్యయిండియా, బొంబాయి దక్కను, మదరాసు లం దివ్యులుచుట్టల వర్షించెను. ఉత్తరబర్యా, ఉత్తరపంజాబు, కాశ్మీరు, ఘాజ్నరము, దక్షిణపైదరాబాదు, ఆగ్నేయ మదరాసు, ఉత్తరమదరాసు తీరములందు స్వల్పముగ వానగురిసెను. మెథ్యూ, మోరేసు, డయనాండు దీవి, కాఫూరి, కేవా యి 4, బెన్సిన్ 5, శివచారు 2, కలకత్తా, మిడ్నాపురం, డార్జిలింగు 3, దినాజ్ పురం 2, సంబల్ పురం, నయదంకా, సియాలు కోట, రాయపురం 1, మంగలూరు, కల్లికోట, మెర్కూరా లందు 1½ అంగుళముల వానగురిసెను.

నూచన:- ఉత్తీశము, దక్షిణ నందేశములందు వ మధికముగ గురియవచ్చును. (అ. ప్రె.)

భూకంపము

సిద్ధా, ఆగస్టు 20:-సిద్ధాపు అయిదువేలమైళ్ళదూరమందు బుట్టిన భూకంపపు ఆదరు 17 గంటల 48 నిమిషములకు నిశ్చ సిద్ధాపేయిసుమెగ్రాపునందు రికార్డుకాబడెను. (అ. ప్రె.)

క్రొధననామ సంవత్సరం భాద్రపదమాస శుద్ధ ద్వితీయ ౨, శుక్రవారము

వేణుగానము

లక్కరాజు సాంబనదాశివరావుగారు, బి. ఏ. ఉ. ఆయమునానదీపరిన రాంతరసీమలయందు నా కుజ, చాచయలయందు నావిమల శారదరా త్రులయందు నాటిగో, పీయతమండ లాంతరన వీనసుభామయ వేణుగానము, స్నియెడమాదు వీనులకు నింపు దలర్చు నొనర్చు మాధవా! భవదీయాంచిత వేణుగాన లహరీ పానమ్ము న్నక జోక్కి వ, ల్లవనారీజన మన్యచింతలను నెల్లక బాసి ని న్నేరగా, యువతీసంఘములో న నంకటకు నొక్కొక్కండ వై క్రీడలక, గవయక జాలితి వంట చోద్యమగు నీ గాథల్ యశోదాత్మజా!

మ. మురళీనాదనిబద్ధచిత్తత గృహమ్ముల్ విడిచి ప్రాపునక, జరియింపక గని గోడకుల్ సతుల శిఖోబద్ధులక జేయం జె, ఛైరం గ్రోదాంకిత చిత్తవృత్తిమయి నిక జేరంగ వారెల్లరక, వర గానామృతవార్ధివీచికల నూ పకలేదె గోపీ ధవా!

మ. సకలేశుండగు నీదుపాదయుగళీ సంసేవన ల్లాని పా, యక ప్రాపంచికసౌఖ్యజాలములయం దా సక్తినిక జూపుగో, పకుమారజన చిత్తవిస్మృ తిని బా పక వేణుగానోద్ధత, ప్రకటాకర్షిత హేతుదగపటలీ పాపాత్ములక జేయవే.

మ. పరతత్త్వార్థసప్రబోధకరమై, బ్రహ్మానుసం ధాయియై, వరభక్తార్తి తమఃపతంగకీరణ ప్రా బల్య సందోహ మై, సురవైరిద్విపసింహగర్జన మునై శోభిల్లు నీవేణుగా, నరవమ్ముక మది నెంతు నిచ్చలును కృష్ణా! వల్లవీవల్లవా!!

భారతి

సచిత్రమాసపత్రిక

ప్రతిచంద్రమాసాదిని ప్రచురింపబడును.

సచిత్రమాసపత్రిక ప్రతిసంచికయందును 3, 4 రంగులపటములు కలిగి ఇతర చిత్రపటములతో ప్రచురింప బడును. వాఙ్మయము, చిత్రకళలు, గానము, కథలు నాటకములు మున్నగు అనేక విషయములతో ప్రతిమాసమునను 200 పుటలు కలిగి యుండును.

సంవత్సర చందా	రూ	6	0	0
అర్థ సంవత్సరము	"	3	0	0
విడిపత్రిక	"	0	10	0

మే నే జరు, భారతి.

పోస్టుబాక్సు నెంబరు 212, మద్రాసు.

శాంతిగీతము

(తుమ్మల - సీతారామమూర్తి చౌదరిగారు)

దేశదాన్యవివాశనోద్రిక్తు లగుచు శాంతి సమరంబునందు నిశ్చలత నిల్చి "డయ్యరు" ముపాకినుండి "ధాం" ధామ్మటంచు బరువు లెక్కుచువచ్చు తుపాకిగుండ్ల కెదురుగా రొమ్ములనుజూపి బెదురులేక బ్రాణముల ధారవోసిన ప్రభువులార! వీరస్వర్గంబు గొన్నట్టి శూరులార! శీతశాంతియె? పాంచాలసింహులార! మరచితిని మీయనుంగుసోదరులు దాన్య బంధముల ద్రెంపి భారతాంబును స్వరాజ్య సింహాసీతికవై బ్రతిష్ఠించువటకు నమరునే? చిత్తశాంతి మీ కన్నలార! నాడు 'జలియనువాలా' వనంబునందు ననుపమంబైన త్యాగంబు నాచరించి మార్గదర్శకు లైతిరి మాకు మీరు మరవ దరమానె మీమేలు మాన్యులార; వాడిపోయెడు పైరుపై వానవోలె సన్నగిలు నగ్గిమీద నాజ్యంబువోలె నెటిదరిద్రునకు నమూల్యసిధియువోలె నుపకరించెను మీ త్యాగ ముర్వి మాకు దివ్యజాతీయభావముల్ తేజరిల్లె జైలిమి హిందూమహామ్మదీయులు మెలంగి రెన్నికవ్వంబు లొదవిన వెన్ను నీక సర్వదార్జన్యరాహిత్య సమరమందు దీక్షతో నిల్చి పోరాడు శిక్ష కల్గె బలిరె! యెన్నాళ్ల నుండియో పండనట్టి తలపులు ఫలించె మీమహాత్యాగశక్తి మరవ దరమానె మీమేలు మాన్యులార! "భారతీయుడ నే నంచు బలుకునట్టి మనుజు డున్నంతవరకు మి మృనుదినంబు సంస్కరించును మీత్యాగశక్తి నెపుడు నొడలు "య్య"లైన గొనియాడు చుండుగాదె" సర్వశక్తిప్రపూర్ణ దీక్షయు కరుణ భారతీయులకు స్వరాజ్యపదవి నొసగి మీమనశ్శాంతి గావించి మీకుమాకు శాశ్వతానందము నొసంగి సాకుగాత!

ఆంధ్రదినపత్రిక

ఆంధ్రదినపత్రిక	పొరుగుసరిహరికి	చెన్నపట్నంవారికి
సంవత్సరమునకు	24-0-0	20-0-0
ఆరుమాసములకు	12-0-0	10-0-0
మూడుమాసములకు	6-4-0	5-4-0
మాసమునకు	2-2-0	1-12-0

వారపత్రిక

వారపత్రికకు సంవత్సరచందా 4-0-0
వారపత్రిక సంవత్సరముకు తక్కువచందాకు పంపబడదు
"ఆంధ్రపత్రిక" పోస్టుబాక్సు 212, మద్రాసు.

శ్రీ కొల్లుబుచ్చెన్న కేశవస్వామి

పూర్వవృత్తాంతము

[ధరణి రామచంద్రరావుగారు]

శ్లో(4)

పదునారవ శతాబ్దమున శ్రీకృష్ణ దేవరాయ మహారా యల కర్ణాటకరాజ్యములో నీటి ప తిక్కిండ తాలూకాలోని పెక్కు గ్రామములు చేరియుండెను. కోటికొండ గ్రామముకాల మున ఆవవేని శీమలోచేరి యుండెను. ఈ గ్రామములలో వాడు తెనుగుభాష నేటికిని కర్ణాటక భాషలో మిశ్రమయైనది. జను లిప్పటికిని మాటాడుతెనుగున పెక్కుకన్నడపదము లున్నవి.

శ్రీ చెన్న కేశవస్వామి ఆలయపువ్వుధిని గుఱించి మనమి పుడు విచారించవలసి యున్నది. నేను రెండవ వ్యాసములో వ్రాసిన శిలాశాసనమునబట్టి "యాతదాతిథివాదవశిష్టాకాల మందు శ్రీ కృష్ణ దేవరాయ మహారాయలకు పుణ్యమవునటు గాను, సహారణ్యోదకదాన ధారాపుత్రకముగాను ధారవోశి ఆచంద్రాకాస్థాయిగాను ఇష్టిమి" అని యున్నది. దానినిబట్టి ఈదేవాలయమునకు ధర్మముచేసిన శాసనకర్తలు, శ్రీ కృష్ణ దేవ రాయల అనుగ్రహమునకు పాత్రులని తేలుచున్నది.

అనంతరము శ్రీ అచ్యుతరాయ మహారాయల కాలము ననే ఈపవిత్రస్థలము దినదినాభి వృద్ధి కా జొచ్చి నది. ఆకాలమున, పరమపునానాడు, మడిచినాయడు అనువారిద్దరు అచ్యుతరాయలయందు సంపాదించుకొని, మడిచినాయడు కనగిరి దేశమునకును, పరమపునానాడు అదవేని సీమకును, అధిపతు లయిరి.

పరమపునానాడు, కోటికొండకు సుమారు ఆరుదూరముననున్న గొనగండ, హంద్రె ధైరువాడి అనుగ్రామములలో స్థావరంచేసి, తన ప్రభుత్వ విషయములను విచారించుచుండెను. ఇప్పటికిని కప్పలరాళ్ల గ్రామములో పరమపునానాడు ఒకటి యున్నది.

తరువాత పరమపునానాయని పుత్రుడైన వెంకన్న అను నాతడు ఆవవేని శీమ ప్రభుత్వమున కధిపతియయ్యెను. అతడు తన దేశమంతయు సంచారము సలుపుచు ఈకొండస్వాశ్రమము నకు వచ్చెను. ఈవెంకన్న ప్రసిద్ధిని గుఱించి నేటికి జనులుమాటా డుచుండురు. ఇతడు దేవతాకార్యములందు మత్సరహము గల వాడై యుండుటవలన, ఈ మహాస్థలంబును వృద్ధిచేయవలయునని తలంచెను. పడిపోయిన ప్రాకారపు గోడలను దురస్తుచేయించి, గొప్పగ కోనేరు ద్రవ్వించి, దేవాలయమునకు గోపురము కట్టించెను. ఈ పర్వతమునకు సమీపమున నున్న గ్రామములపైకి పెద్దకోటకొండ బద్దిగనుండుట వలన, ఆగ్రామములో దేవుని నా ర్థము ఏర్పాటుచేసెను. ఆకారణ సంఘటివారు నేటికిని దేవునికి సేవజేయుచు యినాముల ననుభవించుచున్నారు. ఈదేవు ని కాయన "నిర్మోత్సవము, వారోత్సవము పక్షోత్సవ మసోత్సవ, అయినోత్సవసంవత్సరోత్సవాదులనుసహ నడిపించి తాను కేసలబాగ్గలతో నడుపుచువచ్చెను. ఈవెంకన్న ఆవవేని గ్రా మములో కట్టించిన గొప్పబావిని నేటికిని నీటి వెంకన్న బావి అని పిలుచుచున్నారు.

అయితే ఈదేవస్థలము క్షీణదశకువచ్చినది గనచిన శతాబ్దములో నని చెప్పబడుచు సారబా పేమియు నుండబోదు. గతించిన దానికి పగచి ఫలములేదు. ఈస్థలమును పునః వృద్ధిచేయుట ఈప్రాంతపు ప్రజలపై భార మున్నది. రథనిర్మాణము ప్రాకార గోపురమును దురస్తు చేయించవలసియున్నది. ఈమహాత్యాగ్యమునకు, ధగమృత్యు రెండైనను సరియె, వారి కష్ట మసారము లోడ్చడమగుగా!

(కొల్లుబుచ్చెన్న కేశ్వరాయ నమః!)

సంపూర్ణము.

ఆంధ్రుల వాణిజ్యము

[కరీ సత్యరాజుగారు]

దేశోన్నతికి వాణిజ్యమే ప్రధానాంశము. వాణిజ్యమే దేశమునం దభివృద్ధి కొందుచున్నదో అదేశము వివిధ పరిశ్రమల కును, సమస్త కళలకును, సకలసంపదలకును, ఆకరమై అత్యున్నత స్థాయి వలంకొందుచున్నది. పాశ్చాత్యుల నీ సూత్రమునే తమ మనములం దిడుకొని వ్యవహరించుచున్నట్లు మన కనేక నిదర్శనములు కానబడుచున్నవి. ప్రస్తుతము మన దేశమును పరిపాలించుచున్న యింగ్లీషువారు వాణిజ్యకారణమున నీ దేశమున కు వచ్చి, వారి వాణిజ్యకాశలముచే మన భరతఖండము నంతయు నాక్రమించుకొని పాలకులగుదురగాక తమ వాణిజ్యనిపుణతచే మనదేశ సౌభాగ్యముల నెన్నెన్నియో విధముల గొం పోవుచున్నారు. పూర్వ యొకప్పుడు సకలసంపదలకు నిలయుమై సమస్త కళలకును మార్గదర్శినియై, వివిధపరిశ్రమల కునికపట్టు తోడి ఖండములలో మిన్నయై, శ్రేష్ఠాంచిన హిందూదేశమున నే డీ విదేశవాణిజ్యశృంఖలములచే బంధింపబడి, పరిశ్రమలు నశించి, కళలు కృశించి, సంపదలు తరలి, శత్రుమాత్రాపక్షమై విలించియున్నది. తిరిగి తొల్లింటిస్థాన మాక్రమింపవలెననిన దేశీయ వాణిజ్య మభివృద్ధి నొందించి విదేశీయవాణిజ్యమును తొలగించుటకు ప్రయత్నింపవలెను.

ప్రస్తుత రాజకీయరంగమునం దాంధ్రులు కొంత తలయెత్తుచున్నను భరతఖండమునం దేరాష్ట్రమును జూచినను వాణిజ్యవిషయమునం దాంధ్రులు తోడిదేశీయులకన్న వెనుక పడియుండిరిని తోచకపోదు. పూర్వ యొకప్పుడు దేశీయనాకల ద్వారా విదేశముల తో వాణిజ్యము ను నడపి ఆంధ్రులు మిక్కిలి శ్రేయవడిసిరి. బర్మాదేశముతో ప్రప్రథమమున దేశీయనాకలద్వారా వాణిజ్యమునునడిపినది ఆంధ్రులే. ధూమనాకలలు వెలువడుటతోడనే దేశీయ నాకావాణిజ్యము క్షీణించినది. ఆకాలమున నాకయజమానులే స్వయముగా వాణిజ్యమునుగూడ నడపుచుండుటవలన దేశీయనాకావాణి పారము క్షీణించుటతోడనే తదితరవాణిపారములనుగూడ మాను తొవలసినవారైరి. దేశీయనాకలలో బర్మాదేశమునకు వెళ్లిన కొందరు సూరతుదేశీయులు దేశీయ నాకావాణిపారము క్షీణించి యితరఖండములలో ధూమ నాకావాణిజ్య మభివృద్ధి నొందుటకు ప్రారంభమగుటతోడనే బర్మాదేశముయొక్క భావ్యభివృద్ధిని కనిపెట్టి, అచట కిరనివాసంబుగానుండి బర్మా ముఖ్యపట్టణబారులలో తమలపాకులు, బీడిలు, చిల్లరసామానులు, మొదలగునవి విక్రయించునంగడల సేర్పరచుకొని వ్యాపారమును ప్రారంభించిరి. కాలక్రమేణ తమవాణిజ్యమును అప్పటిపిలు ననుసరించి మార్పులతో బర్మాయందంతటను విజృంభింపజేసి విశేషధన మార్జించుటయేగాక బర్మాముఖ్యపట్టణంబు లన్నింటిలోను తమ స్వంతసౌధంబులు నిర్మించుకొని నేటికిని తమవాణిజ్య మభివృద్ధినినొందించుచున్నారు. బర్మాలో నాకావాణిజ్యముద్వారా ముందుగా ప్రవేశించిన ఆంధ్రులు నేడు విశేష జనులన్నను ఏనల్పసంఖ్యాకులలో సాధారణవాణిజ్యమునం దుండిరిగాని అధికజనులు కూలిపనులయందే తమకాలమును గడపుచున్నారు. ఆందుకు కారణము తాము వాణిజ్యమునందు విశేష పరిశ్రమ చేయకపోవుటయే అని తెలియవచ్చును.

వాణిజ్యమునకుక్రమశీక్షణము నుండవలెనను తోడిదేశీయులను జూచి తెలిసికొనవలసినవిషయంబు లనేకములు గలవు. దక్షిణదేశీయులలో వాణిజ్యకారణమున విశేషధనమును సంపాదించి కోటిశత్రులని పేరుగాంచిన, నాటుకోటిచెట్లయొక్క వర్తకకట్టుబాటులను పరిశీలింపవలయును. ఈచెట్టిలో మిగుల పేదవారుగాని, వాణిజ్యపట్టు తరుంగనివారుగాని యుండుట యరుదు. వీరు విశేషించి మధుర, రామనాథపురం జిల్లాలలో నున్నారు. వీరి పుత్రులకు బాల్యమునుండియు గరపు వాణిజ్య శిక్షణము గమనింపవలెనది. ఆంధ్రధనికులపుత్రులకువలె బానిస విద్యల నభ్యసించవలెయక, వారి వాణిజ్యమున కనువగు విద్యలనే అభ్యసించవలెనది. ఈనాటుకోటిచెట్టి కుమారులకు సుమారు పదివత్సరముల వయస్సు వచ్చేవరకు తమ స్వగ్రామమునందే తమ మాతృభాషలో విద్య నభ్యసించవలెనది. అప్పటికి అక్షరజ్ఞానము కలిగి, మాడిక, తీసివేత, గుణించడము, భాగించడము మొదలగు గణిత పరిపాటులతోడనే అపిల్లవానిని తమ బంబంబు, కలకత్తా, చెన్నపట్టణం, రంగూను, కొలంబో, సింగపూర్, మద్రాస్ కొఠిలీలో నెచ్చటైనను బంపి తరఫీదు నిమిత్తము తమకొఠి వీజెంటును కొప్ప జెప్పెదరు. ఆకార్యస్థానము

నందు ఆకోటిశత్రులని పుత్రుడు నిర్వర్తింపవలసినకృత్యము లేవన? తమ కొఠిగనుమాస్తాలకు శిఖలు పుస్తకములు, కాగితములు కలములు వగైరా లందిచ్చుట, పొట్టుతెల్లిగ్రాం ఆఫీసులకు వెళ్లి తమ కొఠికి సంబంధించిన ఉత్తరములు, తెల్లిగ్రాంబు, రిజిస్టరు వగైరాపనులచేయుట, బజారులో కావలసిన చిల్లరసామానులు కొనితెచ్చుట తమకొఠికి వచ్చే చిల్లర సంతయు లెక్కించుట తీరిక సమయమునం దాదేశభాషను తమ కొఠిగనుమాస్తాలవద్దనుండి నేర్చుకొనుట, కొఠివీజెంటు ఎవరితోనైనను వ్యవహారసంబంధమున విషయంబులు మాట్లాడుచున్నపుడు తాను దగ్గరనుండి యాసంభాషణనంతయును సాంతముగా వినుచుండుట, పాత లెక్కల పుస్తకములను జూచిచితా, ఆవర్ణాలకు నఖలు వ్రాయుట మొదలగునవి. యందుల కేమైనను వ్యతిరేకించినయెడల ఆ కొఠివీజెంటువలన శిక్షింపబడుచుండును. అపిల్లవానిజ్ఞాన మతిశయించుటతోడనే ఆకొఠి అనుబంధకార్యస్థానములలో సరకుల అమ్మకమునందును, కొనుగోలునందును, ప్రవేశపెట్టెదరు. ఈ పిల్లవానిని మూడుసంవత్సరములవరకు ఒకకార్యస్థానమునం దుంచి ఆటపిమ్మట మరొక పట్టణంబున నున్న తమకొఠికి మార్చుచుండురు. ఇరువదివత్సరములు వయస్సు వచ్చేసరికి అపిల్లవాడు రెండుమూడుభాషల నభ్యసించుటయేగాక వర్తకానుభవ మంతయును కలిగి స్వతంత్రించి వ్యవహరించుకొనుటకు శక్తిసామర్థ్యములు కలిగినవాడగును. వీనిని పరిశీలించి అర్హుడని తోచినయెడల వీని నొక కార్యస్థానమునకు ఏజెంటుగా నంపెదరు.

ఈనాటు కోటిచెట్టియొక్క వ్యాపారకట్టుబాటు లెంతయో ఉత్సాహకరముగాను, అభ్యున్నతికి మార్గదర్శకముగా నుండును. వీరికి ప్రధానకార్యస్థానము తమస్వగ్రామమునందే ఉండును. దానికి అనుబంధముగా విశేషవర్తకాభివృద్ధినిగల బాంబయి, కరాచి, కలకత్తా, చెన్నపట్నం, రంగూన్, కొలంబో, పినాంగ్, కింగపూర్ మొదలగు ముఖ్య రేవుపట్టణములలో వారి వారి శక్తిసామర్థ్యముల ననుసరించి వాణిజ్యకార్యస్థానంబు లేర్పరచుకొనెదరు. ఒక్కొక్కకార్యస్థానమున కొక్కొక్క ఏజెంటు సేర్పరచెదరు. ఆయేజెంటు బాల్యమునుండియు వాణిజ్యక్రమశిక్షణ పొందినవాడుగా నుండవలెను. ఈ ఏజెంటు సాధారణముగా చిరకాలమునుండియు నాకొఠిలోపనిచేయువాడై ఉండును. “కలెక్టరుఆఫీసులో మొదట నొక చిన్నగుమాస్తాగా ప్రవేశించి తన కార్యనిపుణతచే కాలక్రమేణా ఉన్నతోన్యోగ మెటుల నొందుచున్నాడో” అటులనే యీఏజెంటు చిన్నతనమున ఆ కొఠిలో నే మూడురూప్యముల వేతనముతోనో ప్రవేశించి తనకార్యసాధకచతురతచే నాకార్యస్థానమున కేజెంటుగుచున్నాడు. ఈఏజెంటునకు వ్యాపారము నడపు విషయములో యజమానికుండే సర్వాధికారముల నిచ్చెదరు. ప్రధాన కార్యస్థానము పేరు యమ్. కె. య్. సోమసుందరంజెట్టి అనుకొనుడు. ఆ సు బంధకార్యస్థానములకు ప్రధానాక్షరములు యమ్. కె. య్. మాత్రమే ఉంచి ఆయాకార్యస్థానములం దుండియేజెంటుపేర్లతో వ్యవహరించుచుండురు. ఏజెంటు ఒక కార్యస్థానములో మూడు సంవత్సరములవరకు నుండవలె

ములవరకు నుండవలె నను నిబంధన గలదు. ఈ ఏజెంటు వారివారి శక్తిసామర్థ్యముల ననుసరించి జీతములనిచ్చుటయేగాక తాను పనిజూచుచున్న కార్యస్థానములో ఆయాదు సంవత్సరములు వచ్చిన వరుంబడియుండు నూటికి పదిరూపాయల చొప్పున లాభమునుగూడ పంచియిచ్చెదరు. అందువలన నాయేజెంటుకు కార్యోత్సాహము మెండై లాభము తీయుటయందెక్కువ ఆసక్తిగలవా రగుచున్నారు.

వీరు లెక్కల నుంచుపద్ధతి జూడ వాణిజ్య మభివృద్ధి నొందుటకు మిగుల సుకరముగా నుండును. అనుబంధకార్యస్థానములనుండి రోజువారీ చితాలకు నఖలువ్రాసి వారమున కొకసారి ప్రధాన కార్యస్థానమునకు బంపుచుండవలెను. ప్రధాన కార్యస్థానములో ఒక్కొక్క అనుబంధ కొఠికి ఒక్కొక్క గుమస్తా సేర్పరచి ఆయాకార్యస్థానములనుండి వచ్చే చితానఖలును బట్టి లెక్కలను తయారుచేయించుచుండురు. ఆయాకొఠిల ముఖ్య యజమాని ప్రధానకార్యస్థానమునందే ఉండి యెప్పటికప్పుడు ఆయా లెక్కలను జూచుకొనుటవలననే యేకొఠిలో నెటుల వ్యాపారము జరుగుచున్నదో సుబోధకమై తమకొఠిల నెటుల నభివృద్ధిపరచవలెనో మార్గములు స్ఫురించి, తమకొఠిల ఏజెంటుకు సలహాల నిచ్చి ప్రోత్సాహపరుచుటకు వీలు కలుగుచున్నది.

ఈనాటుకోటి చెట్టిలు బాల్యమునుండియు వ్యవహారమునకు సంబంధించిన సమస్తపనులయం దారీ తేరినవారై స్వస్థానమునపిడి దేశాటనజేయుటచే లోకానుభవము కలిగి, ధైర్యోత్సాహములు మెండై, ఇండియా, బర్మా, సిలీస్, మలకాల యందు ముఖ్యపట్టణంబులన్నింటిలోను తమ వాణిజ్య కార్యస్థానంబు లేర్పరచుకొని తమ వాణిజ్య కాశలముచే విశేషధన మార్జించి కోటి శత్రులని పేరు గాంచుటయేగాక, తమదేశీయులలో నెందరినో వాణిజ్య నిపుణులగుగా తయారుజేసి ఉన్నతదశకు దెచ్చుచున్నారు. వీరివలెనే పార్శ్వలు, మేమకాలు, సూరతీలు, గుజరాతీలు, బంగాలీలు, మున్నగువారు పైనదెలిపిన ముఖ్యపట్టణంబు లన్నింటిలోను తమ వాణిజ్యకార్యస్థానంబు లేర్పరచుకొని వ్యవహరించి విశేషధన మార్జింపుచు తమరాష్ట్రముల నత్తున్నతికి దెచ్చుచున్నారు.

ఆంధ్రదేశమునం దనేకపరిశ్రమలు నెలకొల్పుటకును అనేకకళలు నభివృద్ధినినొందించుటకును ఎన్నియోసౌకర్యములు గలవు. ప్రస్తుతకాలమునం దచ్చుటచ్చట కొన్నిపరిశ్రమలు నెలకొల్పబడుచున్నవి. అందువలన తయారగువస్తువుల నితరరాష్ట్రముల కంపి అభివృద్ధిపొందించుటకు వాణిజ్యమే ప్రధానసాధనము. ఆంధ్రధనవంతు లీవిషయమును గమనించి తమపుత్రులను వాణిజ్యనిపుణులగుగా తయారుజేసి ధైర్యోత్సాహ తత్పరులై కాలానుగుణ్యముగ రేవుపట్టణంబు లన్నింటియందును తమవర్తకకార్యస్థానంబు లేర్పరచి వాణిజ్య మభివృద్ధినినొందించి, తమూలమున ఆంధ్రదేశమునందు పరిశ్రమాభివృద్ధి గావించి, ఆంధ్రుల వాణిజ్యకాశలము భరతఖండమునందేగాక నితరఖండములందుగూడ ప్రకాశింపజేసెదరుగాక

ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయమున దొరకు అమూల్యగ్రంథములు			
రాష్ట్రభాషా హిందీ ప్రథమపుస్తకము (రామానందశర్మ విరచితము)	తెలుగు మహాశయుని జీవితము సంపూర్ణోపన్యాసములు. (మా సత్యనారాయణశాస్త్రి విరచితము)	హిందీబాలగిత్ (తెలుగు తెలిసినవారందరు స్వయముగ హిందీ నేర్చుకొనుటకు అనుకూలమగునట్లు వ్రాయబడినది)	5 రూ మదింపు అయిన 50 సామానులు ఇనాం. ఈయొక్క నెలవజకు
ఆంధ్రోద్యమము-మొదటి అయిదు ఆంధ్రమహాజనసభల ఆహ్వానసంఘాధ్యక్ష అధ్యక్షకోపన్యాసములు తీర్మానములు చిత్రపటములు కలిగినది	సత్యవత్సరాభ్యాసము-పద్యకావ్యము. కవిత్యము కడు రసవంతమై ముద్దులు మూటగట్టుచున్నది. కల్పనలు మెండు. ఈగ్రంథమును జేపట్టిన పాఠకుల కొకపద్యమేని వదల మది జనింపదు.	శ్రీ గురుబోధామృతము అను వేదసారగ్రంథము భక్తిపాటలు, శ్రీమతి కట్టమంచి తిరుమలమ్మగారు వ్రాసినది.	ఆరాధనవిధి 0 4 0 ఆత్మజ్ఞానా సంఘము (శరీరము విడిచిన తరువాత ఆత్మస్థితి) హిందీమొదటిపాఠకము 0 6 0 శబ్దకాముది (నిఘంటువు జేబులో నిముడునది) శ్రీరామవిజయం-నాటకము 0 8 0 శారదాంబ-శ్రీధర్మబోధిని నాటకము 0 4 0 గాలవముపి.నాటకము 0-12-0 రామదాసునాటకము 0-10-0 హిందీ తెలుగు ప్యాకెట్టు డిక్షనరీ వెల 1-0-0 సంగీత శేషంతకమణి ... వెల 0-8-0 తత్వమచంద్రిక ... వెల 1-0-0 సటీకా ఆన్ద్రశబ్దచింతామణి 0-12-0 పోస్టు ఖర్చులు ప్రత్యేకము ఆంధ్రపత్రికాకార్యాలయము, 7, తంబు శెట్టివీధి, మద్రాసు.

వృత్తాంతలేఖలు

కాకినాడ

(స్వకీయవిలేఖరి)

కాంగ్రెసు ప్రచారము - విచ్చిక్త సైనికులు చేరవలెను
కాకినాడ, ఆగస్టు 18:— నవ్వు ములగులచేత 5,6 రోజుల నుండి మ్యానిసిపల్ ఎన్నికల సందర్భమున వార్తలలో సభలు చేయుటకు వీలు లేకపోవుటవలన అట్టి కాంగ్రెసు ప్రచారము జరుగుటలేదు. కాని నగరసంక్షేపములు ప్రతిరోజు నను జరుపబడుచున్నవి. కొలదిమందిగా నివ్వడు విచ్చిక్త సేన మరల చేర్చబడెను. ఇంకను చేరుచున్నారు. కాంగ్రెసు సంఘములలో నిదివరకు విచ్చిక్త సేన లేక రామదండు చేర్చిని శిక్షణ యివ్వవలసినదని తీర్మానములు జరుగుటయేగాని యితర రకట్టి ఏర్పాటు గావించబడలేదు. ఇప్పుడు కాంగ్రెసువారు తగు జాగ్రూకతతో సేనను ఏర్పాటు చేయుచున్నందులకు సంతోషపడవలసిన విషయము. రాబోవు ఎన్నికల సందర్భమునను కాంగ్రెసు ప్రచారమునకు ను, అట్టి బరు నెల లో గాంధీమహాత్ముడు రా ను న్నా డు గా వు న లో ౧౯౧౬ 1921 వ సంవత్సరములో విచ్చిక్త సైనికులుండి ఎంతకాంతముతో నిశ్శబ్దముతో ఆయన ఉపన్యాసమహాసభను జరిపించి ఆనంత క్రింది పెంపొందించినారో అట్లే యిప్పుడుగూడ కాంతిని సంపూర్ణముగ నెలకొల్పుటకు విచ్చిక్త సైనికులు చాలమంది చేరు అవసర మున్నందునను, ఇంకను ఇతరసందర్భములలో గూడ అవసర మున్నందునను, యువకులు ఉత్సాహవంతములై కాంగ్రెసు విచ్చిక్త సేనలో చేరవలసినదని కాంగ్రెసువారు హెచ్చరించుచున్నారు. ఉత్సాహవంతములైన యువకులు కాంగ్రెసు ఆఫీసునకు వచ్చి సేనయందు చేరి, అక్కడ నివ్వబడు శిక్షణను, కీర్తనములు చేర్చుకొనుటయు ఈ విధమైన వానిని పొందవలసియున్నది. రోజంతయునూ నా రీతియమును గురించియే ఉండవలసిన అవసరముండదు. సాయంత్రముననో, ఉదయముననో కాంగ్రెసునూ చేర్చువని తీర్మానమున తప్పకవచ్చి దేశసేవచేయఁ బూనవలయును. నగరసంక్షేపములు చేయుచు కాంగ్రెసుయొక్క ఆశయములను అజ్ఞాన ఇంటింటికి నిత్యము చాటుచుండవలెను. అట్టి యేర్పాటు యిప్పుడు జరుగుచున్నది. ప్రజలు కాంగ్రెసు సందర్భములు కొంత మరచియుండుట కాభోలును, ఏమి యీ ఊరేగింపు ఉత్సాహము, యీజెండాలు, యీసంక్షేపములు, క్రొత్తవిషయ మేమని అడుగుచున్నారు. కావున కాంగ్రెసు వారు సుబోధకముగ నగరసంక్షేప విషయమును గురించియు, విచ్చిక్త సేనను చేర్చుటను గురించియు, ప్రకటింపబోవుచున్నారు గనుక వివరములు తెలిసికొందురుగాక!

మ్యునిసిపల్ ఎన్నికలు

సెప్టెంబరు 14 వ తేదీని జరుగును

కాకినాడ మ్యునిసిపలసంఘమున కల్గిన 8 సభ్యత్వకాళీలకు ఎన్నిక లెప్పుడు జరుపునదియు రెండురోజులలో ప్రకటింతురని తెలియచున్నది. ఈనెల 29 వ తేదీలోపున అభ్యర్థులదరఖాస్తులు అందవలెననియు, సెప్టెంబరు 31 వ తేదీని దాఖాస్తు పరిశోధన జరుగుననియు, సెప్టెంబరు 14 వ తేదీని 8 వార్డుల ఎన్నికలును జరుపబడుననియు చెప్పుచున్నారు.

రైల్వే

రాజమహేంద్రవరము కాకినాడవద్ద టిక్కెట్లులేనిదే చాలమంది ప్రయాణముచేయుచున్నారని అనుమానముపుట్టి బెజవాడ నుండియు నితరస్థలములనుండియు క్రొత్త చెక్కింగు ఆఫీసర్లను కొందఱును చామర్రకోట జంక్షన్ రైలుస్టేషనువద్ద నియమించిరి. క్రొత్తచెక్కింగు పెట్టినతర్వాత వారమునకు సుమారు రూ 600లు నెనుకటి నెలలలోకంటె ఎక్కువ రాబడి వచ్చినట్లు కన్పించినట్లు. దీనినిబట్టి కాకినాడ బొక్కరైలుస్టేషనులోను చామర్రకోట స్టేషనులోను కొందరు ఉద్యోగులు సరిగా బని చేయుటలేదని, తగుచర్య రైల్వే అధికారులు తీసికొందురని చెప్పబడుచున్నది.

చంద్రంపాలెంలో రైలు స్టేషను వెటుమని.

చామర్రకోట పితాపురం రైలుస్టేషనువద్ద కొక క్రొత్త స్టేషను చంద్రంపాలెం గ్రామంవద్ద పెట్టించుటకు వ్రాయవలసినదని కాకినాడ తాలూకా చంద్రంపాలెం, నవర, యికా 7 గ్రామముల ప్రజలు గోదావరి జిల్లా సంఘమునకు మహాజను

పంపిరి. అందువలన సంఘమువారు రైల్వేవారిని అవసరమున చర్యలను చేసి పెట్టించవలసినదని రైల్వే జనరల్ ట్రాఫిక్ మేనేజరుచేత వ్రాసిరి. స్టేషన్ పెట్టినట్లయితే రైల్వేవారికి దండుగ ఉండవలయు, మేడపాడు, అనపర్తి రైలుస్టేషన్లకంటె తక్కువరాబడి రాదనియు, చంద్రంపాలెం వగైరా గ్రామములు పల్లపుసానుబడి గల మంచి ఫలవంతమైన గ్రామములనియు, రోడ్లు వేయబడలేదనియు, రాకపోకల సౌకర్యములు సరిగా లేవనియుకూడ వ్రాసిరి. దీనినిగూర్చి ఆలోచించెదమని రైల్వేవారు సమాధాన మిచ్చిరి.

కాకినాడ వెద్దపాస్తాఫీసు సానమును మార్చుదని
కాకినాడ హెడ్ పాస్తాఫీసు యిదివరలో తగ్గవలసిన ట్రిబ్యూన్లను సమీపముగ నుండుటచేత చాలసౌకర్యముగ నుండెడిది. ట్రిబ్యూన్లవద్దనుండి పోస్టు రైలుస్టేషను సమీపమునకు మార్చి టెగ్రాఫ్ సిగ్నల్స్ లోగిస్ట్రో 1924 సం. జూలై 1లో పోస్టాఫీసును పెట్టిరి. ఇప్పటికి 14 మాసములు కావచ్చినది. అది మార్చబడినప్పటినుండియు ఉత్తరములు సరిగా అందుటలేదనియు, మని ఆర్డరు వి. పీ. లు చాల ఆలస్యమునకు వచ్చియు, ప్రజాసౌకర్యముగ నుండుటలేదని గోలగానున్నది. ఈపాస్తాఫీసు పట్టామునకు విసిరివేసినట్లు దూరముగానున్నది. అందువలన టు పాబల్ ట్రాఫిక్ చాలమార్మనదేదీ ఊళ్లో బట్టువాడా చేయవలసి వచ్చుచున్నది. వంద్రాసు, మైసూరు, హైదరాబాదు, బొంబాయి రైలులనుండి టుపా ఉత్తరములు, మనిఆర్డరు, వి. పీ. లు మధ్యాహ్నము 12 గంటలకు వచ్చును. ట్రాఫిక్ టు ఊళ్లోనికి వచ్చి ఆయావార్డులలో కడపటియింటికి ఉత్తరములదివచ్చునరికి సాయం కాలము 5 గంటలకు వచ్చును. ఇంక ఆ నాటికి ప్రత్యుత్తరములు మెయిలు బడిలో నైనను వేసికొనుటకు వీలుండదు. పి. పీ.లు, మనిఆర్డరు ఆవచ్చినరోజున యివ్వబడవు. మరునాడు ఉదయము యిచ్చెదరు. నెలపులైనయెడల మరల వర్గించుడేవచ్చునరకు అవి పోస్టాఫీసులోనే ఉంచబడును. పి. పీ.లు, మని ఆర్డరు ఆరోజుననే బట్టువాడా చేసినట్లయితే ట్రాఫిక్ టు ఊళ్లో నుండి ఆఫీసుకు వెళ్ళునరికి చాల ఆలస్యముగుటచేత ఆఫీసులో అక్కంటు చెప్పుటకు తగు అవకాశముండదు అను కారణమున చెప్పుదురు. ఇప్పుడున్న ఆఫీసుబిల్డింగు గవర్నమెంటు స్వంతముగుటచేత లాభదాయకమని పోస్టల్ అధికారులు అచ్చట పెట్టియున్నారు. కాని కాకినాడవంటి సుఖ్యవర్తకస్థలమునకు పోస్టాఫీసు ఎక్కడనో పెట్టుటవలన ప్రజాసౌకర్యముగా లేదు.

ప్రజల కోరికమీద గోదావరి జిల్లా సంఘము ఈవిషయమును గురించి అనేక వివరములతో పెద్దయుత్తరమును సిల్వాలోనున్న పోస్టు టెలిగ్రాఫుల డైరెక్టరుజనరల్ కు వ్రాసెను. ఈ క్రిందివిధములలో నేవిధముగానైనను చేయవలసినదని కోరియుండెను.

(1) ఇప్పుడున్న పోస్టాఫీసు బిల్డింగు కష్టమృతకాననకు సముద్రపు పడవలూపులనులకు, పోస్టు రైలుస్టేషనుకు సమీపముగా నుండుటచేతను ఎవరైనను సంతోషముతో అద్దకు పుచ్చుకొందురగనుక, దానిని అద్దెకిచ్చి పట్టాములో దేశీయ వర్తకవ్యాపారభాగమున పోస్టాఫీసును పెట్టవలెను.

(2) ఇప్పుడున్న పోస్టాఫీసు బిల్డింగులోనికి టెగ్రాఫ్ ఆఫీసును మార్చి, టెలిగ్రాఫ్ ఆఫీసు ఉన్న బిల్డింగులో పోస్టాఫీసును పెట్టవలెను.

(3) పట్టాములో ఉత్తర, పశ్చిమభాగముల 8 వార్డులకును ఉపయుక్తముగా నుండునట్లు మూర్ఖారావు పేటలో డెలివరీ సబ్ పోస్టాఫీసును తెరవవలసినది.

ఇట్టిగేషన్ సలహాబోర్డు

గోదావరి ఇట్టిగేషన్ అడ్మినిస్ట్రేషన్లోని 7 నరసభ్యులలో 4 సభ్యుల కాలము ఆగస్టు 31 తేదీతో సరిపోయెను. ఈ సభ్యత్వము రెండు వత్సరములు మాత్రమే యుండును గావున ఆయిపోయెను. గోదావరి పశ్చిమ డెల్టాకును తూర్పు డెల్టాకును ప్రత్యేకముగా నొక్కొక్క బోర్డును పెట్టువరకును సభ్యత్వ పదవి పోయినవారు సభ్యులుగా నుండు రని చెప్పుబడుచున్నది.

మదనకామేశ్వరిలేహ్యము

బలహినుల పాలిటి కల్పవృక్షము—మేహము. నిక్కాక, నిస్సత్తున, శుక్లనవ్వును అతిమాత్రము మొదలగు, వాటిని హరించి నుంచి బలమును, వీర్యవృద్ధిని సంభోగ శక్తిని, సంతానప్రాప్తిని గలిగించువరప్రసాదము, రెండుడబ్బిలు చాలును.

20 తులముల డబ్బీరు 1—4—0

పాలగుగంధిలేహ్యము—రక్తశుద్ధికి శ్రేష్టమయినది. సహమేహము, మేహపాడులు, మచ్చలు, ఇతరచర్మరోగములు క్షిప్రనాశము, మొదలగువాటిని హరించును. 4 డబ్బీలు యిచ్చా. 20 తుల డబ్బీరు. 1—4—0; వి. పి. ఖర్చులు వేరు. 3 పి. సీ. పి. అందుకో, ఆయుర్వేదసమాజం పెరిడేపి, (నెల్లూరు)

కాకినాడ తాలూకాలో మురుగుకాలులలోపములు, రైతుల ఇబ్బందులు (స్వకీయవిలేఖరి)

కొత్తూరు-మండేప జంక్షన్ కాలువమీద గొర్రెపూడి వద్ద అక్విడక్టు కట్టబడియుండెను. అక్విడక్టుక్రింద తూములు మెరకవేసిపోయినది. బాగుచేయుటలేదు. అందువలన తుల్యభాగము రుగ్గనీరు అక్విడక్టు ఎగువుననిచ్చిపోయి ప్రక్కలకు ప్రవహించి భూములను మంచి పంటలకు చాలనష్టము కలుగజేయుచున్నది. ప్రతిసంవత్సరము రైతులు నీటికాఖాదీకారాలతో మొలపెట్టుకొనుటయేగాని తగు తృప్తికరమున సదుపాయములు చేయబడలేదు. వర్షములు బాగా కురియుకాలమున నీటిమంపు తగలకుండు నుండుటకు వైసపోవుచున్న పడవలనెల్ల కాలములోని నీరు పోవునట్లు గట్టుకొట్టి తాత్కాలిక సదుపాయమైన చేయవలసినదని కోరుటయేగాని కోరిక మన్నించినట్లు లేదు. తుల్యభాగ అనునది అనేకవంకరలు తిరిగి చుట్టివచ్చుచున్నది. నీరు యథేచ్ఛముగా ప్రవహింపకుండుటకు టెంట్లు వేసి పోయినది వర్ష కాలములో ఒక్క పర్యాయము నీరు ప్రవాహమువచ్చునప్పుడు మెరకలట్లుచేత చుట్టుప్రక్కల భూములలోనీటిపోయి మంచివేయును. ఈవిషయములను గోదావరి డెల్టా ఇన్స్పెక్టర్ అడ్మినిస్ట్రేషన్లోనుండి తెలియబరచుచు సదుపాయముచేయించవలసినదని గొల్లపాలెం, కొంగోడు, కరప, ఆర్యవట్లం, కలపాక, వేమవరము, యనమడుగు మొదలగు గ్రామములు శివార్లు యీరైతులు పిటిషను పెట్టుకొనిరి. అందు యీక్రింది విధముగా సదుపాయములు చేయించవలసిన దని కోరిరి.

1. తుల్యభాగ మురుగుకాలును వెడల్పుచేయవలెను.
2. కాల్య కిరుప్రక్కల ఎత్తుగట్లను వేయించవలెను.
3. అవసరముగవట్ల తలుపులు (వట్లర్లు) వాటియంతటవి పడేవి పెట్టించవలెను.
4. గొర్రెపూడి అక్విడక్టుకున్న మట్టపాలెం నంతైనకున్న మధ్యనున్న వంకరలన్ని తీసివేసి కాలువను నిదాన పరచవలెను.
5. గొర్రెపూడి అక్విడక్టును పూర్తిగా బ్రద్దలుగొట్టి నైచి పడవలు పోవుటకు వీలుగ నుండేటట్లు అక్విడక్టు ప్రదేశపు రెండు చివరలను రెండు లాకులను కట్టించవలెను.

అడ్మినిస్ట్రేషన్ బోర్డువారు యీ సలహాలను రయితలయిబ్బందులను గోదావరి తూర్పు డెలివరీ ఎగ్జిక్యూటివ్ ఎంజనీరునకు తెలియబరచుచు, ఇదివరలో మరీయొకసదుపాయము నేదయు నాలోచింపని సందర్భములో నెంబనే పై శివప్రజల మొదటి వాల్లు విధములుగను చర్య తీసికొనవలసినదనియు, లోగడ కొత్తూరు మండేప జంక్షన్ కాలువను మరల తెరపించుటకు జరిగిన ఆందోళనములోనే ఒరిస్సాదేశములో కాల్యలు కట్టు పథిని అక్విడక్టును తీసివైచి లాకులను కట్టవలసినదిగా అధికారులకు తెలియబరచియుండిరినియు కొత్తూరువద్దను, మండేప వద్దను లాకులు కట్టకపూర్వమే యీ విషయము బాగా అధికారులు ఆలోచించియుండవలసిన దనియు వ్రాసిరి.

గుంటూరు (స్వకీయవిలేఖరి)

రసూల్ పేటలో స్వరాజ్యపార్టీ మీటింగు

ఆగస్టు 20:— నిన్న సాయంకాలము రసూల్ పేటలో శిడిబి శేషగిరిరావుగారి అభ్యర్థిత్వమున బలసరములై బహిరంగసభ గావించబడెను. శ్రీయుత ఉన్నవ లక్ష్మీనారాయణ పంతులుగారును, నడింపల్లి నరసింహారావుగారును, వింజమూరి రంగారావుగారును మరీకొందరును హాజరైరి. స్వరాజ్య పార్టీ తరపున శేషగిరిరావుగారును, వారికి పోటీగా కాకాని కృష్ణయ్యపంతులుగారును అభ్యర్థులుగా నున్నారు. కృష్ణయ్య పంతులుగారుగూడ స్వరాజ్యపార్టీలో దుష్టుతుచేసిరి. కాని స్వరాజ్యపార్టీ తరపున శేషగిరిరావుగారిని జెనరల్ కాన్సిలులో యెన్నుకొని నప్పటికిని కృష్ణయ్యపంతులుగారు మానుకొనక పోటీచేయుచున్నారు. శేషగిరిరావుగారిని యెన్నుకొను సభలో శ్రీ నడింపల్లి నరసింహారావుగారు యండిరిగాని వారప్పుడా తేపించరైరి. నిన్నటి సభలో నరసింహారావుగారు మాట్లాడుచు కాంగ్రెసు నియామకము సరియైనది కాదనియు తాను బహిరంగముగా కృష్ణయ్యపంతులుగారికి సహాయముచేసెదననియు నెల్లడించిరి.

ఈసారి స్వత్యభిప్రాయములను సంఘాభిప్రాయములకు వ్యతిరేకముగా నిరూపించి పనిచేయుచో అసలు కాంగ్రెసు సభ్యులలో భంగము వాటిల్లును. స్వరాజ్యపార్టీలో ప్రమాదము చేసి అపార్టీ నియమములకు కట్టుబడక తిరుగుబడినచో చేయవలసిన జేమియులేదు. కట్టలములే తప్పులేములను. తమ యభిప్రాయములకు కాంగ్రెసుపక్షము లోబడునని యెంచి పార్టీలో చేరుట చాల ప్రాస్థవ్యమై యని చెప్పకలేదు. ఇతరకాంగ్రెసు అభ్యర్థి లెట్టివారైనను సరిసింహాపుగా రేల ఆక్షేపించరు? ఒక్క-రాధాకృష్ణయ్య శేషగిరిరావుగార్ల సభ్యత్వమే వారికి రుచిపడలేదు గాబోలు. ఓటరులు అధికారమునకు జంకక తమ ధర్మమును నెరవేర్చవలెను.

మా మునిపార్టీలో ఇంకను మూడువార్డులలో ప్రస్తుతము యెన్నికలు జరుగవలసియున్నవి. ఇందు రెండువార్డులలో మద్ది రాధాకృష్ణయ్యగారును శిడిబి శేషగిరిరావుగారును కాంగ్రెసు అభ్యర్థులుగా నున్నారు. ఇప్పుడు జరుగు యెన్నికలలో వీరే నిజమైన స్వరాజ్యపార్టీ అభ్యర్థులని చెప్పవలసియున్నది వీరి యెన్నికలలోనే ఓటరులు తమ స్వరాజ్యభిలాషను వెల్లడించవలసియున్నది. కాంగ్రెసులోని పెద్దకేటాందరు వ్యతిరేకముగ ప్రయత్నించిన ప్రయత్నించుటగాక. ఓటరులు మాత్రము తమ విధుక్రమను వరచిపెట్టగూడదు. పార్టీచే యెన్నుకొనబడిన అభ్యర్థులను గౌరవించవలెనని వ్యక్తమై యున్నప్పుడు ముల ననుసరించి మహాజనులు ప్రవర్తించినచో అనర్థకము వాటిల్లును. మద్ది రాధాకృష్ణయ్యగారు గుంటూరుకును ఆంధ్రజేషునకును యెరుగని వాడుకారు. వారి ఉద్దేశములు ప్రకటించబడ నక్కరలేకయే సర్వజనవిదితము. కాంగ్రెసు పద్ధతులను వారు బద్ధులు. చక్రవర్తిగారి కారాగారమున విందారగించి వచ్చినవారు. వారినిగూర్చి యెక్కువ న్రాయ నవసరము లేదు. స్వరాజ్యపార్టీవారు యీరెండు స్థానములను ఎక్కువ ప్రచారము చేయుచున్నారు. ఆయావార్డులలో సభలుచేసి ప్రబోధము చేయుచున్నారు. శిడిబి శేషగిరిరావుగారు ఖద్దరు నైపుణ్యమున మిక్కిలి పట్టుదలగలవారు. ఇదివరకు కాన్సిలరుగా పండిత్యజన సహృదయముగా ప్రవర్తించుచుండిరి మునిసిపాలిటీ విద్యాలయ యి అభ్యుదయపక్షముగా నిర్వహించిరి. ఓటరులు వీరివలెని యెన్నుకొని తమ విధుక్రమను నెరవేర్చు ప్రార్థితులు.

గుంటూరు జిల్లాలో ఎన్నికలు

ప్రస్తుత ఎన్నికలు ఆనన్ను మెయిన్ బాపట్ల, తెనాలి, నరసారావుపేట, సత్యవల్లి తాలూకాబోర్డులకు గుంటూరు మునిసిపాలిటీకిని కాంగ్రెసు తరపున అభ్యర్థులు నిలుపబడియున్నారు. ప్రచారము ఆచారములలో తీవ్రముగానే జరుగుచున్న కాంగ్రెసు తరపున పనిచేయువారు బహుస్వల్పసంఖ్యాకులుగ నున్నారు. కాంగ్రెసు సభ్యులలోగూడ వికవత్సము లేదు, స్వలాభము అడుగుచున్నది.

జిల్లాలోని ఎన్నికలలో నరసారావుపేట, బాపట్ల, పెదనందిపాడు, నందివెలుగు ఫిర్యాలున్న గుంటూరు మునిసిపాలిటీలోని తూర్పు అగ్రహారము వార్డును ప్రాముఖ్యమును పొందియున్నది.

నరసారావుపేట ఫిర్యా

ఈ ఫిర్యాలో కాంగ్రెసు తరపున డెల్టాండ్ రావును రావు పంతులుగారు నిలిచిరి. ప్రస్తుతము తాలూకాబోర్డు ప్రెసిడెంటుగానున్న చింతలరావు కోశేశ్వరరావు పంతులుగారు వీరికి ప్రత్యర్థి. ఉభయులపక్షమున తీవ్రమయిన ప్రచారము జరిగినది. కాంగ్రెసు నామము ప్రతిగ్రామమునందును ఉచ్చరింపబడినది. బాపట్లలోని విద్యార్థులు తమలో తీవ్రమయిన శాఖాభేదము లున్నను వాటిని వరచి కాంగ్రెసుపక్షమున నిలిచి పనిచేసి ఫిర్యాలోని వివిధగ్రామములనుండి 100 కి 90 కంటె ఎక్కువగా వోట్లను వచ్చి వోట్లనిచ్చి కాంగ్రెసుకు ప్రబల జయము చేకూరినది.

బాపట్ల ఫిర్యా

ఈ ఫిర్యాలో నామినేషనులు అయినవి. తీవ్రముగా ప్రచారము జరుగుచున్నది. కాంగ్రెసుతరపున పంగలూరి నరసింహారావు చౌదరిగారు అభ్యర్థిగా నిలిచియున్నారు. వీరు ఉత్సాహవంతులయిన కన్యాయనములు. మెట్రిక్యులేషను చదివినవారు. 1921 వ సంవత్సరములో పన్నులనిరాకరణ సమయములో అత్యుత్సాహముతో పనిచేసినవారు. బారిష్టరును బ్యా రావుగారి సోదరులు. మిక్కిలి ఘరానా గల కుటుంబమునకు చెందినవారు. కడచినసంవత్సరము ఈ ఫిర్యాలో రెండవస్థానమునకు ఎన్నికలు జరిగినపుడు కాంగ్రెసుతరపున బ్రాహ్మణులు

లయిన శ్రీకైలపతిగారు నిలిచిరి. వీరికి ప్రత్యర్థిగా నరసింహారావుగారి సోదరులు పంగలూరుముగారు నిలువగా కాంగ్రెసు వారికోరిక ననుసరించి వెంటటర్తుముగారు ప్రత్యర్థిత్వమును వహించిని కాంగ్రెసుఅభ్యర్థికి విజయము సమముచ్చిరి. రెండవ స్థానమున కిప్పుడు పంగలూరి నరసింహారావుగారిని కాంగ్రెసు తరపున అభ్యర్థిగా నిలిపియున్నారు. వీరికి ప్రధానమయిన ప్రత్యర్థి వెలగపూడి శుబ్బారావుపంతులుగారు. వీరు బాపట్ల కోట్లలో ముఖ్యమైనవారయినాది. వీరి సోదరమునకు ఆర్ట్స్ లను టను సంజేషము లేదు. 1921 వ సంవత్సరమునకు పూర్వము కాంగ్రెసులో పనిచేసినవారు. కొంతసేరకు వీరికి ఖద్దరునియమున అభినానము లేకపోలేదు. మూలచందా నంగీకరించుటకు గాని స్వరాజ్యపక్షమున జేరుటకుగాని వీరికి సన్నుతి లేదు. అందువలన వీరు కాంగ్రెసు సభ్యులు పనిచేసేటయ్యగారును గారు. మొన్న మొన్నటి వరకును తాలూకాబోర్డు సభ్యత్వము నకు స్వతహాగాగాని కాంగ్రెసు తరపునగాని నిలుచుటకుగాని వీరి కభిప్రాయము లేదు. కాంగ్రెసువారు నరసింహారావుగారిని నియమించిన కొంతకాలమునకు కాంగ్రెసు అభ్యర్థిని ప్రతిఘటించి ప్రచారము ప్రారంభించారు. కాంగ్రెసుమీద దండెత్తవలసి నేనును గొల్లపూడి సీతారామశాస్త్రిలుగారును శుబ్బారావుగారిని ఉపసంహరించుకొనవలసిన దని ప్రార్థించగా మాడు రద్దప్రవేశమున కార్యము లేకపోయినది. బాపట్ల ఫిర్యాలో కాంగ్రెసు తరపున పనిచేయువా రెక్కువమంది లేరు. బాపట్ల విద్యార్థులు కాంగ్రెసుపక్షమున నిలుచుటకు దాగుడుములేలాచుచున్నారు. పూర్వము అసహాయోద్యమ ప్రముఖులుగ నున్న బాపట్ల వక్రీకు కొందరు కాంగ్రెసుపక్షముననే వోట్లెచ్చెద మని మొట్టమొట్టమొదట అమాయక పురహితులను తిరగదీయుటకు సాహసముతో ప్రచారము నేయుచున్నారు. పరిస్థితులు మిక్కిలి దుర్భరముగా నున్నవి. ఇతర తాలూకాలనుండి నాయకులును స్వచ్ఛందసేవకులును ఈఫిర్యాలో కేంద్రీకరించి పనిచేయు ప్రార్థితులు.

పెదనందిపాడు ఫిర్యా

అసహాయోద్యమపు రోజులలో ఈఫిర్యా యొక్క కీర్తి మిన్నుండినది ఇంకను స్వాతంత్ర్యోద్యమ ఈఫిర్యాలో సజీవముగ నున్నదనియే భావించెదను. లావు వీరభద్రయ్యగారును రెండుస్థానములకును అభ్యర్థులుగా నిలుపబడిరి. వీరి విజయము కాకుమాను, పాలపర్తి గ్రామముల కాంగ్రెసు అభిమానముపై ఆధారపడియున్నది. ఈరెండుగ్రామముల పూర్వము సుప్రసిద్ధ అసహాయోద్యమగ్రామములు. ఇప్పు డివి కాంగ్రెసుపై రాళ్లు విసరునా వెన్నుముద్దులు రువ్వునా అను ప్రశ్న కియ్యబడు జవాబు విద ఆధారపడియుండును. ఈరెండుగ్రామములను కాంగ్రెసు యొక్క గౌరవమును పెదనందిపాడు ఫిర్యాలో నిలుపబెట్టు పని భావించెదను.

నందివెలుగు ఫిర్యా

ఇది తెనాలితాలూకాలోనిది. ఈ ఫిర్యాలో కాంగ్రెసు తరపున కన్నెగంటి మార్కనారాయణమూర్తి చౌదరిగారు నిలిచియున్నారు. వీరు జిల్లాకాంగ్రెసు సంఘాధ్యక్షులు. సుప్రసిద్ధ అసహాయవాది. 1921 వ సం॥ము 6 నెలలు శ్రీకృష్ణ జన్మ స్థానము లో వేలూరు జయిలలో నివాసముజేసిరి. జయిలులో రాజకీయ ఖయిలీ హక్కులకై పోరాడి కాళ్ళ కడలేడిలు శిక్షగా పైపించుకొని మహానందముతో జయిలు ఓధులలో చెల్లాడిరి. వీరి నోడించుటకై జిల్లాలోని జస్టిసుపక్ష వైస్మములన్నియు ఈఫిర్యాకు మరల్చబడినవి. నందివెలుగు ఫిర్యా నీతిని విడనాడునా? పూజ్యులయిన గోళ్లమూడి మార్కనారాయణరావు పంతులుగారు నందివెలుగు ఫిర్యాకు అపకీర్తిరాకుండ కాపాడుదురుగాకయని ప్రార్థించెదము.

గుంటూరు మునిసిపాలిటీ

తూర్పు అగ్రహారమునకు మద్ది రాధాకృష్ణయ్యగారు కాంగ్రెసు అభ్యర్థి. వీరు గుంటూరుపురమున ప్రసిద్ధిజేరిన అసహాయోద్యమ ప్రముఖులు. ఒకసంవత్సరము శ్రీకృష్ణజన్మస్థానమున నివాసముగావించిరి. ఇప్పటివరకును వీరిజీవితము కాంగ్రెసునకై బినియోగింపబడుచున్నది. కాంగ్రెసువా రేవరచిన ప్రణాళికవిధమ ప్రమాణపత్రమువిధమ సంకేతముజేసిరి. కాంగ్రెసువిధాన మెవరివిధానము? వీరిప్రత్యర్థి గొల్లపూడి పల్లయ్యగారు. మిస్సోయివలేఖరి యీ అభ్యర్థులనుగూర్చి న్రాయుచు రాధాకృష్ణయ్యగారి గూఢములే ఉగ్గడింపక వీరి ప్రత్యర్థిని గరించి న్రాయుచు వీరినివరకు మునిసిపాలిటీలో కాంగ్రెసు తీర్మానముల కనుకూలముగ వోట్లెచ్చిరిని ప్రశంసించిరి. ఈవాల్లలో పుల్లయ్యగారికి ప్రత్యర్థులుగా నిలువదగినవారు నందల కొలది ఆదాయపుపన్నునిచ్చు ప్రసిద్ధ వైశ్యభామణులచేరు

వోట్ల బాపితాలలో అంతగ్రామమునవి. వైశ్యులలో భేదములన్నా పరిపాలనాపద్ధతిలోనూ ఎన్నికలపద్ధతులలోనూ వీరాలగుంటూరు మునిసిపాలిటీలో ఆక్కుతెల్లెండ్రు నడచున్నవి. దురదృష్టవశముచేత పలువురు కాంగ్రెసునాయకులే రాధాకృష్ణయ్యగారికి వ్యతిరేకముగా పనిచేస్తున్నారే. మొత్తము విద గుంటూరు ఎన్నికలలో కాంగ్రెసు బలముగలదా, ధనము బలముగలదా అని లేలనున్నది.

జిల్లాలో పలు భాగములలో కాంగ్రెసు అభ్యర్థులు నిలుపబడి పనిచేయుచున్నారు. ప్రచారకులు కిక్కివ. దురదృష్టవశముచేత దేశభక్త వెంకటప్పయ్యపంతులుగారును గొల్లపూడి సీతారామశాస్త్రిలుగారును ఇంకా వయలముట్టకోలేరు. స్వపరిపాలనా సంస్థలను స్వాధీనపరచుకొనవలసినదని కాంగ్రెసు సంఘము తీర్మానించినా ఆపనికి వహిత్తుడు తోడ్పడుతున్నా మా నాయకులు స్వాభిప్రాయగౌరవమునకే ఎక్కువ పాకులాచుచున్నారు. వారు దుర్బలమై యున్నమాకు క్షీరలో చేయూత యొసంగదురుగాక. జిల్లాలోని ప్రచారకులందరూ కాంగ్రెసుపక్షము నిలిచి పనిచేయుదురుగాక.

ఉన్నత లక్ష్మీనారాయణ,

జిల్లా కాంగ్రెసు స్వరాజ్యసంఘముల ఎన్నికల స్థాని సంఘాధ్యక్షుడు.

రాజమహేంద్రవరము

(స్వకీయవిలేఖరి)

ఆగష్టు 19:—దేశోద్ధారక కాశీనాథుని నాగేశ్వరరావుగారు సీతానగరం గౌతమీ సత్యగ్రహ ఆశ్రమమున కొసంగిన మద్రజాలయమునకు ప్రింబురుగా కాంగ్రెసుపత్రికా సంపాదకుడగు వద్దూరి-అన్నపూర్ణయ్యగారు 17 వ తేదీ సోమవారము నాడు కాకినాడలో జిల్లామేజస్ట్రేటు గారియెదుట డిక్లరేషను నిచ్చియున్నారు. మద్రజాలయమున పని ప్రారంభింపబడుచున్నదని వ్రాయుటకు సంకేతముగ నున్నది.

కాంగ్రెసు పత్రిక

ఇంతవరకు ఇచ్చుటనుండి ప్రకటింపబడుచున్న కాంగ్రెస్ పత్రిక నెంబెంబరు 1-7-25 నా కి సీతానగరమున గౌతమీసత్యగ్రహ ఆశ్రమమునారే ప్రకటింపబడును. ఆ పత్రికకు పబ్లిషరుగా వద్దూరి అన్నపూర్ణయ్యగారు 17 వ తేదీని డిక్లరేషను చేసియున్నారు. పత్రికవైఖా ఫూల్ స్పే-పునైజానుండి క్రొనువైజాకు మార్చబడనని యూహించబడుచున్నది.

మ్యునిసిపలు ఆయుర్వేద ధర్మవైద్యశాల

మాపురపాలకసంఘమువారిచే 1922 మే నెలలో స్థాపించబడిన ఆయుర్వేద ధర్మవైద్యశాలయు గతకాలిన జూను నెలలో ఇన్స్టిట్యూటులో స్థాపించబడిన (బాంచి ఆయుర్వేదవైద్యశాలయు జయప్రసాదగాజరుగచున్నవి. అట్లు పనిచేయుచున్న వైద్యులకు ఆయుర్వేదవికారం చావరి రామనూరికాస్త్రిగారు కడుసవర్ణతోను శ్రద్ధతోను రోగుల కావశ్యమునిచ్చుచున్నారు. మాపురు వైద్యశాఖామణులు ఇతర ప్రముఖులు వైద్యశాలను దర్శించి సుతిపత్రముల నొసంగి యున్నారు. రాజమహేంద్రవరములో జరిగిన 13 వ అఖిల భారత ఆయుర్వేద మహాసభాసభ్యులకు వైద్య పంచాసవక. వి. కవడె, దివానుబహదరు దురీశేట్టి శేషగిరిరావు, వైద్యరత్న కవిరాజు జోగింద్రనాథనేను (కలతా) పండిత చిలకమూర్తి లక్ష్మీవరసి హంపంతులు; డాక్టరు ఆచంట లక్ష్మీవతి, సబుజ్జిశి. వి. రెడ్డి, జిల్లామునసబు యన్. కృష్ణమాచారి, యం.సి. పి. హెచ్. డింగార్లు మున్నగువారు వైద్యశాలలో జరుగుచున్న పనిని ప్రశంసించిరి వైద్యశాలకు స్వంతభవనమును వనమాలోలోటలు అననరమని డాక్టరు లక్ష్మీపతిగారు సూచించిరి. ఆయుర్వేదపాఠశాలను మ్యునిసిపాలిటీవారు స్థాపించుట మంచిని కృష్ణమాచారిగారు వ్రాసిరి. ఈక్రిందిఅంతెలు వైద్యశాలాభివృద్ధి సూచించుచున్నవి.

సంవత్సరము	రోగలసంఖ్య
1922 - 1923	85859
1923 - 1924	86291
1924 - 1925	41675
బ్రాం చి-వైద్యశాల	
1924 - 1925	23970

హిందువులు, మహమ్మదీయులు, క్రైస్తవులు, అన్ని వర్ణములవారును పాఠకులు తీసికొనుచున్నారు. అనేకపండిత పంచములకూడ చికిత్సను బుడసిరి.

చెన్నపురి బజారులు

1925-వ సం. ఆగస్టు నెల 21-వ తేదీ శుక్రవారము

1. భాగ్యములు

బియ్యము బా 1-కి రు. 20 0 0 మొదలు 42 0 0 వరకు

వివిధములు	బజారులు	మొదలు	వరకు
మసూమ తెనాలిబి	బా 1-కి	14 0 0	15 0 0
నెల్లూరిబి	బా 1-కి	15 8 0	16 0 0
డిల్లి	బా 1-కి	16 0 0	17 0 0
రాగులు	రా. 164 బస్తా 1-కి	8 12 0	9 0 0
సున్నలు	బా 1-కి	20 0 0	24 0 0

2. పప్పుధాన్యములు

కందులు	బస్తా 1-కి రు. 205	12 8 0	13 8 0
నెనగలు	బా 1-కి	12 0 0	12 8 0
పెనలు	బా 1-కి	14 0 0	15 0 0
మినుములు	బా 1-కి	15 4 0	16 8 0
ఉలపలు	ర 164	8 8 0	9 0 0

3. నూనెవస్తువులు

నూనెలనూనె బా 1-కి	154 0 0	155 0 0
నెయ్యి మ 1-కి	14 0 0	25 0 0
కొంబాపురంబేరు నెనగపప్పుబా 1-కి	61 0 0	63 0 0
ఇతరప్రదేశము	56 0 0	59 0 0
వేరు నెనగనూనెగానూనెబా 1-కి రు. 182 మి.కొ.నూనె	129 0 0	
అమునము బా 1-కి	118 0 0	120 0 0

4. చిల్లరవస్తువులు

చాయపసుపు బా 1-కి	100 0 0	
కూరపసుపు	45 0 0	50 0 0
మిరపకాయలు(గుంటూరిబి)బా 1-కి	100 0 0	110 0 0
గుంటూరుపాయకట్టు నీలిమందు మణుగు 1-కి	రు. 45,50	
కాళహస్తపాయకట్టు	50,55	
తెల్లము బా 1-కి	రు. 40 0 0	55 8 0
చింకపండు బా 1-కి	50 0 0	77 0 0

5. ఇనుము

పట్టారకం బా 1-కి	29 0 0	33 0 0
చదరం	30 0 0	34 0 0
రవుండు	35 0 0	50 0 0

6. లోహములు

వెండి 100 తులము	71 0 0	74 0 0
బంగారము, తులము 1-కి	21 4 0	21 8 0
సవరము 1-కి	12 7 8	
ఇత్తడి బా 1-కి	265 0 0	267 0 0
రాగి డిటా	284 0 0	286 0 0
అస్కాచక్కర 226 పా. గలవి	30 14 0	31 2 0

7. దూది

బొండావెట్టుబాదా 1-కి	రు. 800 0 0	
పల్నాడు దూది	215 0 0	

8. నూలు

కోయిల్ పట్టి నెం 10½ పెట్టె 1-కి	7 0 0	
మధుర నెం 12½ పెట్టె 1-కి	4 12 0	
పుల్లూరు యేనుగ నెం 8½ పెట్టె 1-కి	7 4 0	
నూళియేనుగ నెం 20	9 8 0	
వడ్డాక్ నెం 24½	9 12 0	
14½ క్విల్క్ పట్టి	7 8 0	
నెం 20 పెట్టి సింహం యీటె	9 4 0	
నెం 22	9 12 0	
నెం 12½ పెట్టి చక్కను	8 0 0	
నెం 14½	8 4 0	
నెం 12½ అల్లెపు	7 2 0	
నెం 12½ కొయిలుపట్టి	7 8 0	
నెం 22½ రంగులూప	9 8 0	
నెం 14½ రాధాకృష్ణుడు	7 4 0	

ఆయుర్వేదభూషణ నోరి రామశాస్త్రిగారి శ్రీ ఫలామృత తైలము

మొదలగు చలనచిత్రము. తలనొప్పుల మాన్యును.

6 బొట్టుల సీసా వెల రు. 1-4-0

2132 ఆయుర్వేదనిలయము, బెజవాడ.

Powell's Extract of Golden

(4321)

పవలుగారి అమోఘమైన గెనో

నెగరో గమునకు

అద్భుతమైన గుణ మిచ్చును.

ఆంగ్ల ఆయుర్వేద ఔషధములనుండి తయారుచేయబడినది.

సెగరోగము, మేహరోగములు, మూత్రాశయము, మూత్ర పిండములయొక్క వాపు, శుక్లవర్ణము, బలహీనము, వీపులోనొప్పి మొదలగు వాటిని ఇది నమ్మకముగా కుదుర్చునట్టి దివ్యౌషధము.

గుణము:—6 మోతాదుల గెనోను పుచ్చుకొనిన తక్షణమే ప్రవణము తప్పక నిలుచును. మరియు మూత్రసంబంధమైన చిక్కులన్నియు మాయమగును. మూత్రమందుండు మంటకూడ తగ్గును. దానియొక్క గుణము తెలియుటకై ఒకసారి దానిని వాడవలెను.

శీత్యమైన వ్యాధికి బుడ్డి నెం 1 ఒకటికి ధర రు. 1—4—0.

దీర్ఘవ్యాధికి బుడ్డి నెం 2 ఒకటికి ధర రు. 1—8—0

మా దివ్యౌషధములను సుప్రసిద్ధమైన దుకాణము లన్నిటిలోను దొరకును.

మా చిత్రచిత్తపు క్యాటలాగునకై వ్రాయుడు.

ఉత్తరము లన్నియు ఆంగ్లభాషలో వ్రాయవలెను.

N. Powell & Co.,

Manufacturing Chemists,

Lamington Road, BOMBAY

జర్మనీ వారి కి మూల వ్యాధి నివారించుట ఎట్లు తెలియును.

(ప్రపంచమందు అంతటను వేసవవేలువంది హడెన్ సాను వాడి స్వస్థత చెందియున్నారు.

గొప్ప జర్మనీ మూలవ్యాధినివారణి. బర్లిన్ పట్టణ విశ్వవిద్యాలయ క్లినిక్ నందు మూలవ్యాధికి గల ఔషధము

హడెన్ సాన్ యొక్కటియే. హడెన్ సా తప్పక మూలవ్యాధిని ఎండబెట్టి, రాలునట్లు చేయును.

మరి యొకతరముకూడ వ్యాధిచే బాధపడవద్దు. నేడే ఒక ట్యూబును కొనుడు. ధర 1 కి రు. 2-4-0 ప్రత్యేకస్నాటుతో పెద్దపైజాది గలదు. పూర్తిగా తృప్తి లేనిచో సైకము వాపసీయబడును.

చురుకుగా పనిచేయునట్టి ఏజంట్లు కావలెను.

Sole Agents:—THE INTERNATIONAL TRADERS,

1961 Sankdi Street.

Telegram.—"Special.

AHMEDABAD

Agents for Andhradesa:—Mr. K. A. RAJU, Goraga, Post Vissakoderu,

Tp. Bhimavaram Kistna Dt.

Agents for Madras Presidency:—

Messrs, DADHA & Company, Esplanade, MADRAS.

Agents for Mysore & Goorg:—

Messrs JONES & Co., No. 5, Gundopenth Street, Bangalor ity.

AGENTS for Travancore:—

KRISHNA & Company, Trivandrum.

కస్తూరి మాత్రలు

50 మాత్రల డబ్బీ 1-కి రు.0-10-0

ఇవి స్వస్థమున సేవాశ్చర్యపు కస్తూరి, వంచి గోరోజు నము,ఆదిపచ్చికాన, పావుదారు, మంచిమంతువుపువ్వు మొదలుగా వాటితో తయారుచేయబడినవి. ఇవి శైత్యము, శైత్యభారము, శైత్యజ్వరము చికిత్సరము, సన్నిపాతము, ఆజీర్ణము, వాంద్యము మొదలగువాటికి ఉపయోగపడును. చంటిల్లల, అజీర్ణము వగైరె రాలున వెంటనే మాన్యును. ప్రతివారును సామాన్యముగ వాడ

కర్ణశూల హరి

వెల సీసా 1-కి రు. 0-6-0

ఈ ద్రావకమునలన చెవిపోటు, చెవినుండి చీము కాలు ట, చెడిబిబ్బడ మొదలగునవి వెంటనే నయమగును. 5, 6 బొట్లు ను చెడిలో పోసిన, బాధ వెంటనే తగ్గును.

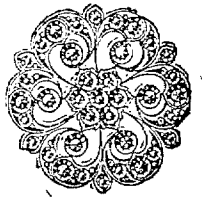
అమృతాంజనం డిపో, మదరాసు - బొంబాయి

అమృతాంజనము

చక్కనిడబ్బీతో నహా సీసా 1-కి ర్వు 0-10-0; డజన్ 1-కి ర్వు 6-4-0. ప్ర తియింట నుండదగినది.
అమృతాంజనం డిపో, 6, 7 తంబుశెట్టి వీధి, మద్రాసు లేక, బొంబాయి

న మ్మ క మ గు క్రొత్త మాదిరి న గ లు దొ రు కు స్థా న ము
ది ఆంధ్రజ్యోయ్యలరి మాన్యుపాక్చరింగు కంపెనీ,

హెడ్ క్వార్టర్స్: బెజవాడ; బ్రాంచి: 51, చైనాబజారురోడ్డు, మద్రాసు.
మాన్యు అనేకరకములు జడబిళ్ళలు, నాగరములు, క్లిష్టములు, ఉంగరములు, చంపనములు, పలురకములగాజులు, ఇవిగాక వెండికూజాలు, గిన్నెలు, కాలుగొలుసులు మొదలగునవి సిద్ధముగానున్నవి. నచ్చునవి వాపసు తీసుకొనబడును.
ప్రొమోటర్స్: కాకుమాను లక్ష్మయ్యచౌదరి, శనగపాటి కోటయ్య అండు బ్రదర్సు.

(1)

క ర ం చ ం దు చ బి ల్ దా ను
బ ం గా రు, వెం డి న గ ల వ ర్త కు లు, సా వు కా రు వే ట, మ ద్రా సు.
ద ర ఖా స్తు పం పి న క్యా ట లా గు ఉ చి త ము గా పం ప బ డు ను.

1911

మీ వెంట్రుకలను వెంచుడు.

మీయొక్క శరీరమును ఎటుల పోషించుచుంటిరో అటులనే మీరు మీ వెంట్రుకల విషయములో గూడ ప్రస్తుత శాస్త్రీయమైన పరిశోధన ననుసరించి పోషింపవలెను.

కామినియా నూనె

(రిజిస్టర్డ్)
కామినియా నూనె ప్రసిద్ధి కెక్కిన వస్తువులచే శాస్త్రీయముగా తయారుచేయబడినది. ఇది శిరోజములు పెంచుటకు గాను నుంచినస్తువు. ఇది వెంట్రుకలయొక్క మొదలగు కావలసిన సహాయమును చేయుచు పోషించుచుండును. దానిని ఉపయోగించినయెడల యిదివరలో రాజీపొవుచున్న వెంట్రుకలను రాజీపొకుండ కాపాడును, చుండు మొదలగు వానిని కలలో కలుగ నియ్యకుండ కాపాడుటయే గాక, వెంట్రుకలను పట్టువలె, వురుగుగాను, అంచముగాను పెంచును. అంతిమే గాక ఇది చర్మమును శుభ్రముగా నుంచి మెరుకునగు చల్లదనమును కలిగించి సుఖము నిచ్చును. ఇన్ని హాచరికములు కలిగిన యీ కామినియా నూనె స్త్రీలకు, పురుషులకు, పిల్లలకు రుచురహితము. దానియొక్క ఆధిక్యమునకుగాను, చెన్న పురి ప్రభుత్వములోను, డిస్ట్రీక్ట్ ఆఫ్ మెరిట్స్ చెన్న పురిలోను, అలహాబాదు ప్రభుత్వములోను బంగారు పతకములను బహు

తిగా నొసంగిరి. ఒక బుడ్డి ధర 1-0-0. ఖర్చులు 0-6-0 ఎక్స్ ఛాంజ్. 3 బుడ్డు ధర 2-10-0. ఖర్చులు 0-12-0 ఎక్స్ ఛాంజ్.
పై కామినియా నూనె ప్రతిన ర్తకనినదను, పట్టుకలయందును, పల్లెలలోను విక్రయింపబడును. చెన్న పురి సోల్ డిస్ట్రీక్ట్ ఆఫ్ మెరిట్స్ డ్రగ్స్ అండ్ కెమికల్ కంపెనీ 155 జామ్యానుసిదు, బొంబాయి అని ప్రాసెస్ మీకు ఏ సువాసన ద్రవ్యము లేక అత్తరు కావలసియున్న

ఆటోమిక్ బహారుకు వ్రాయుడు.

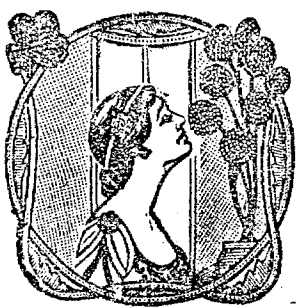
ఆటోమిక్ బహారు అత్తరు లన్నిటిలోను ఉత్కృష్టమైనది. ఇది సువాసన ద్రవ్యముగాను, అత్తరుగాను గూడ ఉపయోగపడును. కొన్ని మక్కలను మీ చేతి దుమలుమీద చల్లినయెడల కనునీయమైన సువాసన అన్ని దిశలను వ్యాపింపును. ఇది దీనియొక్క ఆధిక్యమునకు కలకత్తా ప్రభుత్వములో బంగారుపతకమును బహుమతి.

1/2 అవున్సు బుడ్డి ధర ర్వు 2-0-0 | 1 డ్రాం బుడ్డి ధర ర్వు 0-12-0
1/2 అవున్సు బుడ్డి ధర ర్వు 1-4-0 | వి. పి. ఖర్చులు ప్రత్యేకము 0-6-0

సోల్ డిస్ట్రీక్ట్ ఆఫ్ మెరిట్స్: — ఆంగ్లో ఇండియన్ డ్రగ్స్ అండ్ కెమికల్ కంపెనీ,

126

155 జామ్యానుసిదు, బొంబాయి.

రత్న పురుష లేహ్యం

శుక్లవర్ణమును పోగొట్టి బలముగలుగజేయు అద్భుత లేహ్యం. ఏకారణముచే సంభవించిన శుక్లవర్ణమైనను పారదోలునని అనేకులు కొనియాడినారు. మేహమునల్ల వచ్చినవచ్చు, మూత్రకోగములుకూడా తగ్గును. దీర్ఘ రు 3-4-0.

(క్రవ్యా ధి)

1963

అశీర్వాదము పోగొట్టి అన్న హనునట్లు చేయుటయే గాక మంచిజకరాగ్ని కలుగజేయును. తులం 1 కి ర్వు 1-0-0. పట్టాభిరామ వైద్యశాల గోదావరికిల్లా (రాయనరం)

మాన సోల్లా సి సి మాత్రలు

30 మాత్రలు 0-10-0 (నది అణాలు)

వెలకులభయ! (పోట్లభయము) నూనాధిక్యము! శరీరములో ఉష్ణాధిక్యముచే కలిగిడి వైద్యకాకల కీమాత్రలు దివ్యావృత్తిము. అశీర్వాదము, అరుచి, ఆపుకొరతలు, అగ్నిమాంష్యము, అతిదాహము, ఎక్కిళ్లు, సర్వాంగముల యందు బలత్వము, విక్రలు, పార్శ్వములు, శిరస్సు, ప్రేక్షు, అనులు మొదలగువానియందు గలిగిడి నొప్పలను పోగొట్టి జేహమును మంచి ఆరోగ్యమునకు దెచ్చును. ఈమాత్రలు మేహవారణనొప్పలను వెంటనే మాన్యును. ఇందు అనేక ఓషధులు చేరినవి. అనుభవముగల ఔషధ సుగుణులను పరమహంసక్రియ యని చెప్పవచ్చును. ఒక్కసారి వాడిచూచిన విజయము తెలియగలదు.

చిరునామా: — (1073)

ఆయుర్వేద వైద్యనిలయం, పోస్టు నిడుమోలు, ఎలకుర్రు, కృష్ణాజిల్లా.

చందుకుసూనె సీసా - కి 0-6-0

ఈ మాత్రులు రాచిన మంతు, పొట్టురాలంటు, జిల గోమకుపుండ్లు మొదలగునవి మానును. దీనివలన వెంట్రుకలకుహాని గలుగక చక్కగ తెరుగ గల్గు.

అమృతాంజనం డిపో, మద్రాసు - బొంబాయి